Descrierea CIP a Bibliotecii Nationale a Romaniei N
Cultu ra Duhului/Noica Rafail -Alba-Julia: Rcintrcgi rca
p. 172: cm. 20
ISBN 97:1-8252-20-0
2.

Oameni uCUltivaJr

Se spune despre un om bine forma t, care a acumulat o seama de cuno$tinte $i deprinderi manierate, ca este un om cult sau cultivat. Vn om cultiva t are mult bun simt $i este o placere sa stai de vorba cu el.

Putina lume mai $lie insa ca

termenul de ,,cult”

$i ,,cultivat” sau termen ul de ,,cultura” deriva din notiunea de ,,cult religios”. Preocuparile culturale au luat na$tere În legatura cu cultul religios, în cadrul framantarilor omului de a pune tot ce-i mai frumos În slujba lui Dumnezeu. A$d ca om cult, în adevaratul sens al cuvantului, estc omul cultivat din punct de vedere spiritual.

lntelegem de ce, în accst context, printele Ra fail Noica 1$i intituleaza aceasta carte **.Cultura Duhulur.** Duhul Sfant este Cel care-I lmbogatete sufletete pe om, iar oamenii doritori de frumusef i divine au o cultura a Duhului.

1n cazul culturii laice, pentru a o acumula, este

nevoie de un dasral $i de studiu temeinic. Toti oamenii cultivaf i s-au format pe langa un mentor i au depus

efort pentru a face acest demers.

Exact acel lucru se lntampld $i-n viafa duhovniceasca. Pentru a te forma ai nevoie de un parinte spiritual cu experienta *$i* cunoscator intru cele ale Duhului. Mai este necesara $i o lectura bine aleasa suspnuta.

Parintele Rafail este un asemenea duhovnic, *$i* cartea pe care ne-o pune la tndemana cuprindc cuvin te duhovnicc$ti profunde, izvora te dintr-o expericnJa de viaJa traita tn Duh.

Credcm ca cci cc o vor citi se pot cultiva duhovnicc$k *$i* pot acumula cuno$tinte folositoarc pcntru viaJa lor spirituala.

t A ND R E I
Arbiepiscop al Alba
luliei

CUVANT iNAINTE

Doua erau, pana odinioara, felurile pnn care cuvantul se impartaea: graiul viu, i slova scrisa.

Graiul viu era candva ,,caracteristic”, poate, indeosebi propovaduirii. Se cauta literal ,,inspiratia,” insuflarea. Adic3., în duh de rugaciune, eel ce propovaduia incerca sa ,,prinda” ceea ce Duhul voia sa impartaeasca celui sau celor de fata (cf Mat. 10, 19-20; Marcu 13, 11; Luca 12, 1 l-12). Aceasta implica neaparat o partie, o comuniune în dragoste cu cei de fata; trebuie sa se simta
,,pulsul” duhovnicesc al auditoriului, iar cuvantul face ecou starii Jui de duh, receptivitatii, ateptarilor Jui, ba chiar se ,,nte” din acestea. Ganduri vin, dispar, se
,,ivesc,” se mai pierd; mintea este uneori mai agera, alteori se mai ,,stinge.” Frazele nu intotdeauna decurg în secventa riguros logic3., ci se infiripeaza mai ales acea partaie, acea comuniune, în care cuvantul se impartete de la inima la inirni ca ,,energie” de viata (cf loan 6, 63); în· care cuvantul se ,,traiete,” adesea dincolo de coninutul Jui strict infonnativ. în ,,cultur3.,” acesta este cu precadere domeniul poeziei, dar i în alte fonne de literatura se mai regasesc eel putin

,,franturi” ale acestor caracteristici ale cuvantului ca ,,energie,” ca impartire.

Slova scrisa **ii** are legile ei. Cuvantul aci trebuie sa decurga ca o secventa logica, incepand de la introducerea temei, de la premise, ideea dezvoltandu-se treptat pana la fireasca ei incheiere. Se impun nite rigori gramaticale, de timp al verbelor, de persoana, i altele, în parte **.i** pentru ca lipsete posibilitatea expresivitatii prin gesturi, prin intonatii.

,,Cultura," de mult deja, distingea în literatura mai multe *genuri.* Multumita progresului tehnologiei postmoderne, un nou „gen" vine sa se adauge acestora, pe care Uni.v.ine sa-l.numesc ,,genul magnetofonar." Acesta ia naştere din uurinta cu care acea anume ,,bazdaganie" iti papagalizeaza fiecare ,,hm, hm" i ,,hapciu" (uneori pierzandu-se, în zgomote de fundal, cuvinte esentiale), i cu care le reda, oriicand, cu pretinsa absoluta exactitate; ceea ce i inclina pe contemporanii notri, pe langa copiile aproaei'n'fihife ce se pot face i ·inmulti, sa le transpuna i pe hartie, aproape identic, i astfel sa scoata ,,carti" în toata regula, lipsite insa de regulile i rigorile literaturii clasice. Rezultatul este o slova scrisa cu oarecari efecte – i pretentii – de cuvant viu, în realitate un fel de surogat de amandoua, o ,,corcitura" care se adevereaza a fi ,,nici – nici." Acestui ,,gen" aparyine i cartea de fatii, i cea precedenta sub acelai nume de autor.

în ciuda dorului de a impartai cu intreg neamul meu acele lucruri care au fost lumina i comoara vietii mele, temeiul nadejdii i nazuintelor mele, nu tara de sfiala, ba chiar ruine, am ingaduit sa se dea tiparului prima carte; i m-am lasat convins – sau poate silit – sa se repete experienta i cu aceasta. Ruine nu atat pentru monstruozitatea culturala, cum poate fi socotit (pe drept cuvant) acest nou ,,gen," cat pentru *aproximalivismul,* necesar legat de el, în parte i din pricina procedeelor realiz.arii Jui: nu literatura, nu ,,cultura" este Cultura Duhului, ci cuvant de mantuire. Pentru

gravitatea acestei teme, în realitate, fiecare cuvant este, potential, de irnportanta. nu doar extrema – **ultima,** caci de ,,bataie,” nu doar lunga – vecinica. A lasa acest *cuvdnt* în soarta
,,magnetofonaricei” imi apare uneori ca ceva apropiat de un ,,kamikazism” duhovnicesc.

Si totui... ,,Duhul unde voiete sufla, i glasul Jui auzi, dar nu tii de unde vine, i unde merge” (loan 3,- 8); iar în virtutea acestui fapt, adesea, mai ,,pacatoasa” este
rigoarea scrisului decat libertatea graiului viu fatA de
cerintele Duhului pe care nimic nu-L poate conteni. Si, de unde, cu cuvantul, adesea te uimeti, ba chiar te ingrozeti
,,unde dai, i unde crapa”; dar, pe de aha parte, cu Duhul, chiar i aceasta poate sa lucreze surprinzator de constructiv. Si poate, intru aceasta nadejde, cu aceasta rugaciune, am i vorbit, am i lasat sa se publice cuvintele
impartirii mele. Sau, cum zice dictionarul francez Larousse: ,,Je seme a tout vent” [1] - i eu ,,seman la tot vantul”, nadajduind ca acolo unde este ,,intre oameni
bunavoire” (Luca 2, 14), i acel Duh al ,,bunavoirii” va lucra – mantuire, i nu pierz.anie; i aceasta poate mai mult, i mai desavarit decat orice pretins ,,simt de raspundere” mi-a putea asuma eu.

Cu acestea, ma incredintez, nu ,,publicului,” ci
,,bunavoirii” fratilor mei i surorilor intru Domnul; nu unei omeniri arnorfe i impersonale, ci personal tie, suflete care imi citeti randurile acestea. Si, de ,,crezi,” sau de ,,nu crezi” tu, nadajduiesc în Cel ce te vede acum, i Care tiu cu cata iubire qi poarta de grija în toata clipa (tiut sau netiut tie), ca sa-ti insufle în inima i în suflet ,,cuvant al vietii celei vecinice” (loan 6, 68), fie cu ajutorul, fie i Ia.ra ajutorul, dar fie i în

ciuda cuvintelor pe care voi sa le impartaesc.

I. R.

[1] Emblema diqionarului francez ..Larousse.. cstc grafica unui chip de fata care sufla într-o papadic. insotit de cuvintele ..Seman la tot vantur'.(n.a.)

CUVANTUL LUI DUMN EZEU – CULTURA DUHULUI

Prea. fin fitul Andrei: Postul Mare al anului 1994 sa-l incepem cu Parintele Rafail Noica. Un gand doar la
inceputul Postului, care sa ne insoteasca pana cand va veni
Luminata Zi a Ptilor. Mai toti marii duhovnici din ultima vreme incearca sa sublinieze doua virtu : smerenia i iubirea. De fapt este indemnul Mantuitorului, pe care vi-I pun în suflete acum la inceput de Post: ,,invatati de la Mine, ca sunt bland i smerit cu inima." i mai proaspat în minte imi este cuvantul Srantului Siluan, contemporan cu noi, care ne indearnna i el, a cum o Ia.ceau i altii, pentru a ne verifica sufletete, referitor la smerenie i referitor la iubire, la indernnul Mantuitorului, ne da i el criteriul acesta ca i alti Sfinti Parinti: Daca vrem sa testam starea sufleteasca în care ne gasim, sa ne intrebam: ,,Ne este totuna daca cineva ne lauda sau ne hulete') i putem iubi pe vrajma cu aceeai intensitate ca pe prieten?" Daca aceste doua lucruri se intampla, din punct de vedere sufletesc suntem la inaitime; daca nu, mai avem mult de urcat.

Or cuvantul pe care Parintele Rafail ni-l va spune, i apoi cuvintele pe care ni le vor spune Parintele Hie Moldovan, inalt Preasfintul Mitropolit Antonie, Preasfintitul lrineu, Dornnul Sorin Dumitrescu – invitai notri din

acest Post Mare – toate cuvintele acestea ne vor ajuta Inca o data, din punct de vedere sufletesc, sa incercam sa depaim neputinta noastra cea de toate zilele. Bine ati venit la intfilnirea cu Parintele Rafail i la acest inceput de conferinte.

Piirintele Rafail: M-am gandit sa spun cateva cuvinte despre *cuvdnt.* Poate sa incep cu cuvantul Mantuitorului: ,,Cerul i plimantul vor trece, dar cuvantul Meu nu va trece.” [1]

Ce este cuvantul? Noi suntem obinuiti sa-1 intelegem ca un mod de a face contact unii cu allii, de a face un schimb de informal]i. Dar vedem în Scriptura altfel de lucruri spuse despre cuvant. Jntru inceput era Cuvantul i Cuvantul era ciitre Durnnezeu i Durnnezeu era Cuvantul.” ,,Si Cuvantul trup S-a tacut.” ,,Zis-a Durnnezeu: Sa fie luminii, i a fost lumina.” Si orice a spus Durnnezeu prin cuvant, s-a tacut. Iari revin la cuvintele Mantuitorului, cand a spus: ,,Cuvintele Mele sunt duh i ele sunt viata.”

Ce este cuvantul? Cum sa intelegem? Si a vrea sa leg acest cuvant, cu ajutorul Dornnului, i de nol]unea de culturii, cultura Duhului, cum am spus. Scriptura ne arata ca Durnnezeu, cand a tacut pe om – dacii ma iertati, ma due un pas mai indiirat: cand a tacut tot ce-a tacut inaintea omului – printr-un singur cuvant a imaptuit: *Stt fie'* Cand a fost vorba de om, altfel a tacut Durnnezeu pe om. S-a sratuit: ,,Sa facem om în chipul nostru i-n asemanarea noastra. „ [2] Si intelegem ca omul nu este o raptura ca toate

celelaite tapturi. Si intelegem aceasta nu din mandria

noastrii, ci prin cuvantul pe care Durnnezeu ni l-a dat. Si vedem cum, prin cuvant, Durnnezeu continua sa cheme, sa

ia legiitura cu omul. Durnnezeu prin cuvant ii sratuiete pe Adam. Cand Adam cade, dupa ce nelegiuirea cuprinde toata istoria plimantului pana la distrugerea Jui sub Potopul lui Noe, vine un moment în istorie cand Durnnezeu iarai vorbete omului, dand prin Prorocul Moisi o lege.

[1] Mat. 24. 35.
Facere I.
26.

Legea aceasta avea doua meniri: S-aduca pe om din nelegiuire la o lege – asta o putem intelege toti, legea morala – dar sa dea i nite indicatii în acea lege despre ce avea sa faca Dumnezeu la ,,sia.ritul vremii,” la plinirea vrernii mai bine zis. ,,Plinirea vrernii” avea sa fie nu un lucru cronologic în primul rand, ci intruparea acelui Cuvant. Spune Sflintul Pavel în Epistola sa catre Evrei:

,))umnezeu, Care în multe feluri a vorbit parinplor notri,
în 'sfliritul vrernii' ne-a vorbit prin insui Fiul Sau.”[1] Or acest *insui Fiul sau* se numete i Cuvant al lui Dumnezeu: Cuvantul Jui Dumnezeu revine acuma sa-Si continue lucrarea de în!aptuire prin ,,dialogul” pe care ii incheaga cu Omul, mai bine zis ii ,,reincheagii,” dupa despiiftirea ce se· produsese în Rai prin caderea Jui Adam. Cuvantul ii putem intelege ca energie – energie creatoare.

Dar cuvantul omului ce este? Daca omul este chipul Jui Dumnezeu, chipul Jui Dumnezeu care poate sa ajunga pana la asemanarea Jui Dumnezeu, i cuvantul omului este o energie. Cuvantul lui Dumnezeu ne invata ca prin cuvant de rugaciune sa ne apropiem de Durnnezeu.

Omul în rugaciune ajunge la starea cuvantului cea mai inalta, unde cuvantul Jui prinde puteri,[2] în Duhul Jui Dumnezeu, sa în!aptuiasca,oarecum cum i Dumnezeu a în!aptuit. Omul nu este menit sa faca i el, sa creeze o lume; omul este menit sa dezvolte acest chip al lui Dumnezeu din el irnru asemanarea deplina. intelegem noi

mantuirea.

Cum intelegem noi mantuirea? în Biserica noi intelegem mantuirea ca impartire a viei dumnezeieti. Durnnezeu impartaete omului viata Sa. Cand omul ajunge la aceasta asemanare deplina cu Durnnezeu, de pilda daca omul ajunge sa traiasca i în slava, i în ocara, i

[1] Cf. Evrei I . l-2.
[2] Facerea de minuni la sfin\i.

în ruine cu aceeai neclintita dragoste dumnezeiasca, stam la inattime. De ce? Fiindca aceasta neclintire a iubirii nu este parte din alcatuirea psihologica a omului, ci o caracteristica dumnezeiasca: Dumnezeu nu poate avea vrajma . Cine poate ceva impotriva lui Dumnezeu? Nu se clintete, pentru ca nu este nici marit de slava pe care l-o dam noi, nu este nici miqorat de hula pe care l-o aducem noi. Fiindca El este, i viata Lui este vecinica. Dumnezeu
este, i ne cheama la acest *,,a Ji”* i la aceasta asemenea vecinicie pe care o are El. Stam la inattime, într-adevar,
cand ajungem la trairea oricarei virtuti cretine, intelese nu într-un sens etic, moral, ci intelese ca insuirea *energiei* care traiete în insui Dumnezeu.

i-aici ma apropii putin de tema pe care voiam s-o iau: Care este aceasta *energie?* Este Cuvantul lui Dumnezeu salaluind i petrecand [1] în om. Dumnezeu prin
energia cuvantului incearca sa contacteze pe om. Omul prin cuvantul rugacmnii incearca sa raspunda lui
Dumnezeu. Omul ii arata libertatea lui i libera lui alegere cand raspunde lui Durnnezeu prin rugaciune, cand poate sa
spuna ,,Amin” lui Dumnezeu, chemarii lui Dumnezeu. Dar ceea ce mantuiete pe om este, iarai, nu ceea ce face omul, în neputinta lui, ci ceea ce face cuvantul lui Durnnezeu sataluind în noi.

A rezuma ceea ce am incercat sa spun pana

acuma, ca noi intelegem cuvantul în sensul lui eel mai adanc, ca o energie; i vrea sa intelegem cu totii lucrul asta., sa nu ramanem la nivelul de *informafie* a cuvantului.

Cuvantul în trairea duhovniceasca este *impiirtire,* cand Dumnezeu vorbete cu omul – cum spune Scriptura – prin insui Fiul Sau. Daca bagati de seama diferentele dintre Vechiul i Noul Testament, sunt mari difereqe de cuvant.

Legea ,,etica” a Vechiului Testament este sa faci asta sau

[1] Cf. loan 6. 56: 15 4-5.

sa nu faci asta. Vei face, sau nu vei face, i ramanem doar la o oarecare ,,facere'' relativa. Cand Fiul i Cuvantul lui
Dumnezeu lncepe sa povatuiasca omenirea, lnvatatura Lui
lncepe cu ,,Fericiti cei curati cu inima, ca a lor este imparatia Cerurilor," ,,Fericiti cei ce plang, ca aceia se vor mangaia,"[1] i a mai departe. Nu vedem nicaieri pe
Mantuitorul poruncind ca de la lnaltime, ca unor robi, ci preia i poruncile Vechiului Testament, zicand: ,,Ati auzit
ca este scris aa i aa, dar Eu spun voua..."[2] – i da dimensiunea adevarata a poruncii Vechiului Tc:stament.

De ce zic adevarata? în Legea Vechiului Legamant ne-a vorbit prin proroc; În Noul – El insui. Vechiul a fost
o pregatire a omului spre a lntelege putin pe Dumnezeu. Adica cum putem sa lntelegem noi pe Dumnezeu? Cum
putem, într-adevar, fiindca scrie i Scriptura ca mintea omului nu poate sa cuprinda pe Dumnezeu, ca gandurile
Jui Dumnezeu sunt mai presus de gandurile omului, precum cerul mai presus de pamant. Si atuncea i-a dat
omului, prin trairea *ascultiirii,* sa inteleaga pe Dumnezeu. l-a dat omului la inceput, sa zicem, un cod etic prin Moisi,
prin cele Zece Porunci. Si prin aceasta omul invata sa nu minta, sa nu fure i altele, adica invata ca Dumnezeu nu ne vrea mincinoi, ucigai i altele, fiindca Dumnezeu insui nu este mincinos, Dumnezeu nu este hot, Dumnezeu nu este uciga .

Dar nu în aceasta etica gasim viaµ,

fiindca ceea ce omul cauta, lucrul pentru care inseto omul este viatfl, pana la urma. Si de cate ori auzim în zilele noastre: ,,Da, dar i eu vreau sa traiesc” – i asta în general ca sa ne scuzam o viata libertina. Si sper sa nu va smintesc spunand ca, într-un oarecare sens, omul are dreptate cand zice a fiindca – iau cuvantul Mantuitorului: Omul nu-i racut

[1] Mal. 5. 3:
:: Mal. 5. 21-22: 27-28: 31-32: 33-34 etc.

pentru Sambatii, ci Sambata e racuta pentru om. Sambata – adica ,,odihna.," adica implinirea.

Adica în ce sens are dreptate omul? Omul cauta viaµ.. Ceva în noi cautii, nu ce ii inchipuie omul a fi binele, ci, pana la urma, viafa o cautam. Or Scriptura nu vorbete de un mai bine sau mai rau, ci peste tot vorbete
de viata.[1] Iar Hristos ne graiete cuvinte, nu ale unei etici
superioare ci, ca Dumnezeu, ,,ale vietii vecinice;"[2] adicii,
pana la urma, aceea ce voia sa ne insufle i prin Legea Vechiului Legamant, unde se ,,poticnea," pe de-o parte, de desavarirea mai mica sau mai mare a prorocului, pe de alta, de incapacitatea gandului omenesc de a se ridica la o *intelegere duhovniceascii* mai ,,subre," mai ,,inaltii," i, în acest sens, mai *adeviiratii.*

Chiar i în Vechiul Testament, în cele Zece Porunci, Dumnezeu spune omului: ,,Sa fi sfin, fiindca
Eu sunt Srant!"[3] Nu zice: Sa fiti sfinti fiindca
a e bine,
a e frumos. ,,Fiindca Eu sunt Sfa'nt!" Or Durnnezeu este Care vorbete prin Moisi cuvantul asta. Lui Moisi i-a dezvaluit ca ,,Eu sunt" Durnnezeu este Cel Care *Este.* Si vrea sa-l aduca pe om în aceei fiintA. ii impart te ceva la inceput; i în masura în care omul se lasa impartit de cuvantul Jui Dumnezeu, gasete în acest cuvant pe Durnnezeu, energie de viatA.

Pana i în Vechiul Testament vedem în Proroci i

în altii ca au ,,gasit.” Sfintii Vechiului Testament deci au gasit o energie de viata. Nu erau pur i simplu oarneni morali; erau oameni în care, i carora putea Duhul sa graiasca, oameni prin care Dumnezeu a dezvaluit omenirii diferite, sa le zicem, etape ale apropierii omului inapoi

[1] loan IO.
IO. „ loan
6. 68.
[3] Lev. I 9. 2.

catre Dumnezeu. Inapoi zic, fiindca Adam, i'l Rai, cazuse de la Dumnezeu.

Dar apropierea cea mai mare este în Hristosul Sau, în Unsul Sau, în Fiul Sau, în Cuvantul Sau. în Hristos avem nu Dumnezeu vorbind prin putinta i neputinta unui Proroc, care este om ca noi, cu oarecari greli, cum vedem în Vechiul Testament, ci **insui** vorbete, i cuvantul iese *altjel.* Cuvantul este pe de-o parte mai mangaietor decat al Legii Vechiului Legamant, fiindca este cuvantul de via\It, cuvantul harului, cuvantul energiei creatoare, daca omul primete ca acest cuvant sa salluiasca în el.

. Adica cum? incepem la un nivel tot ca în Vechiul Testament, moral, daca nu intelegem altceva. incepem sa nu facem asta, sa nu facem ailaltii, care se zice ca sunt rele. Si incepe o oarecare intelegere noua. incepem, poate, sa
dam putinta Duhului sa produca în noi un moment de viata i sa intelegem atunci în trairea noastra *care* este viata, *unde* este viata – acest ,,care" i ,,unde" fiind o calitate. Sa ne indulcim în cele cerute de viata dumnezeiasca, i prin aceasta indulcire sa desluim amaraciunea în chiar ceea ce parea sa fie atragator, în ce se numete *pacat.*

Taina mantuirii este în aceasta impartaire a omului intru cuvantul lui Dumnezeu, cand omul lasa i pe Dumnezeu sa se imparta cu el. Este o deschidere reciproca. larai zic, nu este la nivel de informape sau la un nivel de moralitate, care este numai un prim plan, un nivel prirnitiv al

apropierii de Dumnezeu, dar de unde dam o dezlegare, ca sa zicem a a Duhului lui Dumnezeu prin acest cuvant sa ne impart cu ceva, carea impartire duce pe om mai departe, i acest ,,mai departe” nu are lirnitii, pana la identitatea totala a omului cu Dumnezeu.

Am vrut prin toate astea – cam intortocheate – sa dau totui cateva ganduri despre cuvant. Deci cuvantul ca *impart”ire,* nu cuvantul ca *informafie.* Este alt nivel, cuvant cu alta energie.

lar acum – Cultura. Cum am putea defini noi cultura? Am auzit în Apus i aici, în Romania, mulp oameni care, vrand sa traiasca bine, sa traiasca o viata dreapta sa zicem, au fost ocati ca sub numele de cultura astazi, în veacul nostru, se includ tot felul de perversiuni, pana la desfranari i altele, tot ce-i poate inchipui omul. zice ca are dreptate acest cuvant: pana la urma cultura este *ceva ce cultivam.* Dar atentie, fiindca ce *cu/tivam,* asta *i devenim.*

Cultura este oriice cultivam. Si cultivarea pamantului este cultura. Si cultivarea pacatului este o cultura, smintitft, dar cultura. Durrinezeu acuma ne cheama sa cultivam în noi cele ce sunt ale vietii; Dumnezeu Care L-a racut pe om, Care tie din ce este racut omul, Care singur tie unde este nazuinta adevarata a omului; Dumnezeu Care vede pe om deznadajduit, cautand viatA acolo unde se vede ingropat în tot felul de mo – i pana la urma Moartea – i cautand viata smintit, în orice i se pare lui a fi implinire sau placere. Dar Dumnezeu, tainic, tie unde nazuiete inima omului, i la acea nazuinta raspunde prin cuvantul Lui. Si, Cuvantul lui Dumnezeu – Dumnezeu ne invita sa-L facem **cultura**

noastra.

Dar Dumnezeu nu este unul care lucreaza cu *iliformaf ie.* Multi ganditori, filosofi, oameni de tiinta pun intrebari multor oameni de-ai Bisericii, sa zicem: ,,De ce n-aveti o doctrina pentru ...,” nu tiu ce sa spun, sa zicem:
,,Ce se intampla cu copiii care mor nebotezap,” sau mai tiu eu ce. Biserica – i a zice cultura Bisericii – nu pne a ne informa pentru _?riice. Dumnezeu, prin Biserica, tine a imparti omului. Impartaind omului ceva din viata Lui,

daca omul primete, poate sa mearga mai departe, fiindca, cum scrie în Psalmi, ,,Adanc cheama catre adanc.”[1] Omul adancindu-se, descoperind adancurile tainelor Jui Durnnezeu, cauta mai departe, i merge mai departe; merge nu ,,studiind,” ci *trl'ti11d;* merge pana unde, lntr-o buna zi, va i $ti toate cate tie Durnnezeu.

Cred ca mai toti cunoateti inceputul Bibliei, dezvaluirea inceputului omului, povestea Jui Adam în Rai, pe care multi astazi au primit-o ca un fel de mit. (Daca ma iertati. fac o paranteza: A da aceasta provocare tuturor celor care cred ca este un mit: studiati miturile i studiati povestea lui Adam, sa vedem daca nu gasiti nite diferente esentiale intre ce este mit i ce este aceasta povestire. Dar va las cu aceasta provocare.) intre altele, vedem în povestirea aceasta într-adevar esenta noastra. Adamul acela sunt eu, Adamul acela este oriicine. Adancind trairea noastre bisericeasca, ne regasim în cl i pe el în not.[2]

Durnnezeu L-a Ia.cut pe Adam i L-a pus în acest Rai i I-a spus: ,,lati'l, toate acestea vor fi tie pentru mancare, dar din pomul cunotintei binelui i raului, dintru acela sa nu mananci, ca în ziua în care vei manca, vei muri.” Noi intelegem acest ,,Sa nu mananci” ca *ponmca* lui Durnnezeu, i pe drept cuvant. Dar: ce numim noi porunca? Porunca de multe ori este de la unul mai mare la unul mai mic: cu degetul ridicat

zice: ,,Sa nu faci asta!” Dar cu Durnnezeu nu este a i nici nu are forma aceea, ca Durnnezeu ii i explica imediat lui Adam, ,,Pentru ca în ziua sau în clipa în care vei manca din el, vei muri.” Adica Durnnezeu impartaete lui Adam un lucru rnic, dar un inceput. ,,Daca pui piciorul pe calea asta, te pot duce mai departe; daca nu, e un rise.”

[1] Cf. Ps. .t l. 9.
:De pilda: Facerea 3. 12!

Dar Dumnezeu l-a lasat liber pe Adam, fiindca Adam trebuia sa ii arate libera vointa în !rairile lui. Si Adam s-a vazut cu un alt cuvclnt în fata: ele a venit i i-a spus Jui Adam – ele cred ca era simbolul intelepciunii, ca se zice ca era eel mai intelept dintre animale – i i-a spus lui Adam: ,,Nu vei muri daca vei min.ca din acest porn.” Si Adam, crez.ind, nu pe Dumnezeu, ci crezclnd elui, a facut ce i s-a parut cA este bine. Si s-a trezit, cum spune ele, ca: ,,Ti se vor deschide ochii i vei cunote binele i raul, ca Dumnezeu cunote binele i raul, i vei deveni ca Dumnezeu.” Si lui Adam într-adevar i s-au deschis ochii, **dar:** ce taine dumnezeieti s-au dezvaluit lui Adam cclnd i s-au deschis ochii prin aceasta fapta[9] Cum a devenit el nemuritor i atottiutor ca Dumnezeu?

Adam, cclnd, chipurile, i s-au deschis ochii – i într-adevar, într-un fel i s-au deschis – s-a vazut ruinat, s-a vazut gol, s-a vazut dezbracat i s-a ruinat de goliciunea lui. S-a ruinat Adam de Eva i Eva de Adam, i s-au ascuns sub imbracliminte de fiunze, i cclnd au au.zit venirea lui Dumnezeu inapoi în Rai, s-au ruinat de Dumnezeu. Dar ce, ruinea este starea lui Dumnezeu? Vedeti ca au primit un cuvclnt smintit, i energia acestui cuvclnt a smintit pe om, i smintire duce catre smintire. S-a dezbracat de firea cu care era imbracat, i s-a gasit gol **i** ruinat i de Eva i de Dumnezeu, i s-a gasit în tendinta de a se desplifti tot mai mult de Dumnezeu; ca atunci cclnd

a venit Dumnezeu, Adam s-a ascuns dupa copacii Raiului. Dar daca Adam ar fi ascultat i crezut în Dumnezeu mai mult decit în *g/asu/* strainului...[1]

Si asta este menirea omului: Ascultarea glasului lui Dumnezeu. [2] Mclntuitorul zice: Oile Mele aud glasul Meu

[1] loan 10. *5.*
„ loan 10. 27.
2

i urmeaza Mie. Glasul strainulµi nu ii aud, i se infiico de al strainilor, ca nu-I cunosc. [1] Deci Oile Jui Hristos, i în masura în care suntem Oile Jui Hristos, ne invatam increderea în Durnnezeu. invatam sa desluim glasul Jui Durnnezeu (glas tainic, precum i cuvantul este o taina a energiilor Jui Durnnezeu), incepand dintr-o traire morala prin care ni se dezvolta nite simµiri. Pornim cu oarecare fiica – aceasta fiind o energie care pazete – fiica aceasta dezvolta o perceptie: deslu irea glasul ui strai n de glasul Tatalui, atunci cand deslu im u n glas de strain – acolo unde este strain – i **glasul Tatalui –** *glmml celui ce ne n·te intm via!{l vecinica* – în cuvintele lui Durnnezeu; omul, fiind atras catre viata. desluete moartea acolo unde nu este glasul Jui Durnnezeu.

De aceea spune Mantuitorul ca oile Mele se tern de straini, fiindca nu cunosc glasul strainului ! Adica, nu recunotem în strain glasul chemarii catre viafA. Dar acesta-i un simt care este în om din fire, mai mult sau mai put.în – în masura caderii fiecarui om – simt care se dezvolta prin trairea cuvantului dumnezeiesc. Se dezvolta: i în aceasta dezvoltare consta ceva din cea ce putem numi **cultura duhului.**

Astfel incep sa se induhovniceasca cele cinci simµiri care, induhovnicite initial printr-o prima traire, ne conduc put.în cite put.în la o mai adevarata cunoatere în cele ale Jui Durnnezeu, pana ajungem la o farniliaritate cu

Durnnezeu. în masura în care aceste simµiri nu sunt induhovnicite, ele *devin* prin cultura – *cultivare* – adica cultivam cuvantul lui Durnnezeu.

Ma gandesc la alta chemare a glasului Jui Durnnezeu: ,,Auzi, Israil!”[2] – Israil insemnand poporul Jui Dumnezeu. Auzul-este un lucru pe care-I numim în

[1] Cf. loan 10. l-5.
[2] A Doua Lege 6, 3-4.

Biserica *ascultare. Ascultarea* este în primul rand *auzul cuvdntului,* ceva ce *ascultiim.* Noi intelegem ascultarea ca o disciplina: sa ,,asculti de cineva." Este un adevar i în asta, dar nu aceasta este esenta ascultarii. Efectul de disciplina vine din ce numim duhovnicete ascultare, dar este numai un efect, un efect secundar. Fae o comparatie: Precum pruncul în pantecele maicii: am auzit din cunotintele tiintifice ca în el, dintre cele cinci simµiri, auzul este primul care se dezvolta, i ca pruncul poate auzi glasul tatalui sau prin tesuturile pantecelui maicii. Ceva analogic se intampla în trairea noastra duhovniceasca. Prin *fesuturile* lumii asteia, materiei asteia, invatfun în Duh sa auzim i sa desluim glasul Tatalui. Deci ascultarea, inainte sau dincolo de a fi o disciplina, este o **auzire** i un **discernimant.** Discernem deci glasul cunoscut al Bunului Pastor de glasul strainului, pe care ii recunoatem ca strain.

Bineinteles ca ascultarea, auzirea, daca vreti, duce i la o inlaptuire oarecare. Auzim ceva i facem dupa ce auzim – asta numim ascultare ca, zice, cultura. Deci omul, umbland dupa povaµiirile pe care le aude, cultiva în el trairea acelor povaµiiri; precum Adam, ascultand povaµiirea elui mai mult decat pe a Jui Dumnezeu, Ia.ra sa-i dea seama, la inceput, a cultivat moartea – i a picat în ea; tot **cultivand cuvantul lu Dumneuu, cultivim** în noi **simanta vietii** i. ca sa zicem ,,picam" în viata (dar nu picam, ca este, nu o cadere, ci un

urcu). Cultivand samanta viepi, samanta va incolti, samanta va rodi, i asta este o intreaga cultura. Ziceam ca i cultura pamantului este o cultura: dar i asta este o cultura a ,,pamantului,” a pamantului care sunt **eu.**

Am zis la inceput ca tot ce cultiva omul este cultura. Cultura smintita sau buna, dar este cultura. Am zis i lucrul acesta: sa-i dam omului o cautare, i am numit-o cautarea vietii, cautare smintita sau dreapta, dar asta este

cautarea omului, ca Dumnezeu Care a Ia.cut pe om, Care tie ce este în om, din ce este Ia.cut i pentru ce este Ia.cut, Care tie slabiciunea omului, dar i potentialul omului, Dumnezeu este Cel Care ne cunote i Care ne poate da implinirea pe care o cautam.

A vrea sa aduc aicea un cuvant al Sflintului
Dorothei al Gazei, care spunea: Cel ce trliiet în ascultare, eel ce-i leapada vointa ca sa trliiasca în ascultare, se
trete rac.fu1d voia sa intotdeauna. La inceputurile trairii mele calugareti ceva din cuvantul asta am inteles, dar
foarte smintit, i a vrea sa vadesc aceasta smintire în caz
ca i altii se smintesc în acelai fel. intelegeam oarecum
ca, bineinteles, daca te-ai lepadat de voia ta i faci cu
placere ce-ti spune altcineva, asta este voia ta, i deci te gaseti ca tot mereu faci voia ta tacand voia celuilalt. Un graunte de adevar este i acolo, dar intelesul este mult mai adanc, mult mai tainic i mai mangaietor.

AdevArul este ca Dumnezeu tie mai bine decat mine ce vreau. Eu caut viata. dar o pot cauta smintit. Facand ascultare în Duh, ma trezesc dintr-o data: ,,Pai, Doamne, asta-i ce voiam!” Pana la urma acesta este lucrul catre care nazuiam. *Recunosc,* paradoxal, ce n-am cunoscut niciodata.

Atuncea cand harul vine, cand . cuvantul lui Durnnezeu traind i petrec.fu1d în noi incoltete

i incepe sa dea viata; cand harul incepe sa trliiasca în om,
sa-l umple, sa-l plineasca i sa-l indumnezeiasca, marturia
tuturor Sfintilor din Vechiul Legamant incoace a fost ca aceasta este ceea ce plinete pe om. Bineinteles ca aceasta
este! Dar ce, Durnnezeu o sa tie mai putin decat mine,
raptura Lui, ce vreau i ce caut eu? Omul poate cauta smintit, i pana la urma pacatul este o minciuna, este o *smintire – o mintire a firii;* precum zice cuvantul romanesc: ,,Si-a ieit din fire,” este o ieire din fire.

Si precum am mai zis, sa nu ne lasam amagiti de multe filosofii i gandiri care, mai ales în zilele noastre, se amesteca în toate i smintesc pe om. Firea omului este ceea ce Dumnezeu ne dezvaluie a fi firea omului. Acuma nu intelegem de ce. Cele pamanteti, cele materiale le intelegem, ca fiind viata noastra primitivfl, rara nici un sens peiorativ al cuvantului ,,primitiv," a zice viata noastra animala, fa'ra nimic peiorativ notiunii de animal, decat ca este neindestulator pentru om. Dar firea aceasta materiala ne este mai la indemana: daca -e foame, i ai ce manca, oriicand poti sa iei i sa mananci; dar cuvantul Mantuitorului, ,,Nu numai cu paine va trai omul, ci cu fiecare cuvant care purcede din gura Jui Dumnezeu," [1] unde gasim cuvantul acesta?

Cuvinte în cfilti gasim. Dar intelegem cuvantul acesta, ca sa incolteasca i sa-i simtim viata? Gasim energia acestui cuvant, ca în clipa cand, sa zicem, ne mananca lacomia, sa gasim indulcire în cuvintele Jui Dumnezeu, astfel incat sa simm: ,,Pai asta poftea, nu pantecele meu, ci altceva în mine." Atunci cand pantecele s-a umplut i nu mai are nevoie de mancare, daca mai mananci e lacomie. M-am umplut de mancare, dar ceva mai poftesc, i m-arunc spre mai multa mancare, cu dezamagirea de a vedea ca mancarea nu-mi face decat rau, i ajung pana la greata. Ca tot ce este material este *stridtcio.\,* are un tennen, dar pofta omului nu are termen. De ce? Fiindca omul nu este numai un animal, cand

ceva în om poftete, **vecinicia poftete,** infinitul. Ceva în om nu se satisface, nu odihnete decat în nemarginirea Jui Dumnezeu.

Daca în mine poate incolti acel *cuvdnt,* i ii giisesc ca fiind lucrul catre care nazuiete pofta mea, atunci ·nu mai e pofta în sens peiorativ, ci din lacom ma vad virtuos,

[1] Mat. -t .t.

cum am Zice n01, moralmente. Dar nu-i vorba de virtute cum intelegem în morala, ci de viaia, ca Dumnezeu la viata primete pe om. Si în asta consta faptul ca Sfini au trait cu bucurie în cuvantul lui Dumnezeu, s-au nevoit cu bucurie, s-au *indulcit* de posturi i de vieti aspre.
Dar nu viata aspra ii indulcea, ci puterea harului.

Asta nu este un lucru al intelectului, este o traire care a dat putere. Ce inseamna martir? Cuvantul este aceli ca ,,martor," etimologic. Martirul este un martor, pentru ca viata care traiete în el – în Hristos – este mai putemica deca.t viata pe care o avem în madularele noastre pamanteti stricacioase. Mai putemi- energetic, nemaisimnd nici chinurile, pentru indulcirea pe care i-o pricinuiete dragostea lui Dumnezeu, care-I face mai bine sa moara cu Dumnezeu în chinurile cele mai cumplite, decat sa se indulceasca de indulciri stricacioase, trecatoare, despfillindu-se de Dumnezeu. Dar stricacios i trecator nu este numai ca azi trliiesc i maine mor; stricacios i trecator este o calitate a indulcirii.

Se zice ca Dumnezeu este Dragoste, Dumnezeu este Iubire. Atunci omul ce este, daca-i chipul lui Dumnezeu? Si omul este dragoste, i omul este iubire. Vedem ca pana i pacatele cele mai mari au de-a face cu dragoste i cu iubire. Omul, fiind facut în chipul lui Dumnezeu, ii cauta identitatea, cum zicem noi astazi.

Dumnezeu mai bine decat mine tie unde-mi este identitatea. Si cand omul urmeaza cuvantul lui Dumnezeu, cand omul continu! cuvantul lui Dumnezeu, se trezete dintr-o data ca asta i voia. Si voia de inverunat, a de inflacarat, ca este gata i sa moara ca sa ramana cu dragostea, cu firea sa în dragoste, decat sa cada în smintirea dragostei pe care acuma o resimte ca smintire.

Deci cuvantul lui Dumnezeu este cultura duhului. Mi-amintesc cand am venit în Romania dupa multi aru,

cineva mi-a vorbit de Parintele Paisie Olaru i mi-a spus ca i-a cerut inainte de moarte un cuvant pentru tineretul
roman. Si cum am auzit eu i cum retin, cuvantul ar fi
fost cam acesta: *,,Sa piizeasca cuvdntul lui Dumnezeu."*
Am auzit doua-trei cuvinte fiumoase despre Parintele Paisie Olaru, dar cand am auzit cuvantul lui, nu tiu de ce l-am indragit foarte mult în inima mea. Si m-am gandit ca asta este poate un cuvant mai mare decat ne dam seama:
,,Sa pazeasca cuvdntul lui Dumnezeu." incepem a pazi
cuvantul lui Dumnezeu, a-I cultiva la nivelul la care ne
gasim. Etic ii intelegem? Pai etic incercam sa-l pazim, dar
vrea sa atrag atentia la asta: Nu acolo sa ramana mintea noastrfl, nu acolo sa caute, sa nu formalizam – viata sa
ciutam.

Exista o cercetare duhovniceasca pe care trebuie s-o faca omul. Exista un ,,de ce;" o intrebare pe care trebuie s-o puna omul. Trebuie sa intelegem sensul i esenta lucrurilor. Nu este numai paza unui ,,Fa asta, nu te gandi de ce, doar sa fie a ca aa-i bine!" Dumnezeu nu a spus Jui Adam ,,Sa nu mananci din pomul acela, ca asta-i rau!" A explicat Jui Adam: ,,Sa nu mananci din pomul acela, ca
în ziua în care vei manca, vei muri."[1] Si vedem ca de o
anume moarte a i murit, dei trupul mai

avea sa-i traiasca un termen pana la moarte, dar în duh a murit, s-a
despfiltit de Dumnezeu, s-a invrajbit cu Dumnezeu. în Joe
sa se bucure de venirea Jui Dumnezeu, s-a infiicot, s-a ruinat i s-a ascuns. Notiunile astea de fiica, de ruine, de ascundere sunt foarte mari.

Adar, sa pazeasca cuvantul Jui Dt;mnezeu. Noi incepem prin a pazi cuvantul a cum ne taie capul. Dar vrea sa indemn pe fratii i pe surorile mele sa inteleaga, sa nlizuiasca, sa caute în rugaciune mai departe decat ce ne taie capul astazi. Ca nu este numai o pazire a unui cuvant –

[1] Faccre 3. 3.

etica; cuvantul nu este o porunca morala, dei are i efectul asta., dar e numai un efect, i efect secundar. Este Cuvint
de Viafi. Pazind cuvantul lui Dumnezeu, dam posibilitatea acestui cuvant sa *siil'/uiascii* în noi i sa *petreacii în noi.* Si descoperim ca acesta este cuvantul care
pe noi ne pazete.

Pana la unna cine pazete pe cine? Omul pazete cuvantul lui Dumnezeu? Mai adevii.rat, cuvantul pe care-I pizesc, pe mine mi pizte. Si nu numai ma pazete, ci ma duce mai *departe.* Cat de departe? Spune Scriptura ca trupul i sangele nu pot moteni impiiratia Cerurilor. Impiiratia Cerurilor nu este în trup i sange, în mancari i în infranari: este imparatia Duhului. Scris c:ste – tot de Apostolul Pavel, caruia i s-au dezvaluit taine :1.danci – caci:
,,Ochi n-au viizut i urechi n-au auzit, i nu s-a suit la inima omului ce a pregatit Dumnezeu celor care-L iubesc
pe El.”[1] Daca ochi n-au viizut i urechi n-au auzit, daca n-a intrat în inima omului, cum putem noi sa mergem catre
acestea pe care nu le vedem i nu le auzim? Sunt departe de noi, ca nirnica omenesc nu le poate intelege. Cultura Cuvantului tocmai catre acest neviizut, neauzit, neinchipuit de om conduce. Cuvantul lui Dumnezeu vine din impiiratia Cerurilor, i nu numai ca ne pazete, dar ne i duce în impiiratia Cerurilor.

Ce este imparatia Cerurilor? Mantuitorul zice: ,,Sa nu cautati la dreapta i la stanga. imparatia este în voi.”[2] Impii.ratia

este în om, i cuvantul lui Dumnezeu cauta sa salluiasca în om. Omul este la inceput ca un animal, tara nirnica peiorativ; adica traind în viata materiei, în viata animalica, dar spre deosebire de alte animale care vietuiesc ca noi pe pamant, care se nasc ca noi pe pamant, care cresc ca noi i aparent mor ca noi (adica noi ca ele), spre

[1] Cf. I Cor. 2. 9.
Cf. Luca 17. 21.

deosebire de aceste animale vedem în nazuinµ aceasta a omului, în poftele acestea, *de neimplinil* prin nimica material în om, vedem cautarea aceasta, care *triideazii chipul dumnezeiesc* în om.

Omul niciodata nu se va putea satisface pe pamantul acesta, nici cu cele mai mari placeri, nici cu cele mai groaznice pacate, nici cu cele mai mari în!aptuiri ale istoriei, ci poate sa moara deznadajduit, chiar fiind implinit în toate; fiindca alta nazuiete omul, dar nu poate atinge. Trup i sange nu pot moteni lucrurile acestea, pe care trupul i sangele nu le pot vedea, nu le pot auzi, nu le pot percepe, nu le pot intui, decat un firicel vag. Dar cultivand în noi acest cuvant, insui cuvantul Jui Dumnezeu, Cuvantul descopera ceea ce este El.

Revin la ceea ce numim poruncile lui Hristos, ce spuneam la inceput, ca nu sunt ca cele ale Vechiului Legamant, dei am aratat ca i Vechiul Legamant indica ceva mai departe decat doar o lege, un Rai. Cuvantul Jui Hristos este *trecerea* de la disciplina la *via¢.* Spune Evanghelia Sia.ntului loan: ,,Legea prin Moisi s--a dat, dar harul i adevarul prin Iisus Hristos a venit.”[1]

A vrea sa revin la un nivel mai concret acuma, pazind cuvantul lui Dumnezeu. Dar Cuvantul trup S-a racut i cuvantul se *impiirt·e:jle* omului prin toate simµ.irile, prin cuvant, a cum intelegem noi, oarecum informativ, daca vreti, dar fiindca este vorba

de viata, cuvantul se impartete numai în vietuire. Nu este destul omului sa studieze Scriptura, ca un studiu abstract, nu este destul omului sa traiasca o viata imbisericita, sa-i impodobeasca casa u 1coane, sa asculte muzica duhovniceasca, bisericeasca, sa inlocuiasca o cultura omeneasca cu o cultura imbisericita.

[1] Ioan I. 17.

Dumnezeu, Care ne-a racut i Care tie din ce suntem racuti, tie ca suntem trup i sange. Cuvantul trup s-a racut, [1] în mai multe sensuri. Cuvantul eel mai inainte de veci, Care se numete i Fiul lui Dumnezeu, Care este
insui Dumnezeu, S-a intrupat în istoria aceasta, ' S-a nascut a cum m-am nascut i eu, a copilarit a cum am copilarit i eu, a trait i a suferit a ca mine, a murit a cum voi muri i eu, a inviat a cum eu nu pot invia, S-a inaltat la Ceruri i ade de-a dreapta Tatalui, i a creat prin aceasta o **cale** catre dreapta Tatalui pentru mirie.

Si cand vorbesc de ,,mine” nu vorbesc de eel care va vorbete. Vorbesc de tine. Ca i tu eti un ,,eu,” oriicine vei fi. Deci Cuvantul trup S-a racut, spre impiirtaire, i ca trup ni se impartaete. Unul din cuvintele mantuitoare ale Domnului a fost ca Painea Vietii avea sa fie El Insui. în Evanghelia de la loan avem
cuvintele ,,Cine mananca trupul Fiului Omului i bea sangele Lui are viata vecinica.”[2] Si chiar spune mai
departe: ,,Cine mananca trupul Fiului Omului i bea sangele Lui, petrece intru Mine i Eu intru el.”[3] Si zice:
,,Cine nu mananca trupul Fiului Omului i nu bea sangele Lui, nu are viata în sine.”[4] Acest Trup i Sange este poate
esen(a cea mai concentrata a Bisericii. Nu tiu cum sa o exprim. Doresc, i ma rog Domnului ca sa puna în inimile voastre sa se inteleaga cuvantul pe care vreau sa-l spun. Acolo unde ma poticnesc eu, intelegerea voastra sa mearga mai departe i sa intregeasca ce nu

ajung eu sa exprim.

în Sranta impiirtae mancam ce vede mintea a fi o bucatica de prune i un strop de vin, ce vad ochii notri pamanteti, ce miroase mirosul nostru pamantesc, ce simt

[1] loan I. 14.
c Cf loan 6. 54.
[3] Cf loan 6. 56.
[4] Cf loan 6. 53.

cele cinci simturi: este prune i vin. Dar, într-un chip tainic, acestor simturi Îi se dezvaluie din ce în ce mai puternic i
mai clar, mai limpede i mai concret, atunci cand simttirile duhovniceti se dezvolta; i incepem sa intelegem cuvantul
Mant uitorului Care zice ca este nu numai paine i vin, ci insu i Trupul i Sangele Lui. Spune sfiintul Pavel ca deoarece copiii sunt partai trupului i sangelui, i
El – Hristos – Cuvantul Jui Dumnezeu, S-a Ia.cut parta trupului i sangelui, S-a Ia.cut asemenea noua. Dar, într-un chip de neinchipuit omului, Se di spre mancare.

Pentru omul modern, care este obinuit cu cercetare intelectuala, amintesc cuvantul unui filosof (am uitat care – un filosof german): *Man isl was man ijJt.* Este un joc de cuvinte. */st* inseamna ,,a fi;" scris un pie altfel,
inseamna ,,a manca:" eti ceea ce mananci. Adica mancam materie, suntem materie. Va sa zica, ce sa gandim lucruri
prea inalte: vedem ca ne luam viata din cele materiale, din zarzavaturi, din trup de animal, din alte lucruri, deci i noi suntem ce-i zarzavatul i ce este trupul de animal, i noi suntem un fel de ,,varza," cateodata în... mai multe sensuri.

Si noi suntem un trup de animal. Ca animalul ne ntern,
ca animalul pierim. Dar eu pretind ca Cel Care a Ia.cut pe om tia mai bine decat filosoful gennan ca omul este trup i sange, i de aceea ne-a dat, într-un chip tainic, Trup i

Sange, ca sa ne hranim, în duh, prin aceasta hrana pe care
o pnnum trupete.

Este un plan cu multe nivele acolo, fiindca mai este un alt nivel. Mancam Trup i Sange, dar vedem i
simtim prune i vin. Iari, Durnnezeu Care a la.cut pe om tie firea omului. Nu l-a la.cut pe om sa fie canibal. Omul,
daca nu se indracete – indepartandu-se de Durnnezeu – nu rabda nici macar gandul de a manca trup crud i sange, i deci ne-a dat acest trup i sange în felul eel mai fiumos,

[1] Cf. Evr. 2. I .

eel mai nobil, hrana cea mai nobila pe car o cunoate omul, pentru ca este i o anume asemanare cu trupul i cu sangele în piine i în vinul rou.

Ma gandesc la toate expresiile Vechiului Testament care vorbesc de ,,sangele strugurelui:”[1] i acolo era o intuie nemaipomenita! Mancand deci într-o forma, nu canibalica, dar totui într-o forma trupeasc8., mancam duh, fiindca *omul este „i duh.* A spus Hristos Samarinencii: ,,Duh este Dumnezeu, i cei ce se inchina Jui Dumnezeu, în Duh i în adevar sa se inchine.”[2] Si aicea, · în mancarea aceasta, *mdncam Duh,* în mancarea Trupului acestuia.

Aicea nu pot sa nu ma impJeticesc niteJ în cuvinte, i iarai nadajduiesc ca Dumnezeu o sa deslueasca în voi ce e nevoie pentru mantuirea fiecaruia. Zic ca mancam Duh; dar mancam Trupul i Sangele Mantuitorul ui, i într-o forma chiar materials., acceptabil gustului omului, dar este altceva decat ce ni se pare a fi. Merg mai departe. Mancam un Trup i hem un Sange care au cunoscut moartea, dar i invierea, dar i inaltarea, dar i ederea de-a dreapta Tatalui; dar, într-un r.::hip tainic, i Venirea Cea de-a Doua, i Slava cea vecinica, cea din urma – ne impartaim cu insui Dumnezeu.

Unde duce cultura cuvantului Jui Dumnezeu, credinta în cuvintele Jui Dumnezeu? Cuvintele lui Dumnezeu, omului pot parea, i par de multe ori sminteala cea mai mare, i insui Apostolul Pavel nu se sfiete a vorbi de ,.nebunia Jui Dumnezeu,” dar adauga ca nebunia

Jui Dumnezeu se arata mai inteJeapta decat intelepciunea omului.[3] inteJepciunea omului e neputincioas8., precum i omuJ; este stricacioas8., precum i omul; dar ceea ce ne

[1] Facere 9. 1 1: A Doua Lege
:n. I loan 4. H.
.i I Cor. I. 25.

pare noua a fi o nebunie, daca este dumnezeiasca, sa ne impim cu aceasta *nebunie,* i vom vedea ca asta era *în/e/epciunea.*

Deci ajungem la impartirea concret!, fizica., la impartirea cu lucrul care vine de dincolo, lucrul care vine de unde mintea omului ,,nu se poate duce." [1] Ochiul nu poate vedea, urechea nu poate auzi.[2] Ei, asta-i energia care ne duce intru ace!**,,dincolo."** Cuvantul lui Dumnezeu impart te pe om la toate nivelele: la nivel de cuv!nt, la nivel de simt, la nivelul eel mai concret al mancarii. i cand Mantuitorul a raspuns ispititorului ca nu din singura pfilne va trai omul, ci din fiecare cuvant care purcede din gura lui Dumnezeu, [3] daca am fi auzit atunci în pustie cuvantul acesta, cine i-ar ti putut inchipui ca acel cuvant care purcede din gura lui Dumnezeu" – tocmai ca prune ni se va da, drept imparte?

Daca omul material se smintete? Apai sigur ca se smintee! Acestea sunt **taine dumnezeieti.** Ori crezi, ori nu crezi... Daca nu crezi, intri într-un domeniu care se cheama ,,iad," care se cheama ,,pedeapsa;" intri în tot felul de incurcaturi, sminteli, amaraciuni, ca fiul risipitor.

Smintiri/e astea în care cadem, *pedeapsa* asta... ce este cuvantul pedeapsa? Etimologic vine de la cuvantul grec *pedevsis,* care da pe romanete i alte cuvinte. Radacina greceasca *ped-* (7tai8-) da pediatrie,

pedagogie. na(8eumc;, ,,pedeapsa," este o povaµiire de copil, o
formare de copil, o educatie de copil, fo1mezi copilul. *Pedeapsa* nu este un ,,Na, sa mananci asta, c-ai fost raul" Pedeapsa este ·un lucru care ne revine; sa zicem, daca arunci praf în sus, praful o sa- cada în cap. Ne revin anumite lucruri, i traind smintirile, amaraciunile astea

[1] Cf. loan IJ. :n.
I Cor. 2. 9.
[3] Mat. 4, 4.

care ne vin, ceea ce numim ispite, ele au menirea sa ne trezeasca, sa vina omul ca fiul risipitor într-o zi i sa-i zica: ,,Dar asta-i ce vroiam? Eu, care cautam fericirea – i-am ajuns la amaraciune! Asta-i ce vroiam?”

V-amintesc de cuvantul pe care I-am spus mai SUS,

ca eel ce-i leapada voia sa i face *voia lui Dumnezeu,*

adiça *ascultarea,* se trezete ca asta era ce vroia el; fiindca Dumnezeu a tiut mai bine ce ,,vroiam eu” i unde-o sa-1

gasesc. i omul care se desprinde de Dumnezeu i cade în acest domeniu pe care-I numesc ,,pedeapsA,” pana

la urma iadul. Dar i el, iadul, are menirea sa povaµiiasca

pe om, macar ca într-un fel negativ: ,,Dar asta-i ce voiam? Pai, daca-i vorba de suferinta, nu-i mai bine sa iau

suferinta pe care nu ne-o ascunde Dumnezeu ca va fi urmarea cuvantului Jui Dumnezeu? Ca, daca tot e vorba de suferinta, atunci ce am de pierdut sa urmez lui Hristos, suferind? Acolo macar este ragaduinta de viata vecinica.” Si iarai, prin ,,pedeapsA,” prin aceasta educatie de copii, daca are *trezvia* aceasta sufletul i lumina aceasta, ca fiul risipitor, sa inteleaga ca prin aceasta poate sli vinli inapoi la Dumnezeu, i-atuncea are i un avantaj: ca nu va mai fi ademenit de ceea ce acuma recunote a fi sminteala.

Si zice atunci: De ce Dumnezeu nu ne poruncete, ca i

ele, să avem experienta binelui i raului prin impartirea cu raul, prin gustarea din rodul acesta care- a zis Dumnezeu ca ne va da moartea?

,,Cunoate moartea, i dupli aceea cunoateti viata!” Dumnezeu nu se amesteca cu ce-i rau. Dumnezeu, în intelepciunea Lui, în dragostea Lui pentru om intrebuinteaza toate, pana la sminteli, ca să mantuiasca pe om. Dar calea smintelii este o cale periculoasA, ca poate omul să nu mai tie cum să se intoarca de acolo. Vedem în luda, care nu a tiut, nu a inteles pana în clipa cea din urma

care este **mila** Mantuitorului, ca sa poata face i el ce-a Ia.cut i Stantul Petru – adica sa se pocaiasca.

Petru s-a lepadat de Dumnezeu, de trei ori s-a lepadat de Hristos, de Iisus, invatatorul Jui pe Care pretindea ca-L iubea, de invatatorul pe Care-L vazuse schimbat la fata în Muntele Thavor i L-a vl'izut în lumina Lui dumnezeiasca. Nu mai era de-acum inainte un invatator sau un profet; Petru a vl'izut ca într-adevar era Fiul lui Durnnezeu, deci Durnnezeu insui. Si de Acesta s-a lepadat Petru. Si pacatul lui Petru era **neslait** mai mare decat tradarea Jui Iuda.

Ce tia luda? ,,Am tradat sange nevinovat." [1]
Si-acum vedea ca tradarea Jui ducea sangele acela pana Ia moarte. Dar Petru, dei pacatuise i el rau, a ramas în *lumina* Jui Hristos, care lumina i-a *dezviiluit* ca Dumnezeu este milostiv, i-a dezvaluit ceea ce invatftm i noi în
Biserica: Dumnezeu nu vrea moartea pacatosului, ci sa se
intoarca i sa fie viu.

Si s-a intors Petru i a ieit i a plans amar, dar a ramas cu ceilalti Apostoli, pana cand a venit Mantuitorul,
i nu ca l-a vadit pe Petru în fata celorlalti – toti iau ca s-a
lepadat Petru de Iisus. Dar cand, dupa lnviere, Hristos a spus Jui Petru: ,,Simone, fiul Jui Iona, Ma iubeti?", i
Petru a marturisit: ,,Te iubesc," i-a ispait prima lepadare:
,,Nu-I cunosc pe acest om!" La al doilea

,,Simone, fiul lui Iona, Ma iubeti?”, cand a spus ,,Te iubesc, Doamne!” a ispit a doua lepadare. Cand a spus a treia oara: ,,Simone, fiul Jui Iona, Ma iubeti tu pe Mine?”, s-a mfilmit pana Ia

inima Petru i a spus: ,,Doarnne, Tu toate le cunoti; nu se poate sa nu cunoti, sa nu tii ca Te iubesc.,, Si a fortat

Mantuitorul din inima lui Petru, a stors din inima Jui cu durere a treia ispire, ca a treia oara cu blesteme i cu

[1] Mat. 27. -t.

juraminte s-a lepadat de Hristos: ,,Nu cunosc pe acest om!”

Calea lui Iuda – putea sa-l mantuiasca pe Iuda. Si daca citim Scriptura cu intelegere vom vedea ca asta cauta
i Mantuitorul. Dar, cum cantam în Joia Mare, ,,Iuda
nelegiuitul nu a voit sa inteleaga.” [1] Calea pacatului este o cale periculoasa. Calea intunericului poate sa-l faca pe om
sa rarnana în intuneric. Deci cuvantul lui Dumnezeu
impartaete omului viata, i *via¢ vecinicii.* Daca invatfun calea ascultarii, daca invatfun sa cultivam în inimile i în vieµiirile noastre cuvantul lui Dumnezeu, ii vom gasi.

Ce ne-a tagaduit Hristos? Pe de-o parte ne tagaduie!lte Crucea, dar pe de alta parte pretinde Mantuitorul ca jugul Lui este uor, bun, i ca povara Lui este uara. Si gasim într-adevar ca jugul Lui este bun i povara Lui este uara, cum au dat mArturie martorii care pana la moarte s-au indulcit de cuvantul lui Hristos, ca moartea le-a fost mai dulce decat vietuirea smintita. într-adevar, nemincinos a spus aceste cuvinte Mantuitorul, ca jugul Lui într-adevar a fost bun celor ce au gustat din el, i povara Lui a fost uara. De ce sa luam asupra noastra jug neplacut i povara grea, cercetarea în pacat? Si totui, daca omul vrea, Dumnezeu ii lasa. Si este foarte important sa intelegem, în aceasta lasare, ceva din *calitatea dragostei* lui Dumnezeu.

Noi, cand iubim pe cineva, vrem ceva

de la el. Ori vreau sa ma iubeasca i el, sa-mi intoarca dragostea, ieste un adevlir **i** în asta; ori, mai ales daca am oarecare autoritate asupra lui, daca-mi este copil, vreau sa ia calea dreapta, i pot sa impun omului, fratelui meu, copilului meu, parintelui sau oriicui; pana a-i distruge libertatea, viata, ii vreau binele. Asta este dragostea pe care Dumnezeu nu o are pentru om. Dumnezeu este lubire, dar

[1] Denia celor 12 Evanghelii.

Dumnezeu este Smerenie: i aceste doua virtuti pana la urma sunt o singura virtute.

Cuvintele pe care Preasfintitul Andrei ni le-a spus la început sunt cuvintele cheie. Si nadajduiesc sa-l bucur i pe Preasfintitul spunand ce am auzit de la Parintele meu duhovnic Sofronie, o *de.finire* ·_ daca vreti -· a smereniei, pe care n-arn gasit-o la altcineva. Spunea ca smerenia (inteleasa adevarat, în duh i în adevar), smerenia este calitatea iubirii lui Dumnezeu, care se di, lara intoarcere asupra sa. Smerenia este calitatea iubirii Jui Dumnezeu care se poate impartai i *a 1111 se impufina.* Smerenia are aspect de micrare, de injosire, adica smeritul poate ·aparea ca un rob. Ca i Hristos, spune Sf Pavel, a luat chip de rob i S-a supus moflii, [1] moftii ruinoase de pe Cruce; dar, inteles în duh i în adevar, ce a Ia.cut Hristos acolo arata ca nu avea fiica de moarte, nu avea fiica de injosire. Puterea Lui dumnezeiasca nu putea fi biruita de nirnic. Si care este puterea asta neclintita de nimic în toate cosmosurile care exista, i dincolo? Paradoxal, *smerenia.* Si cand omul, ca Hristos, s-a smerit pana la moarte, s-a gasit neclintit, neclintit m dragoste, neclintit în trairea harului. Cu harul acesta sa ne dea Dumnezeu sa murim, i din moarte nu vom gusta.

Si cuvantul pe care a fi vrut sa vi-I citez mai sus din Evanghelia Sia.ntului loan, dar nu era vremea, era: ,,Cel care crede în Mine nu va trece prin judecata, nu va cunote judecata, ci va trece

de la moarte la viatfl."[2] Ca tocmai i Judecata care, ca toate lucrarile lui Dumnezeu, este lucrare spre mantuire, chiar i Judecata de Apoi, indrazni sa spun ca este poate *ultima chemare* a Jui Dumnezeu catre mantuire, dar risca sa fie prea tarziu. Dar omul care a trait dupa cuvantul Jui Dumnezeu, cum spune

ı Cf Filip. 2. 7.
Cf. loan *5.* 24.
3

Psalmul, ,,Pentru cuvintele gurii tale eu am pastrat cai aspre," [1] i-a trecut judecata.

în viata asta, viata ne-a judecat i ne-am judecat. Ne-am lasat judecati de Durnnezeu i am aJes cuvantul Jui Durnnezeu, pana la moarte – da-ne Doarnne! --vorbesc de mucenici. Dar am judecat i noi pe Durnnezeu. Si noi judecam pe Durnnezeu, i am pus pecetea noastra ca Dumnezeu este adevarat, cum spune Sia.ntul Ioan. [2] Si Durnnezeu se arata adevarat dincolo de moarte, dincolo de iad, dincolo de toate. A zice dincolo de vecinicie, ca mai nainte de toti vecii Durnnezeu nu ca era, Dumnezeu *este!*

Si deci smerenia, cand ajunge omul s-o traiascii, este puterea de care se infiicoeaza tot ce s infiico de Durnnezeu, fiindca nimica n-o poate bimi. Pare a fi sluga smerenia, dar este calitatea de Domn, de imparat. Este *calitate dumnezeiasca,* i în a doua carte a Parintelui Sofronie, care este o marturie a vietii lui, spune ca multi au spus despre Dumnezeu multe: ca Dumnezeu este iubire, ca Durnnezeu este lumina, ca Dumnezeu este putere; dacii, zice, a indrazni i eu sa zic ceva despre Dumnezeu, a zice ca Dumnezeu este smerenie, i în aceasta smerenie nespus de . minunatii, neinteleasa de talcul omului – dar daca o traim, o intelegem, nu tfilcuind-o intelectual, ci traind în oasele noastre harul ei – aceasta smerenie este tocmai *perico/11/* pentru om, fiindca Dumnezeu, dragostea smerita a lui Dumnezeu *nu impune* omului.

Si vrea de astiizi incolo nimeni sa nu

mai vorbeasca de fructul interzis. Cum a interzis Durnnezeu Jui Adam rodul cunotintei binelui i raului, cand cinci minute mai tarziu Adam avea sa manance? Ce, nu vedea Dumnezeu? Nu putea Dumnezeu sa-i dea una peste cap,

[1] Ps. 16, 4.
:loan 3. 33: ,,Cela ce a primit marturia Lui. a pecetluit ca Dumnezeu adeviirat este.”

a cum facem noi daca vedem ce face copilul nostru i, în dragostea noastra, ii dam o palma i-i spunem: ,,Pai sa nu faci asta!” Dragostea Jui Dumnezeu lasa pe om singur sa se detennine, fiindca ,,dragoste cu sila nu este cu putinta.” imparatia cea vecinica este imparatia celor care iubesc, i *care iubesc siifie ce este Dumnezeu.*

zice, frati i surori intru Domnul – i poate oarecum cu aceasta sa i inchei – ati trait patruzeci i cinci de ani de mucenicie, de interziceri, de groaz8., de greutati. Si-acum a revenit în pamant ul nost ru lucrul pe care eu I-am pretuit eel mai mult (nu ma gandesc la ce ma gandeam eu în 1955, cand ne-am dus în Anglia la libertate, în sensul istoric i omenesc, ca toate astea sunt trecatoare i relative): libertatea credintei. Asta a fost pronia Jui Dumnezeu, i la asta vrea sa incurajez pe toti fratii i pe toate surorile mele intru Domnul.

Chiar cred ca vine o clipa în istorie (cand? – nu tiu ...}, cand va veni un ,,ori-ori”: Ori cu Dumnezeu, ori... ce vrei. De ce indraznesc sa spun ,,cred”? Ma intemeiez pe cuvantul lui Hristos din ApocalipsB., cand spune la sfa' ritul Apocalipsei: ,,Cine nedreptatete mai nedreptateasca inca, cine spurca mai spurce Inca, cine lucreaza dreptatea mai lucreze dreptatea, cine se sfintete, mai sfinteasca-se. Caci iata Eu viu degrab, i rasplata Mea este în mana Mea, sa dau fiecaruia precum i-a ales.”[1]

* * *

În incheierea cuvantului imi cere Preasfintitul sa
va spun cine este Parintele Sofronie i Cuviosul Awa Siluan, despre care a pomenit Preasfintitul la inceput.

Parintele Sofronie este un om care s-a nascut în Rusia în veacul trecut, care a scapat la Revolutie i a ajuns în Franta. Era pictor, dar avea cautarea rugaciunii, care I-a

[1] Apoc. 22, 11-12.

dus sa devina ca.Iugar, în 1925, la Muntele Athas. În manastirea unde era la Muntele Athas a intfilnit pe un om simplu, cu doua ierni la coala, într-un sat din Rusia Tarista, mult mai batran ca ParinteJe Sofronie – numeJe Jui ca.Iugaresc era SiJuan. Si în acest SiJuan a gasit un om de aceasta cultura a cuvantuJui, cultura duhului. Un om simplu, cu puna coala, dar cu atata traire în duh, incat în trairea Jui a putut sa dea nite cuvinte care sunt asemanatoare cu cele ale ApOitoJuJui i Evanghelistului loan de Dumnezeu Cuvantatorul.

· Va spun doar un cuvant despre el. A trait o rugaciune foarte inflacarata. o pocainta foarte inflacarata, în care, cu toata intensitatea pocaintei, nu-i gasea calea catre Dumnezeu, catre mantuire. Si într-o clipa, Cea mai tragica a viei Jui. cand a intrebat pe Dumnezeu, pe Hristos, de ce nu poate sa scape de dracii care-I impresurau în ispiteJe Jui, a primit cuvantul: ,,Cei mandri sufera de draci.” La care reactia Sla.ntului Siluan a fost:

,,Doarnne, Tu eti rnilostiv. Sufletul meu Te-a cunoscut. Spune Tu cum sa fac sa ma smeresc.” Si a prirnit cuvantul acesta **infrico$at $i minunat:** ..Tine-ti rnintea în iad i nu deznadajdui!” Cuvant pe care sla.ntul a tiut cum sa-J traiasca.

Spuneam ca Dumnezeu cunoate raptura Sa, tie din ce-i pJazmuit omul, tie clipa în care poate spune un anume cuvant spre mantuire. Si Siluan I-a trait deplin. Cum l-a trait? S-a smerit, osandindu-se în

iadul în care traia i din care nu putea sa iasa. Dar partea cea mai importanta a cuvantului este a doua: **,,Nu deznadajdui.”**

Din spuseJe aceluiai Siluan intelegem ca el a vazut i a inteles în cuvantuJ Jui Dumnezeu o foarte *neexplicilii* tagaduinia. N-a spus decat: ,,Nu deznadajdui,'' nu i-a dat informat]e. CuvantuJ Jui Dumnezeu nu e *informafie.* Dar a fost destula impartaire pentru Sla.ntuJ

Siluan ca sa tie ca se ascundea taina mantuirii Jui din acel iad pe care-I traia concret, zilnic. Si, cum marturisete Srantul în scrierile Jui: ‚J)e-abia am inceput sa fac precum m-a invatat Domnul, i mintea 'mea s-a curatit, i DuhuJ *marturisea de.pre mantuire.”* Si a aflat mantuirea. Si de cite ori se vedea lipsit de har, tia cum sa afle haruJ Jui Dumnezeu din nou, tia sa se ,,osclndeascii.,” sa se smereasca pana în iad, rara a deznadajdui, i în asta sa afle imediat mantuirea lui Dumnezeu.

Calea aceasta a Srantului Siluan nu este calea fiecarui om, în dimensiunea ei. Mai multi, spunea ParinteJe Sofronie, daca au incercat prin inchipuirile lor sa traiasca asta, au riscat, i chiar au ajuns la casa de nebuni cite unii. A cunote ,,strafundul iadului” – nu este masura oricarui om, nu este Jucru omenesc. insa cuvantul primit de Sfa'ntuJ Siluan reprezinta totui insai structura vietii duhovniceti. Nu pretindem a fi drepti, ci pacatoi – ne asumam pacatul, iadul, în masura în care ii cunotem acum, rara a ne ,,pierde cumpatul” i a ne ascunde, c.a Adam în Rai, [1] adica rara ,,a deznadajdui” de iertarea, de vindecarea pe care o vom dobandi de la Domnul.

de pildii., în fata frateJui nostru, preotul: ,,Parinte, în fata Jui Dumnezeu marturisesc ca sunt paca.tos, am pacat ui t facand asta, am

pacatuit racand aiJaJtii., cer iertare de la Dumnezeu," nedeznadajduind. Ca nu venim sa ne luam pedeapsii., venim sa luam mantuire; chiar daca preotul ne i
da un canon, cum zicem în Bisericii., i canonul acesta nu e
,,pedeapsa," eel putin nu e pedeapsa în sensul pe care ii intelegem noi, modernii. Este ,,pedeapsa" în sensul educaei. Dar este dragostea Jui Dumnezeu, Care tie pe
ce cale sa ne aduca inapoi la viata cclnd ne-am indepartat
de ea.

[1] Faccre 3. IO.

Dar revenind la Sfllntul Siluan, în Sfllntul Siluan s-au trait lucrurile acestea pana la limita, dincolo de care nu mai exista nevoinia. Ca mai jos decat în iad – iadul trait, fiindca Pronia Jui Dumnezeu i-a lasat trairea aceasta infiicotoare i, într-un sens, vecinica – nu exista mai jos, mai departe decat iadul vecinic. Dar nadejdea intru Dumnezeu, dincolo de vecinicia acestui iad – nu exista nici aici un ,,mai departe.” în Siluan, omul i-a atins culmile, i de adanc, i de inaitime. Si se gasete ca acest Sf Siluan a fost unul din sfinlii cei mai mari ai istoriei. A fost proslavit în ceata sfintilor de catre Patriarhul din Constantinopol în 1987 i este în calendarele noastre ortodoxe. Nu tiu daca în toate calendarele, în Romania, dar din ce în ce mai mult se cunote Sfiintul Siluan i se iubete de multi care-au cunoscut scrierile Jui, scrieri de om simplu, dar simplu era i Sfa'ntul loan Evanghelistul, care ne-a dat Evanghelia, dar mare Teolog, de Dumnezeu Cuvantator.

Parintele Sofronie deci a ramas ca ucenic al acestui Sfiint Siluan. Dupa moartea Srantului Siluan, Pronia Jui Dumnezeu l-a adus pe Parintele Sofronie ir. Apus, unde pana la urma a intemeiat în Anglia, unde locuiam i eu, o manastire ortodoxa, fiindca atuncea cand n-a mai putut
oficial sa se intoarca la Muntele Athos, din motive politice
ale Greciei de atunci, s-a gasit impresurat de cava tineri (i mai pun tineri) care cautau la

Parintele Sofronie, sau mai bine zis au gasit în Parintele Sofronie un duhovnic de adancime, de experienta i de traire, i a Ia.cut o manastire pentru noi i prin noi. Si în aceasta Manastire m-a adus Pronia lui Dumnezeu sa traiesc 3 l de ani la picioarele Parintelui Sofronie.

Acest Parinte Sofronie m-a educat – un om de inalta cultura, pictor era de vocatie, dar u n om de cultura universala, în care Siluan gasise, poate,

singu rul om care l-a putut intelege, a intelege adancul trairii Jui, mai ales cuvantul asta: ,,Tine-ti mintea în iad i nu deznadajdui." Siluan scrisese în multe randuri, a cum ii inspira rugaciunea în noptile Jui, la sla.ritul vietii sale. Si scria pentru mangaierea oamenilor. Dar cine avea sa inteleaga scrierile astea i sa faca ceva cu ele'J Pai, a gasit pe Parintele Sofronie i i-a spus într-o zi: ,,Parinte Sofronie, eti un om cu carte; ia scrierile astea i, dupa moartea mea, ta din ele o carte." Si asta a fost menirea Parintelui Sofronie. A publicat cartea aceasta în rusli., în Franta, prin 1948 cred ca a ieit de sub tipar.

Si deci el a intemeiat pana la urma Manastirea noastra în care toti cei ce am trait langa el am trait în cuvantul acestui Parinte Siluan. Parintele Sofronie a murit asta-vara.[1] Si nadajduiesc i eu poate, cu ajutorul bunului Dumnezeu i rugaciunile voastre, sa pot da în limba romana acest cuvant mangaietor, intemeietor poate, într-un oarecare sens, chiar indraznesc sa zic ultimul în istorie, calitativ ultim. N-am timp acum sa intru în amanunte de ce-l consider aa, dar mi-a venit si gandul asta. A vrea sa-l dau în graiul romanesc aa cum I-am trait eu în preajma Parintelui Sofronie. Ma bucur sa vad deja multa iubire pentru acest cuvant i ateptare, dar nadajduiesc i eu ca pot face un lucru în care am trait i sa impartasc cu poporul în care m-am nascut comoara de

care m-a miluit Dumnezeu (ca nu indraznesc sa spun ca m-a invrednicit),
sa impartesc cu ceilalti. Si pentru asta sunt esenal în
tara noastra.

Deci acesta este Parintele Sofronie. mai adauga ca în toarnnli, cand am fost la Manastire, fiindca a venit Patriarhul din Constantinopol, de care apartine Manastirea noastra, Patriarhul Vartolomeu, care a venit i în Romania vara trecutli, ne-am dus sa participam cu el la Vecernie la

[1] în 11 iulie. 1993. Cuvantul a fost rostit în aprilie. 1994.

Biserica Greaca din Londra. Si a spus o cuvantare pe care a incheiat-o cu cuvintele acestea: ,,Ma bucur, intre altele," zice – nu citez exact, dar cam cuvinte de felul acesta – ,,ma
bucur sa vad intre altii" (c-a vorbit de mai multi, care au
racut multe lucruri fiumoase pentru Biserica Ortodoxa Greaca din Anglia) ,,i pe membrii Manastirii Stavropighice Patriarhale Stantul loan Botezatorul" (a se numete Manastirea noastra). Ca ne-a vazut i ne-a recunoscut, i zice: ,,Manastire intemeiata prin truda, sudoarea i lacrirnile Parintelui Arhimandrit Sofronie, de fericita pomenire." Si a adaugat: ,,Ale carui rugaciuni le chem asupra voastrft, asupra Manastirii. asupra noastra. asupra mea i asupra Bisericii intregi ... Cam aa a spus. Bineinteles, cuvant foarte mangaietor pentru noi.

Deci, Parintele Sofronie a fost ucenicul acestui Stant Siluan. Pe baza marturiei Parintelui Sofronie – care a scris cartea, a dat scrierile Sfiintului Siluan i a adaugat i o prima parte a cfiltii în care se explica viata calugareasca,
pentru ca cititorul sa inteleaga ce inseamna un cuvant pe
care-I da acest om aparent simplu i incult – pe baza acestei cfilti s-a racut deci proslavirea în 1987, cincizeci de ani mai tarziu (Stantul Siluan a murit în 1938), la cererea multora, mai ales în Grecia, teologi i profesori i alti mari duhovnici. Patriarhul, cu bucurie, i Sfiintul Sinod, au proslavit

intre Sfinti pe Sfa'ntul Siluan de la Athos. Deci de la acest Parinte Sofronie v-am dat cateva citate, i ce-am trait langa el impartasc voua, frati i surori, în numele Domnului, în seara aceasta. Ma iertati ca mi-a fost cuvantul cam impleticit la inceput, dar nadajduiesc ca ceva va ramane i în sufletele i inirnile voastre.

DESPRE DUHOVNICIE*

Sfintiti frati preoti i impreunii-slujitori, sfintiti frati i surori intru Domnul, sunt incli într-o niivalii de ganduri în inima mea, pe care vrea sli le implirtsc cu Sfintiile Voastre. incep prin a spune ca duhovnicia, a precum cred ca s-a i zis astlizi, este centrul vietii bisericeti. Dar viata bisericeasca nu este ceva deosebit, fiindcli omul prin fire este bisericesc. Biserica este firea omului, este venirea intru fire a unui om, a unui Adam ieit din firea lui; este chemarea omului, glasul lui Dumnezeu care cheamli pe om dintru aceastli existenta intru fiinta cea vecinicli, care e Dumnezeu insui. Biserica este maica, pantecele maicii în care noi ne slivarim ,,gestatia" duhovniceascli – daca-mi iertati acest cuvant cam clinic. Dar ceea ce este gestatia dupli zamislire i inainte de ntere, într-un anume fel este i viata bisericeascli dupli naterea în lumea aceasta, i mai ales dupli Botez, naterea cea de-a doua; i este o anume gestatie intre naterea care incepe cu Botezul i se termina cu trecerea sutletului din viata aceasta la cele vecinice.

S-ar putea spune multe, dar poate cli nu o sli ne lase nici timpul, nici capul meu. Dar a vrea prin aceasta sli vii implirtesc ce inteleg eu prin faptul ca viata noastra bisericeasca nu este ceva aparte, dei alte miliarde de oameni nici nu se due în

bisericli. Si totui, aceste miliarde de oameni sunt **un** om ieit din fire. Si noi suntem oameni ieiti din fire, dar în Biserica ne revenim în fire. Biserica nu este altceva decat firea noastra; nu este nimic mai mult

Cm·ant rostiL la intalnirea cu stare\ii i duhornicii i n august 199 la Manastirea Rame\.

decat firea omului, dar, în acelai timp, rurruc mai putin decat firea omului, firea a cum a zfunislit-o în gandul Sau Dumnezeu, în sfatul Sau eel mai nainte de veci, cand a gandit sa faca pe om, sa faca om în chipul Jui Dumnezeu i în asemanarea Lui.

Deci duhovnicia este centrul vietii noastre. De la
duhovnicie pomesc toate, i în duh se savarsc toate. Si atuncea, acesta este locul central unde omul trebuie sa
savar facerea lui. Or, ma bucur i ma cutremur sa
pot vorbi cu duhovnicia Bisericii, cu un numar de duhovnici, fiindca în mainile noastre, ca duhovnici, este cheia puterii de a savari aceasta mantuire pornind de la insui centrul, insui nucleul viet.ii noastre. Zic putere; Parintele Sofronie cementa ce inseamna putere – cementa în frantuzete, insa pe romanete cuvantul are ai etimologie: ,,putere," de la verbul ,,a putea." A putea ce? Fiindca Pilat se Ia.lea ca are putere sa dea moarte sau putere sa slobozeasca de moarte. S-a adeverit bietul Pilat ca nu
avea nici una nici alta, precum ii spusese Mantuitorul. [1] Dar
noi, prin hirotonia i hirotesia noastra, avem puterea de a da viata; nu de a o lua, sau de a ne razgandi i a nu o lua, ca Pilat i ca puternicii lurnii acesteia, ci avem puterea de a da viata. Si nu noi ci – rni-ar placea sa-l citez pe Sia.ntul Apostol Pavel – ,,Hristos în noi."

A vrea sa incep prin a da un cuvant

care sper ca va fi ca o incurajare pentru tot.i fratii i Parintii mei intru Domnul, i ca o mangaiere Preasfinfitului: Ce este un duhovnic bun i cand incepe un duhovnic a fi bun? Si voi incerca sa explic cum inteleg eu urmatoarea zicere, poate cam indrazneata: ,,Un duhovnic bun este eel care sta în pantofii tai acum, Parinte' Duhovnic bun eti tu, Parinte!”

[1] Cf. loan 19, 10-1l.

Cand incepe un duhovnic sa fie bun? Acum. Acum este vremea bineprimita – cum spune Sfantul Apostol Pavel – acum este ziua mantuirii. [1] *Acum!* Si în virtutea carui fapt poate duhovnicul sa fie bun acum? în virtutea hirotoniei i a hirotesrei, în virtutea Jui Hristos Care traiete în noi, i nu a intelepciunii noastre. Nu dezic nicicum toate cele ce le-a spus Preasfinptul, i avem nevoie de pregatirile spuse. Dar pentru o ala de duhovnici trebuie o cladire, trebuie bani pentru cladire, trebuie vreme pentru a pregati. Si, cum spunea i Preasfinptul, nu este sigur daca iese un duhovnic bun pana sa nu cada bietul suflet i el prada amagirilor 1umii asteia. Nu ca trebuie neaparat sa se intample, dar tim ca se intampla lucrurile acestea. Deci noi, ca oameni, nu putem conta pe asta. Pregatirea, oricat de buna este, trebuie timp, trebuie bagajul lumii asteia, trebuie multe greuta.

Si totui, vrea sa atrag atena la momentul i felul în care duhovnicia incepe *acum.* De ce? Pai, ce este duhovnicia? vrea sa zic ca nu este psihologie. Toate sunt de folos unui duhovnic incercat, cu experienta, toate experientele sunt necesare; i totui, este o lucrare ce se poate incepe acum, i mai ales despre lucrarea aceasta voiam sa vorbesc. De aceea zic, nu dezmint ceea ce s-a zis i ce intelegem noi, ca oameni, dar vreau sa atrag atena asupra unui alt moment. Deci

duhovnicia nu este psihologie, duhovnicia nu este vial! trupeascli, duhovnicia nu este istoricitate sau istorie, duhovnicia nu este etica i
maniere sau manierisme. Duhovnicia este duh, i ,,Duh este Dumnezeu.”[2] Si trebuie sa gasim felul în care Dumnezeu *acum* poate sa lucreze lucrarea de mantuire în

[1] Cf. 2 Cor. 6. 2.
[2] loan 4. H.

fiecare suflet ce vine catre mine, pacatosul, ı pe care trebuie sa-l aduc la Hristos.

Si imi vine un gand (va spun ca e o invalmaa de ganduri, dar poate ma va ajuta Durnnezeu sa spun ce e esential): ,,catre mine, pacatosul," am zis. Si de cativa ani, mai ales de cand sunt eu duhovnic, imi vine gandul i uimirea: De ce Durnnezeu a randuit ca mantuirea oamenilor sa depinda de pacatoi ca mine? Nu ca zic ca altul este pacatos, mi-e ruine sa zic; i totui tim ca nu este nici unul drept inaintea lui Dumnezeu. Si tiu ca i frai mei, i Parini mei mai buni ca mine, au totui contiinta pacatului. Fiindca vad ca i cei mai mari sfinti se numesc pe sine cei mai mari pacatoi.

Deci de ce i cum va putea face Durnnezeu mantuirea pacatoilor prin alti pacatoi? Eu vad aici o taina mangaietoare. Daca Durnnezeu a ingaduit ca eu, pacatosul, sa fiu duhovnic altora. . . nu ma gandeam, cand nu eu eram duhovnic i ma spovedeam la oricine – m-a ajutat Durnnezeu i am trait ce spune Biserica – nu ma gandeam daca-i pacatos sau nu, daca-i vrednic sau nu; aveam incredere în duhovnicie i ma spovedeam la duhovnic. Acuma este randul meu, i tremur: Cum, mantuirea unui suflet sa depinda ·de mine? Si atunci: Cum sa nu rise sa fac un rau, cum sa fac sa nu se piarda un suflet pentru care S-a jertfit insui Durnnezeu? Mangaierea mea este, ca daca Durnnezeu a pus ca mantuirea omului pacatos sa fie racuta prin pacatoi, inseamna ca pot sa zic: Dar ce, pacatosul

acesta va fi impiedicat spre mantuire din cauza pacatului i a neputintei mele? Si sraresc zicand: Anatema gandului astuia! Erezie gandul asta! Ca altfel Durnnezeu nu ar fi racut hirotonie i hirotesie de oameni nevrednici precum sunt eu – dar precum se marturiseau i cei mai mari sfinti,

i de-aceea indraznesc sa vorbesc – decat daca

Dumnezeu tie ca poate sa savareasca mantuirea pacatoilor prin pacatoi.

Deci sa prindem curaj ii sa tim ca lucrarea noastra este lucrare nu în puterea omului, ci în puterea lui Dumnezeu; i puterea lui Dumnezeu sa o caut3.m, i prin puterea lui Dumnezeu sa incercam sa savarim aceasta mantuire, inainte i dupa toata lucrarea omeneasca. inainte, adica: poate ca toti sunteti hirotesiti de mult duhovnici i aveti experientft mare; dar, potenal, unul sau doi dintre frai mei ar fi putut fi hirotesiti Duminica aceasta – mai rasalaltaieri, sau cand o fi fost. Ce experienta puteti avea pana astazi? Si totui suntem duhovnici; de alaltaieri, sau de mai mult i ani, dar suntem duhovnici. Deci puterea lui Dumnezeu trebuie sa o caut3.m, i sa vina inainte de formaa i experienta noastra. Experienta i formatia noastra este buna pentru imbogatirea i a noastra, i a Bisericii, i pentru multe lucruri, fiindca omul este i el impreuna-lucrator cu Dumnezeu în mantuirea omului, dar pana la urma tot puterea lui Dumnezeu este cea care mantuiete. Si deci inainte de lucrarea omului, i în s!arit, dupa lucrarea omului, puterea lui Dumnezeu este cea care mantuiete: prin mine, i pe cei care vin catre mine.

Cum putem intra noi în puterea lui Dumnezeu, sau cum o putem noi invita în lucrarea noastra? Nici nu tiu cum sa exprim lucrul acesta, dar intelege ce vreau sa zic:

adica sa nu fie duhovnicia lucrarea mea de om, ci sa fie
lucrarea dumnezeiasca prin mine, omul. Cum spunea un preot ortodox de la Paris: ,,Ce caut eu, ca duhovnic? Sa fac pe ucenicul meu intru chipul i asemanarea mea?” Si zicea: ,,Anatema!”

Si aicea ii citez pe Parintele Sofronie, care arata ca lucrarea duhovniciei nu este cuvant omenesc. S!antul Serafim spune ca: ,,Atunci cand vorbeam 'omenete', puteau fi greeli;” i S!antul Siluan adauga: ,,Si grelile

pot fi mici, dar ele pot fi mari.'' Fiindcfl, vorbeam adineauri, ce este mantuirea omului? indumnezeirea omului, mantuirea Adamului intreg în fiecare persoana care se mantuie. Sfiintul Siluan. într-o convorbire cu un alt nevoitor din Caucaz, Stratonic, spunea (dar era o intrebare retorica): ,,.Parinte, cum vorbesc cei desavarili?” Si Stratonic nu a tiut sa raspunda. Si Srantul Siluan zice: ,,Cei desavariti nu vorbesc niciodata de la ei, c1 intotdeauna vorbesc numai ceea ce le da Duhul.”

Iata ca, într-un fel, desavarirea – eel putin la
nivelul acesta – nu e aa de grea, fiindca nu noi trebuie sa nascocim o desavarire a cuvantului, ci sa o cautam de la Duh. Si zicand asta, ma rog chiar Domnului ca sa ne dea El insui tuturor, nu numai duhovnicilor, dar i fiecarui cretin care vorbete cu un cre în, sa ne dea El cuvant de mantuire. Fiindca – i acesta cred ca e un lucru important – mantuirea nu este ceva prescris într-o carte, un raspuns de tip ,,pagina 37, paragraful 3.” Mantuirea este un cuvant tainic, durnnezeesc, pentru fiecare suflet ce s-a nascut în lume; i pentru fiecare suflet alt cuvant.

Vedeti în Pateric, cum vine un calugar la awa cutare i cere un cuvant, i awa zice: ,,Pastreaza-ti chilia: manancfl, bea, dorrni, la tot ce vrei, dar nu iei din chilie!” Altul are aci cautare: ,,Cum sa ma mantuiesc, awa?” Si awa ii zice: ,,.Pastreaza postul pana

la ora ,, sau cat era. Poate sa iasa din chilie, poate sa intre, sa faca ce vrea, dar postul sa-l pastreze. Altuia ii spunea ceva despre ganduri, altuia ii spunea alt lucru. Si, cum spunea Parintele Sofronie, aicea nu-i vorba de teologie, nu-i vorba de o doctrina scrisa într-o carte; e vorba de o *strategie* duhovniceasca, unde duhovnicul, fiindca Duhul ii nte cuvant în inima, intelege ca strategia pentru omul acesta este: ,,intarete-ti armata în punctul acela.” Daca în punctul acela tu biruieti, în rest o sa-ti fie relativ uor. Mantuirea

i este deja asigurata. Daca toate punctele le intareti, dar acolo unde este o spartura mare în peretele cetatii tale lai descoperit, pai pe acolo navalesc armatele vrajmului i nimica nu ai racut cu mantuirea ta. Deci este vorba de a
gasi care este acea gaura în peret pe unde pot navali annatele, i de aceea e nevoie sa intram în lucrarea lui Durnnezeu, sa cautam cuvant durnnezeiesc. De toate este nevoie, i de psihologie, i de pregatire; dar atata timp cat nu le avern, cu fiica i cu cutremur sa cautam ca Durnnezeu sa nasca în inimile noastre ace! cuvant de duh i de adevar.

Si a vrea sa spun ca duhovnicia este nu istorie, nu morala, nu psihologie, nu lucru trupesc; ea inglobeaza pe toate acestea, dar duhovnicia este duh, i este devar: cuvintele Mantuitorului![1] Si iar cuvintele M.antuitorului:
,,Este duh, i este viata,"[2] precum Mantuitorul spunea despre cuvantul pe care ii dadea Apostolilor. Or, acest
cuvant trebuie sa-l cautam în **rugaciune: în rugaciune** sa se nasca, în **rugaciune** sa-l dam i în **rugaciune** sa fie prirnit i cautat de ucenicii notri. Si a vrea sa va spun un lucru despre care ne-a vorbit Parintele nostru duhovnic Sofronie în ultimele zile i pe care mai desluit am inceput sa-l inteleg acum, adica cum duhovnicia Sfinilor Voastre sa fie astazi duhovnicie *inaltii.* Tot ce este lucrare omeneasca este o periferie sau un ,,fundal;" dar centrul duhovniciei este schimbul acesta în duh, care se face aa: pregati pe ucenicii

Sfintiilor Voastre sa vina la spovedanie în rugaciune. Rugaciune nu inseamna nimic ,,special:” sa citeasca ce scrie i în cfilti, dar mai ales sa-i dea seama, i ei, i noi, ca conversaa noastra este cu Durnnezeu, nu cu omul.

[1] loan *4.* 23-2-l.
:loan 6. 63.

Amintiti-va de un cuvant asemanator al Sfii.ntului Pavel care, atunci cand L-a vazut pe Hristos, nu a mai dialogat cu omul, ci s-a dus în pustie sa se pocaiasca. Si s-a intors în puterea Duhului, oarecum ca i Mantuitorul dupa patruzeci de zile în pustie, ca sa devina Apostolul Neamurilor. Si Evanghelia lui nu de la om a luat-o, nici de om a fost data, ci de la Hristos. Si cu fiecare dintre noi, într-o anumita masura i într-un fel, diferit în viata fiecaruia, esential, acelai lucru se petrece. Ceea ce facem noi nu este de la om i nu este prirnit de la om. Multe primim de la om, cu care imbogatim lucrarea duhovniciei, i pe noi inine, i pe cei care vin la noi – dar lucrul este dumnezeiesc.

Deci sa vina ucenicul în rugaciune, în conversatie cu Dumnezeu. Si conversatia lui, ca ucenic, nu este cu mine; eu nu sunt un ,,guru," eu sunt un duhovnic. Si un duhovnic nu tiu cum sa-l definesc, dar poate nici nu e nevoie, ci vom vorbi despre taina acestei lucrari în esenta ei. Deci ucenicul vorbete cu Dumnezeu: ,,Doamne, Tu auzi rugaciunea mea, dar eu nu aud cuvantu! Tau „ Altfel spus: ,,Nu tiu pe ce cale sa o iau în viatft: sa fac lucrul acesta sau sa fac lucrul celalalt? Doamne rniluiete-ma i deschide-rni ochii ! Ma due la slujitorul Tau, Doamne, i prin el sa-rni dai cuvant."

Slujitorul nu atata *g<indete,* în sensul omenesc; aici e un lucru pe care trebuie sa-l invatrtm: este gandire, i gandire. Bineinteles ca *g<indim,* dar mai ales cautam,

prin rugaciune. Rugaciunea noastra, ca duhovnici, trebuie sa fie în general, i o rugaciune zilnica, i poate o stare de rugaciune în toata clipa, ca Dumnezeu sa ne dea cuvant, ca nu ,,eu” sa spun cuvant în ,,chipul i asemanarea mea,” ci – cum am mai auzit de la un duhovnic – ,,Doamne, da-mi macar din grea sa spun ce

trebuie pentru sutletul care vine la mine!” – adica, fie i netiut mie.

Ma bazez acuma i pe cuvantul Stantului Serafim de Sarov, care era într-adevar un cunoscator de taine i de inimi. Vine un om la el i Stantul ii spune lucruri nemaipomenite: ,,Spune surorii tale Tatiana ca nu ea trebuie sa se casatoreasca, tu te vei casatori; ea sa devina calugarita.” Poate ceva inventez acuma., dar au fast multe dintr-astea cu Sffi.ntul Serafim. Cum tia el de un nurne ca ,,Tatiana,” ca voia sa devina calugarit8., i mai departe? Si un om ii intreaba într-o zi pe Sffintul Serafim: ,,Parinte, cum tii a de)impede, cum vezi a de !impede toata inima mea i viata mea?” Si Sffintul Serafim a marturisit:

,,Eu nu vad nimica, eu nu tiu nimica; eu ma rog, i primul gand care ne în inima mea ii tiu ca cuvant de la Dumnezeu, i pe acela ii dau. E Dumnezeu care tie taina vietii tale taina inimii tale; eu sunt numai un *duhovnic.”*

Adica (parafrazez pe Sffintul Serafim, dar cred ca nu zic greit) acesta este rolul pe care trebuie sa-l insuim: ca no tiut sau niut noua ine, sa putem da celui ce vine la noi cuvant ce se e ininima noastra din rugaciune.

Aicea intervine o greutate. Ziceam adineauri: Ce este un duhovnic bun? Si zic, în contextul acesta, ca duhovnicul este bun în masura în care tie sa se roage i sa caute de la Dumnezeu, retragandu-se din fata omului, cautand ca Dumnezeu sa-i puna în inima cuvant, tiut sau

netiut lui, inteles sau neinteles Jui, dar cuvantul pentru ucenic sa fie drept. Si pentru rugaciunea asta, buna sau
proasta, inflacarata sau neinflacarata, cred ca Dumnezeu
va face taina asta cu noi; i se vor uimi i ucenicii votri, dar i mai mult va veti uimi Sfintiile Voastre.

Revin: aicea intervine o noua greutate intru a fi duhovnic bun, ca în toate Tainele bisericeti. Cum se varsc Tainele bisericeti? în virtutea vredniciei noastre

de om? Biserica, de la inceput i pana astaz;, spune: ,,Nu pentru vrednicia preotul ui," i-l mangfue pe credincios:

,,Nu pentru vrednicia preotului – nu ai nevoie sa-l critici sau sa-l ataci, daca vezi în preot nevrednicii – ci pentru credinta ta." Pentru rugaciunea ucenicului se nate în preot, vrednic sau nevrednic, cuvclnt de la Dumnezeu.

A vrea sa adaug doua cuvinte – unul de la Slantul Siluan. Un tanar i-a pus Sfantului Siluan intrebarea aceasta tragica, pe care o pune i Prcastintitul .,l)e ce sum a a de putini duhovnici buni astazi'J" Si Sfantul Siluan ii da un raspuns, probabil nelnteles de tanar, i nelnteles de mine multi ani, dar în perspectiva pe care o dezvolt acuma e din ce în ce mai inteles Sfantul Siluan zice ,,Fiindca nu sunt ucenici buni .. Cuvantul Sfantului Siluan a fost un joc de cuvinte. Pe rusete ,,ucenic," mai ales în cadru manastiresc, se spune *poslunik; po.|-/11->·11ik* inseamna i ,,ascultator." Deci, mai ales în cadrul calugariei, ucenicului i se spune ,,ascultatorul;" e Staretul i ascultatorul. Deci de ce nu sunt Stareti buni? Fiindca nu sunt ascultatori buni.

Parintele Sofronie cita i el, nu tiu daca nu din Iezechil Prorocul, care spune undeva ceva *d P-* felul acesta:

,,Daca prorocul lui Durnnezeu se va gasi mincin..:>s, este pentru ca Eu, Dornnul Durnnezeu, I-am intunecat pe acel proroc." [1] Si contextul în care este dat zice: ,,Pentru

indaratnicia poporului Meu, fiindca poporul Meu a cautat cu o inima dubla, fatamic[t, cuvclnt de la Durnnezeu, prin prorocul Meu.” Adica Eu, Dornnul Durnnezeu, intunec pe prorocul Meu eel mare i drept i adevarat i va spune minciuna De ce? Fiindca popoml Meu este cu inima tatarnica.

într-o zi, cand am inceput sa inteleg taina asta, am venit fa Parintele Sofronie i i-am spus: ,,Parinte, atunci în duhovnicie este fiul care ii nate tatal [1]” Si I-a pufuit rasul

[1] Cf. Icz. l-t. 7-l 1.

pe Parintele Sofronie, i a spus: ,,Aa-i, este fiul care ii nate tatal.” Adica daca tu, ascultatorule, tu ucenice, vii cu rugaciune i cu inima nefatarnica i vrei sa tii, eu chiar daca sunt luda, care maine II voi trada pe Hristos, astazi iti voi fi duhovnic. Si pentru noi asta este i incurajare, i infiicoare; fiindca noi trebuie sa fim la nivelul acestei maretii, acestei taine într-adevar infricoate.

Dar, incurajare: Pregatiti-va ucenicii în felul acesta: ,,Nu veniti la mine daca nu aveti intai rugaciune catre Dumnezeu.” Bine, poate nu de prima oara – vorbesc acuma un pie formal, pentru ca nu pot sa vorbesc de fiecare caz în parte; dar aicea Dumnezeu, nadajduiesc, da intelepciune fiecaruia dintre noi, ca sa tim cu fiecare caz cum sa facem. Vorbesc de generalitati, i generalitatile, precum titi, sunt !imitate, dar cazurile sunt fara de li mita. Dar, în general, pregatiti pe ucenici sa vina tiind ca ,,Nu cu mine vorbeti, nu cu mine sa vorbeti, fiule duhovnicesc (sau fiica); cu Dumnezeu vorbeti l Eu nu fac altceva decat sa te aduc la Dumnezeu. De la Dumnezeu cer, de la Dumnezeu, în rugaciunile mele de seara i de dirnineata cer, ca Dumnezeu sa-rni dea cuvant pentru tine, ca Dumnezeu sa nu ma lase sa spun cuvant nefolositor, dararnite cuvant daunator mantuirii tale.” Atuncea incepe sa fie duhovnicie adevarata!

inca un amanunt al duhovniciei: taina spovedaniei. Stirn ca preotii trebuie sa tina

taina spovedaniei, dar sa nu credeti ca asta e numai ca sa ocrotim de durere i de ruine, i ca sa incurajam sufletul care vine la noi sa se deschida rara frica. Nu este numai asta; este o lucrare mult mai mare. în taina duhovniciei, precum probabil toti titi, mai ales a spovedaniei, nu poate sa patrunda diavolul. Dar

diavolul, care tie, e viclean, nu numai rau, ci viclean, tie el cum sa invarta lucrurile ca sa ghiceasca. Dar cu cat va

avea mai putina informatie, cu atata o sa avem mai mult

rlgaz sA se intreasca sufletut care vine la noi. vrea sa
adaug ca în Rusia Tarista era o lege ca, în justitie, marturia
preotului era rara valoare. Era multa prigoana i atunci impotriva Bisericii, inca de la Petru eel Mare, dar acesta era un lucru într-adevar minunat, fiindca prin asta legea
voia sa ocroteascii taina duhovniciei: preotul sa nu aiba
dreptul sa dea marturie, nici buna, nici rea, fiindca nu e vorba
de asta inpreoe, ci e vorba de a past:ra taina spovedaniei.

Dar nu numai preotul, fiindca nu este numai o etica profesionala, ca pentru doctori, ci este, iarai, o lucrare în duh. Daca ucenicul nu pastreaza taina, apoi Taina, iarai, este aproape anulata. Fiindca daca incepe ucenicul sa spuna: ,,A, duhovnicul meu mi-a 3pus a i pe dincolo," doua lucruri se intfunpla: tu, ca duhovnic, nu poti i8. dai prajitura unuia i bici celuilalt pentru acelai pacat, dupa intelepciunea ta de duhovnic, tiind ce anume ii va mantui i pe unul i pe celalalt, pentru ca este nevoie ca duhovnicul – vorbim din nou de putere, a putea da vial! – sa aiba libertatea sa dea unuia prajitura i altuia bici. tiind ca unul prin prajitura se va mantui i altul prin bici. Dar daca fiecare incepe sa vorbeasca, o sa se sminteasca. Si la
Avva Pimen avem o semismintire dintr-asta, dar el era mutt prea intelept ca sa se sminteasca. Auzind ca duhovnicul ii
spusese lui: ,,Lasa gandurile sa intre i lupta-

te cu ele în inima,” dar altuia i-a spus: ,,Nu lasa gandurile sa intre în inima, ci leapada-te de ele cum vezi ca au venit,” tanarul Pimen s-a dus inapoi la Avva i l-a intrebat: ,,Ce e asta, ca spui mie una i celuilalt Parinte altceva?” Duhovnicul i-a raspuns: ,,Pimen, fiule, mi-ai spus sa-ti vorbesc ca sufletului meu; ca sufletului meu ti-am vorbit. Eu ti-am vorbit ce fac eu!”

Si Parintele Sofronie explica a: Calugarul celalalt era – hai sa zicem o erezie – ,,calugar de rand” (om *de rand* nu exist fiecare e diferit, dar totui exista un

adevar i în asta); nu ajungea la un anumit nivel de duhovnicie. Dad\ ar fi lasat gandurile sa intre în inima lui,
i-ar fi spurcat inima, i nu se tie cine ar fi biruit – sau, în orice caz., s-ar ti slabit foarte mult p1in aceste ganduri. Pirnen insa era de plin de har în tineret:ea lui, ca – spunea Parintele Sofronie – duhovnicul a observat ca în orice caz harul ar fi biruit în inima Jui. Dar el, fiind a de plin de har, daca nu llisa gandurile sii intre. sa se Jupte cu ele în inima Jui, nu ar fi tiut mai multe elemente – aicea vorbim de elemente omeneti i de experienta omeneasca – care ii vor fi fost de muJta valoare în povaµiirea celorlalte suflete. Pimen tia nu numai calea haruJui, dar i vicleugurile gandurilor ceJor rele, fiindca se zbatuse cu ele în inima. Si
într-adevar, a devenit un *pimin,* [1] adica un pastor, a cum
prorocise unul: ,,Pimen, pastorule, de numeJe tau va riisuna toata pustia.” Vedeti. nu numai în duh era mare, dar duhovnicuJ J-a pregatit i cu arme mai ome11eti, de care este nevoie.

Acuma vreau sa revin la temii, ca unuia i-a spus neagra i altuia i-a spus albii, i e nevoie ca duhovnicul sa aiba libertatea aceasta. Daca titi ca ucenicul piistreazii taina, puteti sa faceti cu el ce vre – adica mantuire vrem, nu aa cum se spune ca ,,faci ce vrei.” Oacii titi ca nu tine taina, o sii fiti cu mainile incatuate în duhovnicia voastra fiindca **ucenicul** nu va tine taina. Dar nu e numai asta; e,
iarai. o taina mai mare, o taina în duh: cand

ucenicul risipete prin Jumea asta cuvinteJe i povatuirile pe care i le-a spus duhovnicul, vrajmaul nostru prinde mai repede de veste ce s-a intamplat, care e punctul slab, i tie unde sa atace. Uitati-va , la povestea din Rai (ingadui-mi sa parafrazez, ca sa aduc mai la zilele noastre conversatia): dupa ce Dumnezeu i-a spus Jui Adam: ,,Din toate acestea

[1] Gr. nHµTJ v. ..pastor.··

vei manca, dar din acel porn sa nu mananci, fiindca în ziua în care mananci vei muri” [1] - i a zice ca nu atata ii *opre:j/e,* cat ii *dezvaluie* tainele cele din Rai – vine arpele la Eva, pentru ca a gasit-o mai slaba (de ce, nu tiu, dar se
vede ca acesta era faptul), i incepe a-i spune: ,,Nu cumva Durnnezeu ti-a vorbit ceva de porn, de a manca, a nu manca ...?” O trage de limba. Ma iertati ca parafrazez în felul acesta, dar el era mult mai intelept i nu a vorbit aa cum vorbesc eu acuma; a vorbit mult mai la sigur, ca i cum tia el toate. Si a face inelatorul i prin oameni, i prin ganduri (adica vrajmai vazuti i nevazuti), ne trage de limba. Si sarmana Eva, ca un copil nevinovat, ii spune tot. Fiindca noi spunem în rugaciune, ,,Ca nu voi spune vrajmaului Tau taina Ta,” dar Eva ii spune: ,,Durnnezeu a zis ca din toate putem manca, dar numai din pomul acela de acolo sa nu mancam, tiindca vom muri „ ,.A, bun! Acuma tiu unde sa dau l” zice dracul, i tim cum a dat, i tim unde a dat.

Lucrul acesta trebuie evitat în taina duhovniciei. Formati ucenicii pe calapodul acesta: taina sa ramana taina. lntr-un anumit sens, aa cum a citat i Preasfintitul, i a cum facea Biserica la inceput, spovedania nu este un lucru neaparat tainic, ca mai multi au fost, ca i eel din
Scara, [2] care s-au spovedit public, i la inceput spovedania
era publica. Dar, a zice: Ce public! Fiindca cei care duhovnicete asculta, cei care sunt în stare sa planga cu durerile fratelui

pacatos, care ca *mine* este pacatos, ca *mine* nu ajunge la slava lui Dumnezeu, i care su!lt în stare, în plans, sa se roage, i aud taina spovedaniei cu rugaciune –

pai, dracul nu poate intra în ei, cum nu poate intra în

[1] Facerc 2. 16-17.

[2] *Seara dumnezeiescului urcu·.* a Sfiintului loan Sinaitul sau Sciirarul.

duhovnic' Si aa era comunitatea din lerusalim Dar am cazut cu totii. Acuma nu numai ca nu putem asculta, dar ne smintim Dar poate chiar, cum spunea o poveste, i cred

ca nici macar nu e gluma, ca un duhovnic descoase pe un

copil mic în spovedanie daca nu a tacut asta i aia, i la un moment dat copilul spune: ,,Nu, asta n-am facut-o, dar e o idee buna!" Adica i-a bagat în minte o idee. Adica noi ne smintim i în felul acesta, ca mai gasim i exemple ,,bune" de urmat, i în loc sa ne zidim, prin rugaciune pentru aproapele ca pentru sufletul tau insuti, ne smintim, gandindu-l pe aproapele un altul, ori batjocorindu- 1, ori imitandu-i atitudinea rea.

Despre spovedanie a vrea sa mai spun unul sau doua cuvinte importante, pe care le-am trait eu ca fiind foarte importante. Sunt multe, este un valmag de ganduri, Parinti Sfinti – ma iertati, dar poate Dorrmul ne-o da, i va completa ce nu putem face noi. Dar un lucru important în spovedanie este insui sensul marturisirii sau spovedaniei. Ce este spovedania? Daca imi iertati indraznirea asta, voi spune ca a <lev ernl un lucru prca ,,clinic." Spovedania nu este numai a spune un numar de ganduri sau de fapte pe care le-am fa.cut Acesta e un bun inceput pentru un incepator. Spovedania, ca tot ce este duh, devine stare; o stare a firii omului. Preasfintitul spunea de Adam, ca Adam nu s-a spovedit J ui Dumnezeu. Ce era în Adam? Era o inchidere fata de Durrmezeu. Daca ar fi spus:

,,Doarrme, am pacatuit, am fa.cut ce ai spus sa nu fac, iartal” – sau cum avem în rugaciunile noastre: ,,Eu ca om am pacatuit; Tu ca Dumnezeu iartal” Noi tim ca Dumnezeu ar ierta; nu avem nevoie de vreo dovada. Fiindca dacii noi, într-o zi (sau de mai multe ori) am fa.cut o spovedanie mai adevarata, mai cu durere, mai cu intelegere, pai tim în ce fel am ,,zburat” Ca am auzit asta i de la copii care s-au spovedit aa: un copil de apte ani,

cand i-a starit spovedania, zburda prin biserica! Spunea:
,,Parinte, acum pot sa fugl"' Vine inapoi: ,.Nu numai pot sa fug, pot sa zborl „ Si într-adevar, simtim sutletul curat. Cu cat era· mai mare intunericul – ca sa-l citez pe Stantul Pavel: ,,Acolo unde s-a inmultit pacatul," cu atat mai mare e bucuria i uurarea sutletului, adica ,,prisosete harul."

Ce greutate are Durnnezeu sa ierte un pacat? Si în legatura cu acele trei zile ale Srantului Sisoe, [1] Parintele Sofronie mai adauga i dansul: ,,De ce trei ziJe? Daca un suflet s-a pocait desavarit iii doare pentru ce a racut, de ce nu poate astazi?" Si zice: ,,Fiindca în pu3tie vroiau sa tina o viata deosebit de riguroasa, i ca sa nu cada nivelul acelei rigori, a spus Srantul Sisoe: 'În trei zile sunt sigur ca Durnnezeu **ii** poate mantui'." Acesta e un cuvant pe care nu l- spune cu uurinta la tot poporul, dar vrea sa-l impartaesc totui cu duhovnicia., cu Parintii mei intru Domnul i impreuna-slujitori, i ceilal care aud Adica harul sa lucreze În inimile noast re, ca fiecare dintre noi sa intelegem cuvantul drept al mantuirii, fiindca mantuirea pana la urma nu este altceva., nu poate fi altceva decit vointa mea proprie, o vointa slanta. Daca eu nu voiesc sa ma mantuiesc, pai nimeni nu poate voi Si aici este inca o greutate a duhovnicului: cum poate sa fie duhovnic bun? Trebuie ca ucenicul sa fie intfu bun. Dar nu o imbunatatire din aceasta pentru care trebuie zeci de ani de rugaciune

i douazeci de invataturli, ci o intelegere, o dibuire, un chitibu duhovnicesc, i pentru duhovnic, i pentru ucenic. Dar în ucenic trebuie totui sa se nasca o dorinta de mantuire, aa incat sa poata i acel ucenic sa spuna ce am auzit de la Parintele Sofronie: ,,Ce se ingrijureaza cutare, daca eu sunt a sau daca sunt altfel? Cine poate sa se

[1] Cf. *Patericul Eiptean.* ,.Pent ru Avva Sisoe." 20.

teama mai mult pentru mantuirea mea decat eu insumi?'' Dar lucrul asta nu e adevarat pentru fiecare . .

i deci, în intelepciunea noastra omeneasca, i în pregatirea noastra omeneasca, i în psihologie i altele, trebuie sa incercam sa intram în relae cu eel în a carui mantuire intram noi ca duhovnici, în a fel incat sa putem inspira ace! suflet ca sa doreasca, sa pofteasca din toata inima mantuirea. cum poftim patima cele ale trupulu a i cu mult mai mult sa poilim cele ale duhului, pentru ca nimica sa nu ne opreasca în goana noastra dupa duh. Sa ne fie teama – fiica lui Dumnezeu, fiica de a-L pierde pe Dumnezeu; ca Dumnezeu cu atata gingie Se retrage de la mine, incat nici nu observ decat la un moment dat ca nu mai am rugaciune, ca m-am racit în duh, ca i Adam i Eva, ca m-am dezbracat de harul pe care ii avusesem adineauri sau candva. sau dupa Liturghie. sau dupa impartaie, i acuma nu-I mai am. U nde am pacatuit, unde am :facut ceva, de s-a despfiltit de mine lumina mea, viata mea, Dumnezeul meu?

Deci partea duhovnicului este sa-i pregateasca pe ucenici sa vina cu rugaciune, i duhovnicul sa-i intampi ne cu rugaciune; ca Dumnezeu sa lucreze în acele inimi, i Dumnezeu sa lucreze prin inima mea, în virtutea hirotoniei mele i hirotesiei, i în virtutea cautarii i rugaciunii ucenicului. Mai important este ucenicul decat duhovnicul.

Daca puteti sa dezvaluiti acest ,,chitibuf ucenicilor, ucenicii votri va vor face proroci i voi va veti uimi de ce va fi ieit din gurile voastre – i aici repet ce ne spunea noua Parintele Sofronie cu multi ani inainte.

în al doilea rand – dar nu tiu care e primul i care e al doilea – *impirafia.* Trebuie insuflare duhovniceasca atunci cand vedem un suflet nepasator, un suflet caldut sau rece, trebuie cuvant de la Dumnezeu, prin care sa putem aduce în viatft pe ace! suflet, suflet rece, din care dintr-o

data sa iasa para de foe, ca ingerii, ca Heruvimii, ca Serafimii Jui Dumnezeu. Aicea, iara;i nu esle lul:rare omeneasca. Duhovnicul are puterea aceasta, limitata totui de atitudinea i persoana – nu personalitatea! – celui ce vine catre el.

vrea sa mai spun un cuvant despre spovedanie,
aicea deja În legatura cu o pregatire omeneasca. De ce, de multe ori, oamenii nu se spovedesc curat? Din mandrie, ruine, fiica? Mandria.. într-un fel, o putem da la o parte, în sensul ca mandria a fost primul pacat i este ultimul pacat de care ne descotorosim, cum ne-au spus cei mai mari sfin, ca acesta e ultimul pacat cu care inca au de furca. Deci mandria este intotdeauna i pretutindeni prezenta. Ca duhovnici,
trebuie sa dibuim, în Dumnezeu, i În felurile cum am zis,
care efect al mandriei trebuie atacat intai i în ce fol.

Dar vorbesc acum de ruine i de fiica, i vin la gandul pe care I-am impartait cu Sfintiile Yoastre la lnceput: Cum se face ca Dumnezeu irni ingaduie rnie, lrni
da aceasta cinste, sau chiar tolereaza ca eu, pacatosul, sa
intru în lucrarea durnnezeiasca mantuitoare a Jui Durnnezeu i sa dea pe mainile mele pacatoase un alt
pacatos, pe care trebuie sa-l mant uiesc') în primul rand,
tocmai fiindca sunl pacatos. Ce ne-a zis Mantuitorul? ,,Nu judecati, ca sa nu fiti

judecati '„[1] Adica, dupa cum spun Parintii, daca judeci pe cineva sau osandeti un frate i nu te pocaieti, negreit vei didea i tu În acelai pacat, mai curand sau mai tarziu. Si de ce[7] Am inteles, din amara experientB., i totui ma bucur i multumesc Dornnului ca am inteles atata macar: Ca sa ma invete Dumnezeu pe mine compatimirea. *Com-patimirea,* adica *impreunii-piitimirea.* Daca eu sunt pacatos, oare nu inteleg ce inseamna a fi pacatos? Daca vorbim de ruine i de fiica, nu tiu eu ce e

[1] Mat. 7. I: Luca 6. 17.

ruinea, nu tiu eu ce e fiica? Deci trebuie sa invat eu, pacatosul, i am toate elementele ca sa inteleg aicea, tocmai pacatul. Si asta-i taina intelepciunii !

Exista ceea ce am putea numi o stanta ,,meteugire,” nu impletita cu reaua vointft a vicleniei, ci cu o gingaie duhovniceasca fata de sufletul pacatos care, ca chip al lui Dumnezeu, ii cauta mantuirea. Este nevoie de o astfel de ,,meteugire” care sa ia pacatul, i sa-l faca pe pacat sa se doboare cu pacatul, precum i Mantuitorul, nu cu viata a biruit moartea., ci cu moartea a biruit moartea. Adica pacatul în mine imi devine un izvor dt: intelepciune, un izvor de experienta cu care pot sa ma impartaesc cu impreuna-pacatos fratele meu, care vine la mine, nicidecum ca sa-l judec!

Este insa nevoie de pacat ca sa nu-I judec pe frate? Nu-i nevoie, ca altfel Maica Domnului ar fi cea mai mica dintre sfinti i Dumnezeu ar fi neputincios Nu-i nevoie de pacat ca sa ma pot impartai cu fratele meu -· nu pacatos sa ma impartaesc, ci sa ma impartaesc cu firea fratelui meu i cu sufletul Jui. Nu-i nevoie de pacat ca sa am intelepciunea sa tiu ce e pacatul, dar daca nu am tiut pe alta cale, macar pacatul sa-l intrebuintez spre zidirea aproapelui i a mea. Uitati-va la cei doi frati, fiul risipitor i fratele Jui. La sfa' ritul povetii tim ca fiul risipitor nu numai ca e mantuit: cine ii va mai amagi acum pe fiul risipitor cu bani, cu placeri sau cu altceva? Nimeni! Dar
fratele lui este neincercat Inca; a trait corect

exterior, dar launtric se vede ca are ceva gaunos în sutletul lui, ca este prins de zavistie, de pizma pentru frate, i'n loc sa fie bucuros i cu dragoste. Nu tie sa compatimeasca; vede un frate care ,,a risipit avutia tatalui meu, i uite acuma tatal ii da mai mult decat miet” Si cand tatal ii spune: ,,Ce se intampla cu tine, fiule?”, ii raspunde: ,,Ei cum, **fiul tau** asta vine inapoi, care i-a risipit viata cu desfranateJe?” Si

tatal ii spune: ,,Fiule, **fratele tau** acesta...” – adica com patimire (,,impreuna-fratele” tau).

Ce a Ia.cut fratele fiului risipitor? De ce nu s-a dus

sa intrebe pe tatal: ,,Tata, ce insearnna asta?” Nu avea

dragoste pent ru tatal, sau incredere, aa cum fiul 1isipitor

avusese incredere cand cazuse mai jos decat toate: ,,Ma voi intoarce catre tatal meu. Cum? Nu mai sunt vrednic sa

ma numesc fiu, dar o sa-i spun: Argat iti sunt; decat sa lucrez astuia, tie iti voi lucra, i da-mi plata mea, i iti voi multumi din toata inima.” Fratele fiului risipitor se duce la un slujitor i ii trage de limba: ,,Ce s-a intamplat?” ,,A,” zice, ,,frate-tu a venit inapoi teaia.r.” Ce tie slujitorul despre acela? Tata.I este eel care are gingaia i durerea pentru fiul care s-a pierdut; fiul caruia i-a dat liber avutia, tiind cine este, i totui l-a lasat. Ace! tata este insui

Dumnezeu, cu Adam. Si tatal, prin gingaia i dragostea lui, a putut sa nasca în acel fiu risipitor incredere la sraritul ratacirii lui, ca sa vina catre tatal i sa ceara

mantuire. Si iata ce mantuire i-a dat, ca el venea ca argat, i acum tatal I-a Ia.cut mai presus decat toti, ca ii da i cununa, i inel, i a mai departe.

Daca fratele fiului risipitor s-ar fi dus la tatal, tatal i-ar fi spus nu ca ,,a venit teafa' r i ne bucuram,” a cum a spus servitorul. Servitorul numai asta vedea, numai asta intelegea; tatal i-ar fi spus: ,,Fiule, în primul rand, n-ai de

ce sa fii gelos. Tu intotdeauna cu mine eti, i nu numai vitelul eel ingrat, ci **tot** ce este al meu, al tau este.” Si Parintele Sofronie adauga: ,,Aici este Dumnezeu care vorbete Jui Adam: **'Tot** ce este al meu este al tau' – nu ca lrod, care a Ia.gaduit pana la jumatate din imparatie. Durnnezeu Ia.gaduiete toata imparatia i pe El insui lui Adam.” Si zice: ,,Fratele tau nu atata ca a venit teafa'r, dar ca era pierdut i s-a gasit; ca era mort i a inviat!” Vedeti care este gingaia dragostei parinteti! Nu ca a robului.

i noi, ca duhovnici, s:l tim parin\i.
nu robi; sl:i fim pastori buni, i
nu ,,nAimi," în lucrarea.
cea
dwnnezeiascii a incredintata în mainile noastre. Si deci, cunoscand din pacatele noastre, haideti prin
,,sfiinta meteugire" sa punem intru zidire experienta
noastra netericita, intru zidirea noast ra i a aproapelui. Nu tim noi ce este ruinea? Nu tim noi ce este fiica? Si cind vine un sufletel la noi, oriicine ar fi, cat de pacatos sa fie, noua sa ne fie fiicii pentru el, noi sa ne biruim ruinea pentru el, ingaduind acestui suflet sa se dezbrace ca Adam,
care era gol inaintea lui Durnnezeu, i ca sufletului acestuia go! inaintea noastra sa nu-i fie ruine, fiindca 11oi
avem destula dragoste sa-l imbrati am uratit, gol, ruinat. Si în gingaia acestei dragoste, sufletul care vine la noi
poate sa se dezva!uie fara fiica, rara pericci. Si cand se dezbraca sufletul inaintea noastrft, oriicine ar fi, sa inghetam de fiica inaintea lui Durnnezeu, ca acum avem
lucruri foarte gingae în mainile noastre, acum fiecare miare poate sa insernne viata sau moarte pentru acest
chip al lui Durnnezeu, pentru un durnnezeu care, în felul acesta, este în mainile noastre – un dumnezeu în facere este în mainile noastre.

Ce vom raspunde dacii pe acest durnnezeu ii vom preface în drac prin brutalitatea noastra, prin nechibzuinta noastra? Si asta ma duce la inca o tema, cu care ma apropii de concluzie, un cuvant pe

care I-am auzit în rugaciunea de la Maslu, cuvant luat de la Ioil 2, 13. în Molitfelnicele romaneti se zice: ,,Durnnezeu caruia i *pare rau* de pacatele noastre.” Si-mi vine sa pronunt ,,anatema” acestei traduceri ! în Biblia greaca i în Biblia slavona, în toate Molitfelnicele greceti i slavone zice, pe grecete: *o* μetavoffiv, ,,Cela ce te *pocaieti* pentru pacatele noastre.” Tu eti Durnnezeu Carele *Te pocaie'fi* pentru pacatele noastre. Si pe slavona la fel: *kiliaisia.* De ce zic un cuvant a de indraznet i uracios ca ,,anatema”? **O intreaga lucrare se sminte$te printr-un singur cuvant.**

Ce este pocainta? Un act moraP Si cum, pri ntr-un act moral, primim Duh vecinic9 Pocainta este un act fiinal, adica al firii – o fire care se preface din firea animalica în cea dumnezeiasca. Pocainta omului – i v-a putea aduce mii de citate din Biblie – este Dumnezeu Care Se pocaiete în mine; Care, nepacatos fond i desavarit, com-patimete pentru mine, pentru moartea mea, pentru
pierzania mea. Si **noi, cand ne pocaim, intram în**
pocainta lui Dumnezeu. Si noi, duhovnicii, daca nu intelegem aceasta taina, vom calca cu bocanci cu cuie peste lucrul eel mai ginga, eel mai delicat. Ca Dumnezeul nostru este un Dumnezeu smerit i ne povaµllte catre smerenie, nu fi.indca suntem robi, ci ne povatuiete spre
smerenie numai ca sa devenim ca Dumnezeu, Ga sa devenim
dumnezei. Daca nu intelegem lucrul acesta, într-adevar degeaba facem duhovnicie. Va deveni numai lucrare omeneasca; vom incerca sa facem un om mai bun, o societate mai dreapta, sa indreptam istoria putin, i vom da faliment. Daca vom intelege lucrul acesta i în acest duh, vom merge inainte în duhovnicia noastra, vom face lucrare dumnezeiasca i ne vom putea pennite sa uitam cele ale pamantului, i istoria, i etnia, i morala, i .,irnbunatatirea," caci toate se vor savari izvorand din duh. Si dei sunt zeci de ganduri ce imi vin Inca în inima, poate cu asta inchei. Dumnezeu sa ne miluiasca!

Ma iertati, Sfintiti Parinti i Preasfintite,

poate de prea multa indraznirel Nu pretind ca tiu mai mult decat Sfinile Voastre, dar iarai zic ca am impartait ce am avut eu mai pretios, cu gandul ca, a cum am vazut prin mai toata lumea, multe din cele ce am primit noi de la Sia.ntul Siluan, prin Parintele Sofronie, sunt putin cunoscute în lume. Sa ma ierte cei pentru care a fost de prisosint8., i sa ma ierte i ceilalti pentru indraznire. Si rugati-va i pentru
mine, ca sa nu fie numai cuvinte în vant, dar traiesc i eu
dupa cuvantul pe care l-am spus i în care cred.

DESPRE POCAINTA*

Am ales ca tema pentru seara aceasta pocainta, un cuvant devenit ,,cenueasa” în mai toate limbile, fiindca omul, de cand cu caderea lui Adam de la lurnina lui Dumnezeu, continua neintrerupt sa cada. Sunt doua linii în istorie: una care a urcat pana la Hristos, i alta de cadere de la Dumnezeu, indepartare de la Dumnezeu, pana la caderea cea mare, apostazia de care vorbete Sfiintul Pavel; cand va veni, va trebui ca Dumnezeu sa scurteze acele zile, fiindca nici un trup nu se va mai mantui. [1] Am putea nurni aceasta **dinamica caderii,** care se prelungete pana la punctul acela eel mai de pe urma.

Astazi suntem mai indepartati de Dumnezeu i ca oameni, i ca omenire. Traim într-un context instrainat de har – limbajul modem ii numete ,,seculariz.at,” de la secol, veac, ca un cuvant opus nounii de vecinicie. Dumnezeu cheama pe om la vecinicie. Omul, în netiinta lui, se intelenete din ce în ce mai mutt în veac, adica în veacul acesta trecator, în pamantul acesta de care Hristos Dumnezeu zice ca ,,Cerul i pamantul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece.” Notiunea de pocainta, cuvantul ,,pocainta” a devenit ,,cenueasa” limbii, fiindca oamenii – observ cu amaraciune, din toata viata mea i din ce m-a inconjurat – nu mai tiu ce este. Si nu mai tim sa

traim pocainta, i de aceea am pierdut i notiunea ei. Am
redus pocai nta la nite manierisme etico-morale sau, în eel

•

Conferinta tinutli la Casa de Cultura Alba Julia, Postul Nterii Domnului,
Decembrie, I 995
[1] Marcu 13. 20.
:Mat. 24. 35.

mai bun caz, la o atitudine morala. Dar vreau sa zic cl daca ne reducem numai la moralitate, nici nu a inceput inca acea *ciiliitorie ciitre vecinicia lui Dumnezeu,* care în limbajul Bisericii i în intelesul adanc al cuvantului, aa cum I-au inteles Parini Bisericii, se numete **pociinti.**

Poate ca voi incepe de la un cuvant al lui Dumnezeu dat unui Proroc, pe care ii reia un Tropar din Joia Mare, din slujba pe care o cunoatem ca Slujba celor Douasprezece Evanghelii: ,,Doua i viclene a sava.rit improtiva mea fiul meu Israil: Pre Mine, h.vorul apelor, M-a lepadat, i a sapat luii Ia.ntani sparte."[1] Aicea este Dumnezeu Care plange. Pe Sine Se plange Dumnezeu? Ca Adam, ca eu L-am lepadat? Are Dumnezeu Cel Atotputernic, Atottiutor, nevoie de ceva sau de cineva ca sa Se implineasca? ii este lui Dumnezeu urat daca e singur? Ca cretin nu am nevoie sa mai vorbesc despre asta. Va dati seama ca intrebarea este numai retorica. Ar fi un nonsens. Dumnezeu plange pe fiul sau, pe Adam. Dumnezeu plange tot sufletul care se cunoate pe sine ca *eu.* Pe mine ma plange Dumnezeu. A lepadat Adam lzvorul apelor i a Ia.cut luii Ia.ntana, *fcintcina sparta,* care nu poate sa tina apele. Pana cand, Adame? Pana atunci cand vei muri de sete, *niidiijduind în dezniidejde,* în loc sa nadajduieti în Cel ce te-a Ia.cut, Care plange, în cuvintele lui Hristos catre poporul Israelit din vremea aceea, catre Ierusalim:

,,Ierusalime, Ierusalime, care omori prorocii,
cum fi voit sa adun pre fiii tai precum i gaina ii aduna
puii subt aripi! Dar nu ai voit.”[2] Si Dunmezeu plange. Plange pe Adam.

Dumnezeu, daca nu pe El Se plange, ci plange incapat3.11area, indaratnicia omului, apai putem intelege ca

[1] lerem. 2. 13.
Luca 13.
34.

Dumnezeu Se caiete pentru rautatile omului. Si cuvantul acesta ii iau din Scriptura. Nu-TI11 amintesc în care dintre Scripturi este scris ca Dumnezeu Se caiete de rautatile noastre, i acesta este un cuvant care ar trebui pastrat, fiindca pocainta adevarata este intrarea omului iri ciinta lui Dumnezeu; Dumnezeu Care vrea sa salaluiasca în om; Dumnezeu despre Care este spus ca *odihne.)·te* intru sfinti, i sfinti ne-a gandit pe toti; Dumnezeu Care vede ca omul nu se da Lui; acela Dumnezeu plange pentru indaratnicia mortala a omului. Pana unde? Plange pana cainta Jui Dumnezeu ajunge la pogorarea Lui în neamul nostru.

Praznicul pe care ii ateptam, Craciunul, este intruparea Celui mai inainte de veci, ca sa fie om, ca sa poata vorbi omului fata. catre fatrt Iara sa-l sperie, ca Bland Pastor, ca sa-l aduca pe om inapoi la *infelexerea chipului* celui dintai în care Dumnezeu a tacut pe om, chip care este insui chipul Jui Dumnezeu. Ca i noi, insufletiti de fiumusetea acelui prim chip, sa incepem cu dumnezeiasca insuflare acea calatorie catre *asema11area cu /)umnezeu.* Chipul ii avem în noi, dar asemanarea cu Du mnezeu unde este? Aceasta calatorie, aceasta lucrare a omului în care se inlaptuiete asemanarea cu Dumnezeu, care prin lucrarea harului poate duce pana la *Iota/a identitate* a omului cu Dumnezeu, se numete pociinta.

Vechiul Legamant a cunoscut ceva din pocainta. Nu exista om pe parnant care sa nu

aiba macar un fir de intuitie unde este viata Jui. Legea pe care Dumnezeu a dat-o Jui Moisi, cele Zece Porunci, i cum tim toti din invatflturile morale pe care le primim – este, mai mult decat altceva, o serie de interziceri. Mai mult zice Legea sa nu faci i sa nu faci, decat sa iti arate ce sa faci . Dar chiar cand Legea Vechiul ui Legamant arata ceva, omul nu a putut s-o cuprinda pe deplin.

5

A fost nevoie ca Dumnezeu, Hristos, Cuvantul Jui Dumnezeu, Cel care a vorbit insui cu Moisi, Cel care a scris cu degetul Lui Legea în lespezi de piatra, sa vina insui ca om, insui sa traiasca acea Lege i insui s-o
dezvaluie în invatatura Lui. Si ma refer la cuvintele Mantuitorului din Propovaduirea de pe Munte, [1] cuvintele acelea: ,,Dar Eu zic voua," reiau Legea Vechiului
Legamant: ,,Scris este sa nu faci asta i asta"... ,,Dar Eu zic voua ca: Daca *în inimile voastre...*"

Ce inseamna? Care-i diferenta intre ,,Sa nu faceti" i ,,Daca în inimile voastre"? ,,Sa nu facem" este starea morala a omului. Este scris sa nu omori, sa nu ucizi. Legea asta protejeaz.a pe aproapele meu de mainile mete ucigae. Dar cand Mantuitorul zice: ,,Dar Eu zic voua ca: Daca în inima ta ai urat pe fratele tau, în inima ta l-ai ucis,,, ce face aceasta ,,Lege" a Noului Legamant, pe care Hristos avea sa-l pecetluiasca nu cu sange de dobitoace, cum erau jertfele sangeroase ale Vechiului Testament, ci Legamantul eel Nou avea sa fie pecetluit cu insui Sangele Lui eel Dumnezeiesc, Sange pe care impreuna cu Trupul Lui ni I-a <lat noua spre impartaire, în Trup i Sange, aa cum suntem i noi trup i sange? (Ne-a <lat hrana duhovniceasca, hrana dumnezeiasca, maru1a i putere pentru acel *dmm 5pre vecinicie.)* Legiuitorul eel nou, legea cea noua – daca o mai putem numi o lege – ce ne invata? Daca în inima ta, de exemplu, ai

urat pe fratele tau, în inima ta l-ai i ucis. Pentru Moisi i pentru Legea i contiinta omului era – i, din nefericire, ramane – destul ca omul sa·nu faca prostii prea mari. E destul ca un om sa nu puna mana pe cutit i sa junghie pe aproapele, ca noi sa zicem: Omul acesta este un om moral, n-a omorat pe rumeru.

[1] Matei. cap. 5.

Pentru Hristos insa nu este destul. Fiindca Hristos cand se uita la tine nu se gandete la aproapele tau. Fiindca numele de *lisus,* pe care i l-a luat, inseamna ,,Dumnezeu Mantuitorul” – Evanghelia Sfa'ntului Matei descopera, atunci cand ingerul ii spune lui Iosif: ,,Sa-i dai numele de
Iisus, fiindca acela, Pruncul care se va nate din Sfa'nta Fecioara, va mantui poporul Sau”[1] – de la cine? De la pacatele sale proprii. Cand Hristos se uita la tine, la tine se gandete, nu la aproapele. Pentru aceea, cand Hristos se uita la tine, nu-i este destul sa vada ca nu ai omorat pe aproapele tau, ca poate strangand din pumni i scrnind din dinti ai retinut – din cauza legii morale sau din vreo fiica sociala sau altele – ai retinut maini ucige de la o ucidere de frate. Pentru Hristos, Cel Care ne-a racut în chipul Sau i în asemanarea Sa, nu e destul. El se uita la tine i vede oglindindu-se, dar intunecat, chipul dumnezeiesc.

Dumnezeu nu scrnete din dinti ca sa nu omoare, Dumnezeu se indulcete în a fi bun, nu în a omori. Hristos, cum zic unele din rugaciunile noastre, ,,cu uurinta” a purtat pe Cruce pacatele noastre. ,,Fara de mahnire,” zice alta rugaciune, a purtat pacatele noastre, *ale noostre,* în suferintele trupului Lui pe Cruce. Iadul **nostru l-** a cunoscut, ca pentru El iad nu era. Dovada e ca iadul nici o clipa nu a rezistat la strafulgerarea Dumnezeirii Lui. Si
inviind a treia zi din groapa în care **ii**
inchisesem noi, a

racut cale de scapare prin moarte, prin iad,. pentru toti cei care vor sa creada în El – inclusiv cei ce au batut piroanele, sau care strigau: ,,Rastignete-l, rastignete-1!”[2] – daca în ei
se afla duh de pocainta, adica de intoarcere, duh care de la rautate i vrajba se intoarce la credinta, cum sutul a

1 Mal. l, 21.
2 Luca 23. 2 l.

spus la Cruce: ,,Cu adeviirat acesta Fiul lui Dumnezeu era.”[1] Dacii omul ajunge la credinta aceasta i trece peste starea lui de ,,tiirie de cerbice,” de indiiratnicie, dacii nesrarita bunatate a lui Dumnczcu ii *tope.>„fe* cat de cat inima, atunci i ace! om aude ce-a auzit talharul pe cruce, tfilharul eel intelept.

De ce-l numim intelept, ca talhar a fost pana la moarte? Si în ultima clipa pe cruce, vazand în fata lui un nevinovat rastignit impreuna cu el, se pocaiete; ceva în strafundurile cugetului lui ii zice ce avea el sii riispundii
,,colegului” lui din talharie care a spus: ,,Daca erai Fiul lui Dumnezeu, puteai sii te mfmtuieti pe tine i pe noi.” Adica cum intelege omul: ,,Puteai sa te dai jos de pe Cruce i sii
ne scoti i pe noi,'' ceea ce ziceau, barfind, i Fariseii, i carturarii, i toti cei care ii pusesera pe Cruce. Si s-a razvratit, cu sffint razvrat, în striifi..mdurilt celui de-al doilea talhar cuvantul de pocaintii, care se zamislise în el,
i s-a niiscut un cuvant de *ml'lrturisire:* ,,Cum nu ti-e ruine, frate, sa spui acestea? Ca noi, daca suntem rastigniti, primim dreapta rasplata pentru faptele noastre Adica toata viata am ucis, toata viata am rapit de la oameni; nu este drept oare ca acuma oamenii, societatea asta pe care am stricat-o, sa se razbune pe noi i sa ne rapeasca viata noastra, precum am rapit i noi multe altele') Dar omul acesta nu a Ta.cut

nimica rau.”[2]

Mi-a venit mai de mult timp gandul: Stia talharul cine era lisus? Atunci, dacii tia, de ce nu s-a oprit din talharie pana la cruce? Cine !;>tie' Nu zic ca gandul meu este absolut. Dar mi-a venit i gandul ca poate nu tia. Poate tia cii-i un om bun, un om care face lucruri bune, dar poate indi nu-I impresionase bunatatea Lui, aa cum i

[1] Marcu 15. :w.
:Cf. Luc<1 D. ..JO-..J l .

noi vedem oameni buni, i-i lasam sa traiasca, i noi continuam cu rele. Dar cand a vazut pe acel om bun pus pe nedrept pe cruce, cand L-a vazut bartit de ,,colegul” Jui cu minciuna aa de uracioasa, ma gandesc ca acest ,,razvrat” pe care I-am numit stant, care s-a zamislit în el, i-a nascut un cuvant de spovedanie (ca noi cu adevarat primim lucrul de care suntem vrednici), poate ca s-a intamplat i în el ceea ce se intampla în orice act de spovedanie sincera i din strafundul fiintei, ca s-a umplut de Duh Stant, de har. S-a umplut de intelegere i a inteles ca nu era numai un om drept, i a putut sa dea drumul la un alt strigat, ce s-a nascut, rara sa se zamisleasca în el, decat atuncea cand a spus cuvantul de pocainta. ca ..Acesta este om drept” Poate de-abia atuncea a inteles ca era Fiul Jui Dumnezeu, poate de-abia atuncea i-a amintit ca auzise cuvantul acesta, i i-a dat seama ce inseamna, în puterea Lui, *Fin al lui lJ11m11eze11* : Adica acesta, smeritul om pe care-I vad,
este Dumnezeu Si a strigat . ..Pomenete-ma, Doamne, i pe mine cand vei veni intru *I*mparatia Ta.”[1]

Ce tia el, în zilele acelea, cand i cum va veni Acela, Care era sa moara în cateva ceasuri, ,,intru lmparatia Lui”? Nici Utenicii nu tiau asta. Cu cateva zile inainte vorbise Mantuitorul de Patimi i de inviere, i Ucenicii, care cunoteau Scripturile, i-L cunoteau pe Dascalul lor de trei ani i mai bine, nu tiau ce inseamna lnvierea i nu indrazneau sa-L intrebe, cum pune una din Evanghelii. Ce putea sa tie

talharul, cand va veni intru imparatia Lui? Doar ca, ,,atuncea cand vei veni intru imparatia Ta, pomenete-ma, Doamne, i pe mine:” strigat, sau mai bine zis oapta de pocainta. Unul din Troparele din Joia Mare spune: ,.Un mic cuvant a spus

[1] Luca 23. .n_

tfilharul pe cruce, dar mare credinta a aflat.” Iata, o oaptli l-a mantuit. oapta aceasta era strigat de pocainta.

Raspunsul lui Hristos Dumnezeu? ,,Cu adevlirat

astazi vei fi cu Mine în Rai.” [1] *Astiizi.* Omul se pocliiete cand se pocliiete sincer; nu se gandete ca a de repede, dar e gata sli rabde, cum spune unul din Psalmi: ,,Rlibdand am rlibdat pre Domnul, i au venit la mine. „[2] Si cand Dumnezeu raspunde omului, intotdeauna omului i se pare

cli este repede, i este repede, mai repede decat credem, chiar dacli – cum spune Mantuitorul prin altli cuvantare –

,,indelung ingliduie,” sau ,,indelung rabdli” pe acel om.

Viata pocliintei noastre nu este o ,,imbunatlitire,” nu este vorba de societate, de vreo consideratie omeneascli, istoricli, secularli de orice chip. Astlizi a vrea sli trezesc în inimile i în sufletele fratilor mei cretini i surorilor *adevarata dimensiune* a pocaintei. incepem cu moralitate

– dar ceea ce cliutlim noi i ceea ce trebuie sli cautlim este ceea ce strigli inimile noastre dintru inceputul zlim.islirii noastre în lumea asta: Viata! Pocainta este intoarcere de la moarte la viata. Pocliinta incepe numai în mlisura în care avem harul Duhului Stant, fiindcli omul, fiind în intuneric i necunoscand luminli, nu tie ce este lumina, dar nici intunericul. Numai în mlisura în care lurnina harului deschide intelegerea inirnii omului, prin viziunea asta, fie ea viziune în sensul

deplin al cuvantului, fie ea o intelegere mai tliinuitli, dar totui un fel de ,,viziune," numai în mlisura acestei viziuni omul este în stare sli vadli intai intunericul, intunericul în care zace. Numai vazand diferenta intre lumina adevliratli i intuneric putem sli vedem cat zlicem în intuneric.

[1] Luca 23, 43.
[2] Ps. 39. 1.

De aceea în pocainfa, cand ne facem pocainta. toate trebuiesc *indreptate* i *celllrate fi1 rugdci1111e.* Daca vedem ca ne este greu sa traim o viata moralfl, tim, dibuim ca nu suntem la nivelul dumnezeiesc la care Dumnezeu ne ateapta. .Cand incercam sa facem schimbarea asta în viafa noastrfl, nu pe ea sa ne centr3.m, ci sa *cerem lui Dumnezeu,* aa cum gasim i-n Psalmi i-n Rugaciuni: ,,Arata-mi calea în carea voi merge," [1] ,,Lege pune în calea mea,"[2] legea fiind prima cali\uza care ma trece prin jungla patimilor i a tuturor acestor elemente sau madulare ale iadului care traiesc în mine. Dar i legea, chiar i Legea Jui Moisi, i a indrazni sa zic, chiar legile Noului Legamant, noii Biserici, adica Canoanele noastre, nu sunt decat o prima cauza, pe care trebuie s-o depim ca sa aflam viaia.

Liturghia ortodoxa lncepe la Proscomidie cu cuvintele Troparului din Sia.nta Joi: ,,Rascumparatu-ne-ai din blestemul legii cu scump Sangele Tau." Aceste cuvinte nu sunt o blasfemie; este un paradox de nespus, pe care ii expune Sia.ntul Pavel În mai multe din Epistolele Jui, ca Legea, care era sranta, fiindca era data de Dumnezeu ca o *ciiliiuzii,* la un moment dat devine un *blestem,* fiindca tinand preceptele Legii poti sa devii mai bun, dar viata nu gaseti: viafi vecinica nu se gaste nicaieri, în nici o

lege. Pana cand, ajungand în prima parte a pocaintei noastre ma.car sa pastram o lege, ma.car sa nu rasplatesc

omorand un om pentru un ochi, cum spune vechea lege:

,,Ochi pentru ochi i dinte pentru dinte;"[3] macar atata dreptate. Iar dupa aceea, lntelegand ca ,,Ce catig eu daca el mi-a scos un ochi i daca eu ii scot ochiul lui, ce tig

[1] Ps. l -t2. 8.
[2] Ps. 26. 17.
[1] le!?ire 21. 2-t: Mat. 5. 38.

din suferinta Jui?'' Si poate aflu o stare morala mai inalta i ma apropiu de Hristos zicand: .,Lasa, Domnul sa-l ierte, macar Jui sa-i fie bine.” Si opresc raul la mine i nu-I intorc inapoi asupra fratelui care poate se mahnete i-mi intoarce iarai inapoi. Este cunoscut ca, de exemplu, în anumite regiuni ale ltaliei cuvantul *1•e11de11a*, ,,razbunare,” trece din generatie în generatie i nu se mai srarete. Pana cand? Pana cand va veni cineva care va spune: ,,Stop, destul, la mine' Destul au suforit toti, i eu. Ce sa dau inapoi suferinta pentru suterinta?”

Si Inca nu este destul, dar este un inceput. Un inceput poate ca inceput ul talharul ui pe cruce. care un adevar putea sa cunoasca ca el era pacatos i vrednic de pedeapsa mortii, dar Cel din stanga Jui, adica Hristos, era nevinovat. A marturisit aceasta nevinovatie, a savarit acest act de dreptate, i Dumnezeu Care implinete neputinta omului i-a daruit mai departe sa cunoasca treapta urmatoare, harul prin care sa strige – sau sa opteasca – un cuvant de mare credinta: ,,Pomenete-ma, Doamne, intru imparatia Ta.”[1] De unde avea el sa tie ca ,,sta care avea sa moara” are o imparatie, daca nu i-a dezvruuit – cum i-a spus Mantuitorul Jui Petru cand Petru a marturisit: ,,Tu eti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui Yiu;” iar Mantuitorul i-a raspuns: ,,Fericit eti, Simone, fiul Jui Iona, ca nu trupul i sangele a putut sa dezvaluie tie aceasta

taina, ci Tatal Meu Care este în ceruri,"[2] – adica harul dumnezeiesc. Aa gandesc, ca tot harul dumnezeiesc, pentru putina dreptate,

a zice *morali't,* a talharului pe crnce, a dezvaluit talharului cu mai multa desluire i mai multa intregime cine era Cel care se afla langa el pe Cruce, i a putut sa-i rosteasca cuvantul de credinta.

[1] Luca 23. -n.
Mat. 16.
17.

Ya amintiti ca Slantul Pavel zice: ,,Prin credinta suntem indreptatiti, i nu prin faptele Legii.''[1] Dar faptele Legii, cand trecem prin stadiul acesta etic, moral, sunt o
prima treapta, în care ne asemanam cat de cat cu Dumnezeu, Care nu este uciga, Care nu este nedrept, Care nu poftete bunul altuia, ci El insui da. Dar iarai zic: Este nevoie sa tim ce facem, i zic, este nevoie urgenta astazi. intotdeauna a fost urgenta: nu tim cand se va taia firul vietii noastre i în ce fel. intotdeauna trebuie
sa fim treji, în toata vremea. Acestea sunt cuvinte pe care
le gasiti în toate Evangheliile i în toate spusele Sfintilor Parinti. Dar astazi suntem batuti i bantuiti de multe uraciuni, la care nu vom .putea face fata cu **nimic,** decat cu Harul.

Astazi, cred eu, vin zilele cand nu vom putea sa
facem fata cu nimic la ce vine sa bantuie lumea asta, dar vom inghiti fara sa ne dam seama otravuri peste otravuri, vorbesc, de exemplu, de New Age i tot ce mai aduce el; i multi, multe sutlete simple de cretini buni, contiinte curate, au cazut. mai bine zis am cazut în multe feluri de
rataciri, fara sa ne dam seama, pana cand Mantuitorul, în
bunatatea Lui, a gasit calea sa ne trezeasca i sa ne aduca
la adevarata Credinta.

Prin asta am catigat i multa experientii,

i cei care s-au poticnit · tiu ce este poticneala, dar cei care nu s-au poticnit – a vrea sa va rog – credeti pe cei ce s-au poticnit, i daca nu credeti, cereti Jui Dumnezeu har ca sa credeti;

ca în poticneala nu se tie cine se poate ridica i daca unul sau doi ajung sa nu se mai poata ridica – nu ca Dumnezeu nu-i poate ridica, dar sunt poticneli din care cu anevoie se ridica omul, deznadejdi din care cu anevo;e iese omul. Legam legaturi de nedezlegat. Dar daca unii s-au ridicat,

[1] Cf Rom. l. 28: Gal. 2. 16

adesea au dobandit mai multa experientft decat cei ce ,,nu cazuser3.,” i pe acetia va indemn sa-i credeti – experienta lor.

Cred deci ca se apropie zilele în care vom intelege cuvantul Mantuitorului Care spune, în clipa de care am pomenit adineaori, cand i-a spus lui Petru: Fericit eti Simone, fiul lui Iona, fiindca nu trupul i sangele, nici educapa ta, nici Vechiul Testament cu care te-ai hranit, nici rugaciunile pe care ai invatat sa le faci ca atare, ca act al nevointei tale, nu au putut sa-ti dezvaluie taina asta, ci Tatal Meu Care este în ceruri, Harul, singur Harul Dumnezeiesc. Si a adaugat: ,,Si eu iti spun tie: Tu eti Petru, adica piatra pe care imi voi zidi Biserica Mea, i poftile iadului nu vor putea nimic improtiva ei.”[1] Cred ca· am vazut deja ca într-o samantft lucrul acesta, ca minciuna a de desavarita a epocii noastre, nimica, dar nimica nu va putea într-o zi sa o doboare, decat singura Biserica, în intelesul ei eel mai *adtinc.* Biserica fiind aceasta **credinta,** ca a Jui Petru, în dumnezeirea Acelui om Iisus care a trait acum doua mii de ani, credinta aceea, i daca pe credinta aceea ne zidim casa vietii noastre, piatra aceea a devenit acuma o Biserica cum o cunotem noi, imbogatita de-a lungul veacurilor cu multe lucruri.

Dar, a zice, nici la aceasta imbogapre sa nu ne oprim, fiindca toate fiumusetile Bisericii, toata cultura Bisericii, toata structura Bisericii – nu sunt de.cat tot atatea

trepte ca sa intram în miezul a ceea ce este Biserica, adica i noi sa primim ace! har pe care l-a primit Petru în ziua cand avea sa-l vada pe Hristos schimbat la fatft; sau harul pe care l-a primit acel talhar în ziua cand credinta Jui avea sa-l mantuiasca de moartea cea vecinica. Si cred ca aceasta Biserica, aceasta Credintft – i ce a devenit Credinta

[1] Mat. 16. 18.

Apostolilor în istorie – este, cum am spus de multe ori, Biserica Ortodoxa; este singura piatra pe care stand, nu vom fi spalati de valurile urgiei, minciunii desavarite ce se anunta în zilele de apoi, care, poate nu sunt aa de departe cum credem cateodata. Si deci, urgenta asta intotdeauna a fost – nu ca seman panica în oameni dar, ca sa trezesc un pie seriosul nostru, a zice sa ne apropiem cu alta adancime de fiecare cuvant pe care ii primim în Biserica noastra, fiecare cuvant al Liturghiei noastre, fiecare cuvant din cartile noastre de rugaciune.

vrea sa fac aici o mica paranteza. Nu ma refer atata la cuvantul mai popularizat – cat de frumos i de induiotor este el, i de inalt pentru intelegerea poporului, de exemplu colindele frumoase pe care le avem pentru Craciun i alte lucruri din datinile noastre populare; ma refer nu la ele, cat de frumoase sunt în felul lor, ci ma refer specific la ceea ce este suta la suta, integral, **cu adevirat** Biserica, cuvantul de rugaciune, cuvantul Sfintilor notri Parinti, care nu este altul decat firul cuvantului care este Cuvantul Jui Durnnezeu, insui Iisus, insui Hristos pe Care I-am primit prin Apostoli, prin Parintii Apostolici, prin Parintii care au cunoscut pe acei Parinti Apostolici i

a mai departe, pana la duhovnicul tau.

Nu tiu daca a putea sa dau în putine cuvinte acuma, ca sa ilustrez mai mult, ce este calea pocaintei. Nu tiu daca ati bagat

de seama, mai în toate Liturghiile se canta ceea ce numim Fericirile. Cele noua Fericiri sunt tot atatea *trepte* catre desavarire. Fericirile sunt *ca/ea* pocaintei i nadajduiesc ca, în putine cuvinte, voi putea sa dezvalui lucrul acesta.

inainte sa incep, voi spune: Vedeti ca dei pocainta este o cale pe care o numim anevoioasa, este calea cea stramta, este poarta cea ingusta, este cu rastignire i cu durere; dar este caracteristic de Biserica, care nu vrea sa

deauhrana inchipuirilor noastre, sa vorbeasca într-un limbaj foarte modest de fericire, i singurul lucru pe care-I putem
spune la concret din lucrurile duhovniceti sunt efectele de multe ori dureroase ale vietii noastre de zi cu zi. Vreau sa
zic di precum, daca luam chipul naterii, mama nate în durere, pruncul se nate plangand. Dar ce vt;dem noi este
nu atata durerea i plansul, cat bucuria naterii, cum spune Mantuitorul ca: ,,Om s-a nascut în lume.”[1] Naterea în duh, fiindca este în duh, nu se vede omului din trup, dar în
trup simtim durerile, i despre asta putem vorbi la concret: tot restul ar stami în noi o inchipuire care ne-ar rataci privirea de la calea cea dreapta pe care o vizam i spre care mergem.

Este cu neputinta a descrie cele sfinte. Sfii.ntul Pavel a vazut al treilea cer i a spus ca sunt lucruri pe care limba noastra nu le poate exprima. Dar daca omul care se pocaiete nu este eel de alaturi de tine, ale carui suferinte i lacrami vezi, i se pot descrie; ci daca eti tu, apai cu
suferintele i cu lacramile o sa cunoti o tainica bucurie, o
tainica indulcire, dar aa mare, chiar cand e tainica, ca nici
tu nu observi; dar nici tu n-ai sa vrei sa te lepezi de dureri i de lacrami, fiindca simJ în sinea ta ca ceva sfiint se intampla. i deci eel care *traiqte pocain f,a,* dei cunoate i vorbete de lacrami i de durere, ceea ce el traiete mai puternic i mai cu adevarat este o

bucurie, *o 11iidejde ne.flir iti1,* o insuflare a Duhul ui Stant care-i da putere sa treaca, a precum i maica, cand nate, în multa nadejde trece prin acele dureri, tiind ca va avea bucuria de a tine în ziua aceea un copil în brate. A ca zic: noi, modemii, napastuiti cu o educatie i o cultura intelectuala analitidi, nu mai vedem decat analitic ce ni se pune pe hartie, dar nu ma1 avem destula intuitie sa presimtim ce se ascunde în

[1] loan [(). 2 1.

unna cuvintelor, i atuncea ramanem poticniti de un oarecare dolorism, o atitudine oarecum bolnavicioasa a zice. în loc sa presimtim, în intuitie, nadejdea aceasta, a cum mama ateapta sa tina un prune în brate, într-un ceas, sau cat o trece prin durerile acelea, în loc sa avem i noi nadejdea asta, ne poticni m i ramanem la acele inchipuiri care sunt singurele care pot fi descrise.

Mantuitorul descrie calatoria diferitelor trepte ale pocaintei ca fiind **fericiri.** Ca *asta ·>i esle.* Noi toti cautam fericirea i nici unul dintre noi – nici noi, nici stramoii notri – nu am tiut s-o gasim pana nu a venit insui Dumnezeu, intrupat în firea omului, ca sa ne arate – iarai un paradox de nedescris – cum spune Troparul pe care ii cantam în fiecare Utrenie de Duminica: ,,Caci iata a venit prin Cruce bucurie la toata lumea „ Bucuria aceasta este de presimtit – i într-o zi de gustat. Slava Golgothei l Mielul lui Durnnezeu, Care ,,tara de durere," Jara de mahnire" a trait pocainta noastra pana la moarte, pana la iad ! Dar iadul ce-a .putut') N-a putut decat *sil 11asca 1in•it:re,* i El s-a
racut, cum spune Pavel, ,,intaiul nascut din morti."[1] Si ne-a
creat **drum** prin intunericul mortii catre viata vecinica i
bucurie pe care ,,nimeni nu o poate lua de la noi."[2] Si calea pe care ne-a aratat-o este *ca/ea Fericirilor.* Dar
paradox este fericirea dumnezeiasca în viata aceasta, paradox pe care ii vom intelege cand vom trai fericirea int r-o masura, i într-o mai

111a1 e masu ra în deslivarirea noastra în veacul care vine

Ferici!i cei sc11rn.:i rn *duhul. ca acelora este*

fmparafia ('erurilur. Cum pot fi fericiti cei saraci cu duhut? Noi nu tim ce este sliracia rn *duhul* Ce, fericiti cei *pro»'f i,* ca nu a tepti mu lt de la ei" *Ca* u or se vor mantui,

[1] Col. I. 18.
loan 16. 22.

ca-s prot1 1 nu inteJeg mai mult? Nu. E un paradox. Ferici cei saraci **cu duhul,** nu cu mintea, ci cu duhuJ, ca a lor este – **tocmai** imparatia duhovniceasca. Paradox dumnezeiesc.

Care este deci paradoxuJ? Marturisete tot VechiuJ Legamant, ca sa nu mai vorbesc de NouJ Legamant, ca nimenea, dar **nimenea** este drept inaintea Jui Dumnezeu, nimenea a gasit sfintenia, nimenea a gasit slava Jui Dumnezeu, nici viata vecinica, toti suntem robi mortii. Dar iata ca în fiecare din noi traiete un *bogataf* A, ca eu am educatie, ca eu sunt mai bun decat celalalt, mai frumos decat cineva, mai nu tiu ce decat altul. Si a, comparandu-ne i inmagazinand tot feJuJ de cunotinte, eJemente materiale, bani, incepem sa ne falim cu cate una, cu cate alta, i a zice ca mai periculos decat toate sunt agonisirile intelectuale, care ne fac sa credem ca suntem mai inalti decat semenii notri sau, pe drept cuvant, mai inal decat fuseseram inaintea agonisirilor.

Dar în fata viei vecinice ce este toata agoniseala noastra? Daca vine harul, vezi ca este nimicnicie; în fata frumusetii pe care ne-o chezauiete Dumnezeu asta devine ca o uraciune care *pustie”fe.* Pustiete cum? Prin mandria ce o nate în noi i care ne face *tari de cerhice,* i nu mai intra harul lui Dumnezeu în a o inima. Si atuncea

-j ericiti cei siiraci cu duhul.

Cine sunt cei saraci cu duhul? Cei pe care harul i-a trezit i vad ca, fie ca sunt eel

mai mare din lumea aceasta, sau eel mai mic, dar *sum rob morf ii, nimic 1111 am.* Si vede cu groaza moartea care-i sta inainte, i ca nu poate intra în imparatia Cerurilor, i ca nu poate dobandi viata vecinica. Si de ce e fericit acela? Fiindca **acela** este duhul care poate

sa primeasca cuvant de la Dumnezeu: ,,Veniti catre Mine,

cei impovara, ca Eu va voi da odihna.”[1] Acetia, cei saraci, sunt oamenii pe care-i poti imboga . Bogatatii spun: Stai ca am! -,,Si pacatul lor ramane.”[2]

Vine un tanar la Hristos i-i spune: ,,Doanme, ce sa fac ca sa motenesc viata vecinica?”[3] Zici ca are o saracie de duh, adica cauta: ,,Cu ce sa ma mai imbogatesc? Ca iata imi lipsete ceva.” Mantuitorul zice: ,,Pai, cunoti poruncile – sa nu faci asta, sa nu faci aia...” Si-i zice: ,,Toate acestea le-am pazit din tinerete.” Deja este o bogatie, dar iata ca se dezvaluie o saracie în el: ,,Doamne, ce altceva imi mai lipsete?” **O** saracie. Aicea Hristos poate sa-i dezvaluie un cuvant mai inalt: ,,Daca vrei sa fii desavarit, atuncea vinde-ti bogatiile cele pamanteti i” – uitati-va, *fogiiduin lfl!* – ,,bogatie i comoara vei avea în ceruri; i hai, urmeaza Mie!” Dar n-a putut. Nu prima bogatie I-a poticnit, bogatia Jui *mora/a,* ca ,,acestea le-am tinut din tinerele mele,” asta nu l-a pacalit; ca simtea ca-i lipsete inca ceva. De ce? Agonisirea morala I-a pus într-o stare apropiata de har, în care harul putea sa-i dezvaluie: ,,inca ceva imi lipsete, inca ceva...” Dar iata ca bogaa *materiala l*-a poticnit i din cauza acelei bogatii a plecat mfilmit. Nu avea de gand sa vanda toate i sa dea saracilor, i sa urmeze celor doisprezece ,,descul” care ii urmau pe Hristos, i sa primeasca bogatia cea cereasca. Si Mantuitorul cu mahnire zice: Vai cat de greu se vor mantui cei bogati !

Si iarai atrag atentia: Noi toti suntem oameni cultiva, i mai rau risca sa ne faca bogaa intelectuala. Dar mai este i harul lui Dumnezeu. Atunci cand au intrebat Apostolii, uimiti: ,,Dar cine se va putea mantui?”,

[1] Mat. 1I. 28.
[2] loan 9. 41.
[3] Mat. 19. 16.

Hristos a spus: ,,Ceea ce este cu neputinta pentru om este cu putinta l ui Dumnezeu.'' 1
Si catre aceasta **putinta**
nadajduiete neputinta noastra. Si neputinta noastra nu putem decat s-o punem în rugaciune: ,,Doamne miluiete, Doa11U1e deschide-mi calea, Doamne nu ma lasa în ce sunt ı'' Dar atuncea cand imi voi da seama, cat de cat, de saracia mea adevarata, în fata bogatiilor duhovniceti, atunci acest **,,Doamne!"** va deveni un strigat putemic care va *inclina* urechea Jui Dumnezeu, i iata ragaduinta: ,,A ta ete deja" – Inca *poten f ial.* zic eu acuma, dar *deja* –
,,lmparatia Cerurilor."

De ce zic *poten f ial,* i de ce zic *deja?* Pai uite ca a inceput calea. Ce face saracul cand vede ca n-are') Ce zice Troparul Bisericii noastre'J ,,Camara Ta o vaci, impodobita, dar imbracaminte nu am ca sa intru într-insa. Lumineaza dar haina sufletului meu . . ." Si atuncea incepe o rugaciune putemica, o rugaciune cu lacrami, în care plangerile noastre, ca strigatul eel al ·><*Ktptei tdlharului* de pe cruce, inclina urechea Jui Dumnezeu spre mangaiere, i o tainica mangaiere se nate în sutletul nostru. Apai nu asta-i a doua fericire,

Ferici fi cei ce pking, ai aceia se vor mcingdia'J Si
iata ca am ajuns pe o alta treapta, ca am inceput sa dobandim o tainica mangaiere, dar o mangaiere din ce în ce mai simtita, care duce la o dorinta ca i a Jui Petru pe Muntele

Schimbarii la Fata, ,,sa ramanem aicea, sa facem trei corturi, pentrn Moisi, pentru Tine i pentru llie.” Vrei sa ramai în harul Jui Dumnezeu, nu vrei sa te mai intorci în ale lumii asteia, vrei sa cultivi de-acum incolo toate cele du11U1ezeieti.

Aicea de multe ori, multe suflete trecind prin clipa asta parasesc lumea i devin calugari i calugarite,

[1] Cf. Mat. 19. 26.

pustnici, i se indeparteaza de lume. Nu toli au nevoie de aceasta, nu toti sunt chemati la aceasta; dar calea asta
trebuie s-o stribatem toti, lepadarea asta a lumii. Atuncea nu te mai intereseaza lumea asta, nici sa primeti
fala de la oameni, ca toti mor – i eu mor; nu te supara daca primeti jignire sau injosire de la oameni, fiindca i ei
mor – i eu mor. Dar Dumnezeu ce crede de mine? Dar Dumnezeu cum ma vede? Dar eu cum pot sa ajung la
starea aceea mai dumnezeiasca? Si ramai neclintit $i în
slavi, $i în ocari, a cum i Hristos era neclintit cand invia pe Lazar din morti, sau cand era scuipat inainte sa fie
pus pe Cruce. Sia.ntul loan Scararul arata ca starea aceasta, cand eti neclintit i-n slava i-n ocarii, nevoitorii au descoperit-o ca numindu-se *bkinde/e.* [1]

Dar am ajuns la a treia Fericire: *Fericifi cei bldnzi, ca aceia vor moteni piimdntul,* zice Mantuitorul. Ce pamant, care pamant? Ca vedem ca cei fioroi se sla.ie
unii pe altii ca sa mcteneasca pamantul, ca sa
moteneasca mai mult pamant, ca sa aiba, ca sa domneasca, ca sa imparateasca. Si noua ne poruncete Mantuitorul sa fim *bldnzi.* Cat despre pamantul vazut, nu
tiu ce va fi cu el; dar vad un lucru: ca cei violenli,
,,barbalii sangiurilor," cum zice Psalmul,[2] nu vor moteni,
ci se vor sraia unul pe altul pana vor veni zilele, pe care Durnnezeu ,,le va scurta,"

fiindca nici un trup nu se va mai putea mantui daca nu le scurteaza Dumnezeu. Dar pamantul, it putem intelege eel pulin în doua feluri: Pamantul care sunt eu, pamantul, i ma motenesc pe mine, adica devin posesor al acestui pamant care sunt eu.

Si putem sa gandim i *p{rmdntul fag iiduinfei,* care este una
din numirile Imparaliei Cerurilor. Numim pe Hristos cu

[1] Sf. loan ScAraruL *Seara dumnezeiescului urcu* 8, 3: 24. 2.

[2] Ps. *54,* 27.

cuvantul *,.Piimdntul ce/or vii;* ·· asta este una din numirile Jui Hristos i, în orice caz, pe acel Pamant ii vom moteni.

Spune Hristos undeva: ,,Cautati intai imparatia lui Durnnezeu i dreptatea Lui."[1] Iata ca prin blandete motenim un ,,pamant," un pamant vecinic, unde, spune Sffintul Petru, ,,imparatete dreptatea."[2] Dar dreptatea Jui Durnnezeu ce este? Dreptatea Jui Durnnezeu: ii vedem intai pe Hristos rastignit pe Cruce pentru pacatele noastre – piii asta dreptate este? Asta este dreptate a Jui Durnnezeu? Si vazand acest lucru, traindu-l, irni arnintesc ca spunea Parintele Sofronie: ,,Arn ramas trasnit de chipul Jui Hristos, Care cinci rnii de ani dupa caderea lui Adam urea pe Golgotha ca sa sraie zapisul ,,eel scris impotriva noastra." Si l-a sraiat. Si a se ,,imbata" omul de *frumuse fea* dreptatii Jui Dumnezeu, ca insui vrea sa se dea, cum S-a dat Fiul Jui Dumnezeu, pana la moarte daca poate, daca harul ii da putere, cum a dat Mucenicilor.

Ferici/i cei ce .fliimdnzesc . i inselo¥JZii de dreptate, cii aceia se vor satura. Ca dreptatea într-adevar satura. Dreptatea omeneascii, ,,ochi pentru ochi i dinte pentru dinte," nu imbogatete, nu satura. Dar dreptatea lui Durnnezeu într-adevar te umple. Si plin fiind, i implinit vazandu-te, i deja vazand în fata ochilor ceva din tainele imparapei, qi aminte viata dirnprejurul tau ca nu toti cunosc aceastli *dreptate.* Si cand te neclreptlitee cineva – a cum era un om care

blestema pe David Prorocul, i David zice slugilor sale care voiau sli-l omoare, ca blestema pe
rege: ,,Lasli-l, daca Durnnezeu a pus în inima lui sli ma blesteme, sli ma blesteme. „[3] Si a eel care s-a umplut de
dreptatea lui Durnnezeu incepe sa-i para rau de semenii lui

[1] Mat. 6. 33.
2 Petru 3. 13.
[3] Cf A 2-a a impara\ilor 16. 1l-12.

care inca nu au cunoscut dulceata asta, slava asta. Si se umple de mila pentru cei care nu au cunoscut ce i s-a dat
Jui sa cunoasca. Si umplandu-se de mila, ca i David
atunci, i ca multi sfinti, va revarsa mila acolo unde este el insui atacat de silnicia i de uraciunea rautatii omului.

Si zice Mantuitorul, *Ferici/i cei milostivi, ca aceia se vor milui.* Fiindca spunem noi, în Tata.I Nostru, ,,Si ne iarta noua grelele noastre, precum i noi iertam
greitilor notri." Si iata ca daca noi nu putem sa nu pacatuim, daca noi nu putem sa nu fim copii ai iadului,
Dumnezeu ne-a pus o *cheie* mica i ur de manuit, pentru a ne mantui. Ca Mantuitorul spune: ,,Daca voi iertati pacatele semenilor, i Tata.I vostru va ierta voua; dar daca
voi nu iertati, nici Tata.I vostru nu va ierta voua."[1] Si iata cum putem sa facem ca pacate de neiertat sa se ierte noua.

,,Foqam" pe Dumnezeu, Cel cu neputintft de fortat; noi, neputincio ii, putem forta pe Atotputernicul prin
ascultarea cuvantului Lui, Care se lasi forµt, pentru mili, de citre oameni, ca la judecata sa poata zice: ,,Daca
tu, omule, ai iertat fratelui tau un dinar, Eu mii de talanti iti voi ierta!" Cum vedem, în alta pilda a Mantuitorului,[2] pe unul care datora mult imparatului, i I-a iertat imparatul; i
altul care ii datora aceluia foarte putin, dar el

n-a vrut sa-1
ierte. Si s-a mfilmit imparatul i la judecata l-a dat
,,chinuitorilor pana va plati eel din urma talant pe care-I datora.”
Dar putem sa scapam de chinuri, putem sa scapam
intelegand ca, daca avem mila aceasta – pe care trebuie *s-o*
cultiviim – i vedem pe aproapele nostru pacatuind, pai tim ce este pacatul, fiindca pe noi ne ingreuiazA pacatul. Si daca ne amintim ca i aproapele meu e un pacatos ca

[1] Marcu l L 25-26
[2] Cf. Mat. 18, 23-35.

mine – apai i eu vreau sa fiu iertat – hai sa iert i eu acelui pAcatos. Si fac o rugaciune de iertare i cer Domnului:
,,Pune în inima mea adevarata iertare!” Si Dumnezeu mie
imi ia.rta multe pacate.

rerici/i cei milostivi, ca aceia se va milui. Mila aceasta care, miluindu-se, ajunge la cunotinta milei lui Dumnezeu., nu mai are nevoie cu adevarat de nimica pamantesc, ci gandee din ce în ce mai mult cum spune Sf Pavel: Gandete sau cugeta din ce în ce mai mult cele
de sus,[1] cauta din ce în ce mai mult cele de sus, i inima lui i se curate de patimile care sunt legate de ale lumii
acesteia.

Ce este o patima? Iata ce este o patima: Patima este un dor nesfillit pe care noi iipunem la ceva foarte Sfillit. Sa zicem, pofta de mancare. Mantuitorul în pustie a fost ispitit de diavol dupa ce a postit patruzeci de zile:
,,Spune un cuvant peste pietrele acestea i poti din ele sa
sco pfune, daca eti Fiul lui Dumnezeu.”[2] Si Mantuitorul arata: ,,Scris este ca nu numai din paine va trai omul, ci din fiecare cuvant care purcede din gura lui Dumnezeu. „[3] Adica cuvantul care purcede din gura lui Dumnezeu este
hran!? Este ca pfunea? Atunci inseamna ca lacomia de mancare este pana la urma o foame de cuvantul Jui Dumneuu; i noi, netraind cuvantul lui Dumnezeu, ne lasarn

dui, nu de foame – ca lacomul nu mai are foame, deja stomacul zice: ,,Destul, nu mai pot, sunt ingreuiat;” dar el are placere de a manca. Asta-i lacomia – placere. Placerea mai vrea. Pantecele nu mai vrea.

Ce se intampla? Este o foame nesia.rita. Pentru ce? Fiindca /oamea *omului este focuta pentru cuvdntul eel*

[1] Col. 3. 2.
[2] Luca 4. 3.
[3] Cf. Mat. 4, 4.

nesfdrit al lui Dumnezeu. Dumnezeu, nemargmirea, vecinicia – i asta este în om! Uitati la animal. Animalul nu prea face lacornii i lucruri dintr-astea. Mananca cat are nevoie, se oprete, se pune i doarme, se trezete, cauta iar de mancare, dar traiete linitit cu firea lui. Numai în om este o nelini te pe care nimica nu o poate opri, nici lacornii, nici desfrauri, nici nimic altceva nu o poate implini. Este patima, i **patima inseainna suferinfi.** Si suferinta este sraierea de a incerca zadarnic a umple o pofta duhovniceasca nesrarita cu un lucru pamantesc
sla.rit. Mananca pana plezneti, i n-o sa fii *plin,* fiindca
ce cauti este nesrarirea cuvantului Jui Dumnezeu, nu prune i de-ale mancarii.

Asta este o patima, în sensul Parintilor notri, în sensul adevarat al Bisericii. Si acuma ce se 'intampla? Cei care, rniluindu-se de catre Dumnezeu, cauta catre cele de sus, cugeta cele de sus, nu mai poftesc dupa ale pamantului. Un lucru care deja incepuse la treapta blandei, acuma se desavar te. Si ce se intampla? Inima se curatete de patirni, de tot ce este scfilciat. Ca *o patimii 1111-i deait o s<.:dlciere,* i cei care aveti tendinte ori sa ganditi, ori sa cugetati a mai filosofic, ori sa cititi mai ales cele ale Bisericii, uita-va i o sa vedeti ca cu fiece patima puteti face aceasta analiza; ca patima nu e altceva decat *sftfyierea unei li1cerciiri,* unei pliniri cu de-ale materiei a ceea ce este în sine o stare

duhovniceasca. Si acuma omul se umple de cele duhovniceti, cauta cele de sus i a ajuns deja la treapta pe care o spune Mantuitorul –

Ferici!i cei rnraf i cu inima, ca aceia vor vedea pre Dumnezeu. Si, desprinzandu-ne mai cu desavarire de ale pamantului, incepe curatia inimii; s-a subtiat firea acestui ,,animal omenesc," i acum incepe sa devina *om* i incepe sa *vadii* pe Dumnezeu, cum spune Psalmul: ,,Vedeam

pururea pre Domnul inaintea mea „[1] Ce este aceasta *viziune* nu tiu, dar este în orice caz o stare reaJa, i vederea aceasta a Jui Dumnezeu te umple de lucruri pe care nici n-o sa incerc sa le descriu, fiindca nici nu pot, i nici nu se pot descrie. Cum spuneam, lucrurile cu cat sunt mai inalte, cu atat sunt mai de nespus în limbajul nostru omenesc.

Dar atuncea numai cele dumnezeieti poftete ace! suflet, adica acel suflet incepe sa devina fiu al Jui Dumnezeu. incepe naterea, adica *savdrirea* acelei nateri de sus, devine fiu al Jui Dumnezeu, care vede pe Dumnezeu. Atunci cand te nati, se spune ca eel mai dezvoltat simt este auzul – ascultarea. Ca i 'în duhovnicie

– **ascultarea;** este primul simt. Si pruncul, ratul aude inainte sa se nasca glasul tatalui. Fericit ace! prune, dar mai fericit ace! tata care este în stare sa faca pe prune sa auda lucruri fiumoase, ca atunci cand se nate pruncul i-i vede pentru prima oara tatal se bucurii, zic cei care mi-au vorbit despre asta; i se bucura cu bucurie nespusa, fiindca recunoote pe tatal dupa glas, ca i-a auzit glasul i acum ii cunoote în persoana. **li** vede tatal. **A** i omul pe aceasta treapta a curaei inimii, nascandu-se, fie i prin dureri, dar nascandu-se dintr-ale lumii asteia, vede pe Dumnezeul Jui, pe Tata! Jui, incepe a se desavari aceasta natere.

Ce incepe acum? incepe asemanarea mai desavarita cu Hristos. Vazand pe Tata! i devenind fii ai Jui Dumnezeu, incepem sa traim acea pace durnnezeiasca,

cum   i pruncul, cand se nate   i vede pe tatal, traiete o anume impaciuire. Si omul, cunoscand pe Dumnezeu,   i-a inteles menirea Jui   i a inceput sa atinga aceasta menire, s-o dobandeasca. Deja simte cum imparatia este a Jui *prin*

[1] Ps. 15. 8.

mo1enire, prin injiere, i traie acea pace pe care el o are în
inima lui, raspandind-o ca 0 buna mireasma imprejurul lui.

Ferici!i focatorii de pace,
ca aceia fiii
lui Dumnezeu se vor
chema. Si la treapta aceasta a *infierii dumnezeie. ti* incepe omul, ziceam, sa se asemene cu
Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care pentru drcptatea Lui a fost prigonit. Si iata ca incepe a opta treapta a pocaintei noastre.

Ferici!i cei priguni!i pentru dreptate, ca ace/ora
este impiirafia cerurilor. Si iata ca. cu a opta treapta a Fericirilor, se incheie ceea ce incepuse cu prima treapta. în prima treaptii. *Fericifi cei saraci cu duhul. ca acelora este impiira/ia ceruri/or,* incepea *ca/atoria* cea sigura catre lmparaiia Cerurilor, fiindca daca omul acela nu ,,va cauta inapoi” ı, Ci ramane Cautand tnainte j inainte, Catre imparatie, nadajduind în ciuda poticnirilor, pacatelor, ruinilor prin care trece, nadajduind la rnila, la bunatatea i
la intelepciunea lui Dumnezeu, nu se poate sa nu ajunga la
biruinta cea din urma. Si acuma, ceea ce a fost un *poten fial,* ca ,,cei saraci cu duhul vor moteni,” fiindca incep calatoria asta, acum iata ca au motenit-o. Au devenit fiii lui Dumnezeu, i în prigonirile tor pentru dreptatea care traiete în ei au i prirnit imparatia Cerurilor; i. într-un anume sens, treapta i-a

atins **desaviirea.** Calatorind prin toate Fericirile acestea paradoxale am ajuns a dobandi imparatia Cerurilor.

Fericifi cei prigoni/i pentru dreptate, ca acelora este impiira{ia cemrilor: în prima Fericire ca o*.fagiiduinfii* i o *chez”ie,* în cea de-a opta Fericire este deja în sensul literal, ca au *dobdndit-o.* Si cum tim? Cum indraznesc eu sa spun ca au dobandit-o? Fiindca porunca Fericirii acesteia nu e diferita de cealaltii. ca i acolo zice la inceput

[1] Luca 9.62

ca ,,acelora este imparatia Cerurilor,,, Si aicea zice: Acelora este imparaa Cerurilor, Raspunsul ii descoperim în a noua Fericire, care zice –

Fericiti vep fi cdnd va vor prigoni i va vor ociiri, i vor zice tot lucml rau improtiva voastra, min{ind pentm Mine. Bucurafi-va i va vese/ifi, ca plata voastra mu/ta este în cemri J lata ca a noua Fericire iese din rand, din randul celorlalte porunci, sa le zicem. Fiindca la celelalte se zice: ,,Fericiti cei care,,,” (persoana a III-a); iar. aici Dumnezeu deja vorbete fat! catre fata: *Fericifi vefi fi!* Iata ca Mantuitorul Hristos arata, prin schimbarea aceasta de
adresa, ca, cu a opta Fericire, am ajuns i am dobandit, i
acum este o oarecare coacere, o oarecare desavarre a ceea ce s-a intamplat deja. Si deci iata cam ce am vrut sa spun despre pocainta.

Pocainta: Sa nu va lasati nici unul din voi opri nicaieri în drum. Mai ales sa nu ne lasam opriti la stagiul de moralitate, Cu moralitate i cu stagiile astea primitive devenim buni, mai indragiti de ceilalti, devenim o societate dreapta, i a mai departe, Si va spun ca: Toate
un cer i un pamant ! Parafrazez cuvantul poetului,[1] fiindca
Mfultuitorul a spus: ,,Cerul i pamantul vor trece,”[2] ,,Toate un cer i un pamant”, i toate pier! Inca nu am racut nirnic, Sufletele noastre flamanzesc i insetoeaza de

desavarirea lui Dumnezeu, Si e nevoie pentru fiecare dintre noi sa gasim acele lucruri, sa gasim macar inceputul acelei cai, macar acea saracie în duh, .ca sa putem dintr-o inima
indurerata sa simm adevarul concret al harului, al setei, al foamei acesteia duhovnicei, i sa pornim calatoria noastra.

[1] Mihai Emfrtescu. *Scrisoarea III*
= Cf Mat *5.* 18: 24. 35: Marcu 13. 3 L Luca 21. 33.

fi vrut sa va mai adaug un element la aceasta calatorie: *S<lriicia duhului este prima treaptii.* Saracia duhului, viziunea aceasta ca *suntem siiraci pdnii la moarte.* ,,Camara Ta o vad impodobit3., dar imbracaminte nicicum nu am, ca sa intru într-insa.” Acesta este realismul duhovnicesc. incepem sa ne dam seama ca, oriicine am fi, nu suntem decat tarana, i tarana pacatoas3., pacatul fiind moarte. Suntem deja în stricaciunea mortii. Si asta este starea pe care se inlaptuiete prima treapta. Ca atunci Durnnezeu poate sa raspunda acelui suflet cu nadejdea imparatiei i infierii, incepe drumul eel adevarat.

Daca la orice treapta pierdem viziunea saraciei noastre i ne imbatam de ce avem, acolo ne-am oprit, i oprindu-ne, i de acolo cadem, i se va lua de la noi i ceea ce inca nu avem, i ceea ce credem ca avem. [1]

Daca prima treapt3., prima Fericire, ad.ica smerenia aceasta – acest realism duhovnicesc este primul element a ceea ce numim smerenie – daca smerenia s-a dus, toate treptele cad dintr-o data, de la oriice treapta am fi. Daca pierdem prima Fericire, totul cade ca un caste!de nisip i se prabu te. Deci este nevoie de smerenie – i de asta, sa tili, *cultivii* toti Parini notri, toata Tradia Bisericii noastre, mai intfil de toate smerenia, ca fiind *cimentul* acestei

zidiri, tara de care nimic nu tine impreuna.

Pocainta deci este un lucru – daca-l intelege

cum am incercat sa-l expun – de o fiumusete a de deosebit3., a de mare, ca în insuflarea lor durnnezeiasca Parintii o numeau tii nf a tiinf elor i arta artelor. Si într-adevar este tiinta. i într-adevar este arta. Ce e arta? Este creativitate. Aicea *omul în voinfa lui se na·te pe sine intru vecinicie.* în vointa lui **ii** devine parinte, **ii**

[1] Mat. 25. 29.

devine tatfl, Jui insui, prin haruJ dumnezeiesc, care har are puterea de a nte. Adar, prin vointa pe care omuJ o da Jui Dumnezeu, adica: ,,Vreau, Doamne!”, prin vointa asta se nate pe sine insui ca tata. Si prin durerile prin care trece ii devine, indraznesc sa spun, maica siei. Fiindca în dureri se nate pe sine intru vecinicie.

CaJea asta deci, este. adevarata *crealivitate,* este creaa unui dumnezeu dupa har. Omul, chipul i, cand ajunge la ea, asemanarea lui Dumnezeu, nu este altceva decat un dumnezeu. Parintele nostru duhovnic, Parintele Sofronie, care prin profesie fusese artist, pictor, mai ales portretist, spunea ca *Dumnezeu în om i.i face autoportretul.*

Nesia.rit de mare este slava acestui cuvant, *pocaintii.* Sa nu-I mai lasati sa fie ,,cenueasa”! Sa fie de astazi ceasul proslavirii acestei cenuese. Aceasta este creaa adevarata a omului, aceasta este tiinta cea cu adevarat a omului, nu tiintft a elementelor profane, cu care se pot compara oarecum, dar nicicum nu se compara, tot ce este cultura omeneasca, artfl, tiinta. *Filo.w! fie* este inca un cuvant. Filosofii stravechi, Greci, nu erau numai nite ganditori în ·abstract, ca modemii. Erau oameni care trebuiau sa arate prin trairea tor ca gandul Jor era adevarat. Si daca trairea tor dovedea ca merge, ca se poate inraptui gandirea tor, apoi insemna ca filosofia Jor era adevarata. Si precum i toate celelalte filosofii i religii nu

au putut dobandi desavarirea, desavarirea filosofiilor greceti a fost în acel altar pe care l-a gasit Sf Pavel la Atena, altar consacrat Dumnezeului Necunoscut. [1]

Desavarirea filosofiei i gandirii omeneti ajunge sa cunoasca ca ,,Nimic nu cunosc.” Socrate a zis: ,,Una tiu, ca nimica nu tiu.” Ev oT&x, on µri8ev o1&x. Si asta

[1] Cf. Fapte 17. 23.

este desavarirea a tot ce e plimantesc. Atunci, sarac1a duhului: cli ,,nimica nu tiu." Atunci poate veni Dumnezeu cu cuvantul Lui, i a venit Stantul Pavel cu cuvantul dumnezeiesc la Atena. De bine de rliu I-au prirnit, cli erau Inca În mandretele lor de filosofi. Dar s-a gasit un Dionisie, i poate incli unul-doi, care au lucrat la lurninarea poporului Gree. Dar Plirini notri, poate mai ales în vremea Stantului Vasilie eel Mare, i aceia care erau incli multi dintre ei pligani convertiti la Ortodoxie, la cretinism, botezati intru cretinism, care cunoteau toatli cultura anticli greacli i slavele filosofiei i a mai departe, au recunoscut în viata nevointei cretine pe care am descris-o acum – Fericirile i calea clitre vecinicie – **singura adevarata filosofie.** Aceasta este cea mai inaltli gandire, dar singura i vrednicli de om, i singura pe care omul o poate inraptui i în istoria asta i în vecinicie. Nici o altli filosofie nu a putut fi inraptuita, nici i.1 istoria asta, în desavarire, darlirnite în vecinicie. Si atuncea calea pocliintei, cenueasa noastrii, este tiinta tiintelor, dar adevlirata tiinta.

Dacli citi în *Filucalii i* în alte clirti, o sa vedeti panli la ce amanunt au tiut sa desluscli Sfintii Parin unde incepe plicatul i unde starete, unde este lucrarea omeneascli i de unde incepe harul dumnezeiesc. Este adevliratli tiinta, i tiintli exactli, dar *.)"liinta veciniciei,* nu a lucrurilor plimanteti treclitoare. Dar cand zic plimantesc i treclitor – nu vreau sa zic doar ca ,,azi trliiesc i maine mor:"

plimantesc i treclitor este o *calitate* .

. Stiinta, arta ca i creativitate este cultivarea fiumosului, fie în culoare, fie în linie i în formli, fie în sunet, fie în rnicare, fie în cuvant. Toate acestea sunt incluse în cuvantul *arta.* Dar arta, cum aratli insui cuvantul, este *artificialul.* Este o artificialitate acolo. Dar în lucrurile dumnezeieti noi nu juclim un artificial, ca

actorul rolul sau din piesa: ,,artificial," ca el nu va deveni ceea ce joaca. Noi incepem sa traim ceea ce vom i *deveni.* Vecinicia lui Dumnezeu este, cum ti to, Raiul. Toti, macar intuitiv, tirn ca este fiumusete de nespus, i fiumusetea aceea de nespus eti tu, suflete, care *vei deveni intro m·em{11ulf ea lui Dumnezeu. Devenirea* aceasta intru asemanarea Jui Dumnezeu (Fiinta cu precadere), cum am mai spus-o, este *devenirea intro fiin/ii* (cuvantul acesta filosofic), i este inia.ptuirea artei celei mai inalte. Este infiumusetarea chipului mortaciunii noastre intru fiumusetea Jui Dumnezeu cea vecinica i nemuritoare. Frumusete nestricacioasa a lui Dumnezeu.

Si deci vrednica este pocainta i nevointa cretina, drept inteleasa, a se numi arta artelor, tiinta tiintelor i filosofia. indrazni, daca-mi ingaduiti aceasta obraznicie astazi, sa zic ca singuri aceasta cale, aceasta viata, este vrednica de cuvantul *culturii.* Culturli, la nivelul prim, primitiv, este orice cultivi. Daca cultivi pacat, apai pacatul iti devine cultura. Daca cultivi ceea ce m 1mim normal
culturli, asta iti devine cultura. Dar repet: Toate un cer i
un pamant, i toate pier impreuna cu cerul i cu pamantul.

Singura vrednica de cultura este pociinta, este
nevointa drept inteleasi. Or, a vrea sa subliniez ca

,,drept inteles” este aproape un sinonim al cuvantului *,,ortodoxie,”* care pe grecete inseamna i *,,dreapta sliivire,”* ca drept slavim pe Dumnezeu daca devenim într adevar asemanarea Lui; dar inseamna i ,,dreapta opinie,” dreapta intelegere. Or, daca intelegem drept cuvantul *pociiin/ii,* el este singurul vrednic de denumirea de *culturii.*

Si daci imi ingaduiti Inca sa continui în obraznicia mea, a zice ca nu aceasta, unde suntem, este Casa de cultur. Casa de culturli, singura, este *biserica, i ciimlrruia ta atuncea cdnd te rogi în ea.* Si inchei cu aceasta, ca daca Dumnezeu imi aude rugaciunea, o sa fie ultirna oara ca voi

mai vorbi altundeva decat în biserica. Daca Dumnezeu imi aude rugaciunea, cand voi fi în afara camaruiei mele, daca vrea cineva sa ma gaseasca i sa ma auda, sa ma caute în biserica. Acolo vrea sa raman pana la sffiritul veacurilor i acolo vrea sa invit pe toti fratii i surorile sa ne imbatam de frumusetile lui Dumnezeu. Dumnezeu sa ne ajute pe noi toti ! ·

DESPRE FRICA LUI DUMNEZEU*

Ma gandesc sa spun cateva cuvinte despre frica Jui Dumnezeu fiindca este ,,inceputul intelepciunii.” Dar tare mi-e ca nu intelegem noi ce este fiica Jui Dumnezeu, frica de Dumnezeu; adica, sa- fie frica de Dumnezeu daca faci rill, i atuncea, de frica batului, sa nu faci nici aia, nici ailalta? Dar atuncea, daca ne este frica de Dumnezeu în felul acesta, cum propovaduim noi un Dumnezeu al dragostei, i unde este dragostea daca ne este fiica de Dumnezeu a cum ne este fiica de un caine rau?

Dar atunci ce este frica Jui Durnnezeu? Am cunoscut un suflet foarte bun care, ca sa se pazeasca de rele, i-a agatat în odaie o icoana, sau mai bine zis un tablou, unde se arata Judecata de Apoi, i mai ales chinurile iadului. i atuncea nadajduiete, cand ii vin ganduri rele, ca uitandu-se la chinurile iadului sa se infricoeze i sa se ajute ca sa le taie. Spunea ca, la lnceput, mergea tactica aceasta a nevointei, dar acuma se uita cu indiferenta la toate ororile pe care le arata tabloul, i *inceputu/ în/elepciunii* parca nu se intelenete în inima ei. Dar imi venea sa zic: Frica de iad, frica de chinuri este

aceeai cu frica de Dumnezeu, sau cand ali gandesc ca, tot a se infricoeaza cu gandirea la draci i la tot ce ne fac ei? Dar atuncea imi vine gandul: Frica de drac, asta este frica de Dumnezeu? Adica, Dumnezeul nostru este dracul? Ori Dumnezeul nostru este iadul?

Cuvantare tinuta în Postul Mare l995 în Catedrala Arhiepiscopala Alba Iulia

Frica de Dumnezeu. Dar mie imi place, acolo unde se poate, unde fraza ingaduie, imi place mai mult sa spun ,,fiica lui Dumnezeu," fiindca expresia asta are un diapazon mai larg, inseamna mutt mai multe lucruri, precum a vrea sa va pun lucrul acesta în gand acuma, din tineretele voastre. Tot cuvantul dumnezeiesc are un diapazon mutt mai larg decat orice cuvant omenesc. Cu ajutorul Domnului o sa incep sa va vorbesc despre asta.

Prefer ,,fiica Jui Dumnezeu," intai, fiindca ,,fiica de Dumnezeu" prea mult sugereaza ca ti-e fiica ,,de;" i atunci, daca ti-e fiica ,,de" – fie Dumnezeu, fie un balaur – ce faci? Fugi i te ascunzi. Dar asta-i tocmai grela pe care a racut-o Adam; ca, poticnindu-se i neascultand de Dumnezeu, vine Dumnezeu în Rai, i Adam aude glasul Jui Dumnezeu în Rai, în ,,racoarea serii," i *fuge i* se ascunde dupa copac. Dar pe noi Biserica ne invat:A nu sa ne ascundem, ci sa ne *marturisim:* spovedanie. Adica ce este spovedania? Noi venim la Dumnezeu i ne dezvaluim. Nu ca Adam, ateptand pe Dumnezeu sa zica: ,,Adame, unde eti?" ,,Apai m-am ascuns, fiindca eram gol." Si atunci Dumnezeu sa zica: ,,A, dar cine ti-a aratat ca erai gol? Nu cumva ai mancat din rodul acela de care -am spus Eu sa nu mananci?" Si iata ca Dumnezeu ii face spovedania lui Adam. Si pana la urma ce se intfunpla? Adam, cand s-a ima t inaintea lui Dumnezeu, ii

acoperise goliciunea cu frunze de smochin. Dar cand s-a terminat, tragic, tot dialogul. acesta – tragic, fiindca Adam i-a pierdut frumusetea cea dintai, i nu i-a regasit-o prin marturisire, prin pocainta – cand Adam a pierdut Raiul în care se desrata, ce a racut Dumnezeu cu Adam? Iata ca l-a imbracat cu ,,haine de piele.”

Aceste haine de piei sau haine de piele – i expresia are multe intelesuri, pe care o sa le invata. dar ma limitez astazi la una: Nu e oare haina de piele o

imbrac8.rninte, un acoperemant mai desavarit decat frunzele de smochin? Adica, atuncea cand a ieit o cearta, cum ar fi, intre Adam i Dumnezeu, Adam a ramas imbufhat în starea lui i nu s-a intors ca sa spuna lui Dumnezeu: ,,Da, Doamne, cum ai zis, am racut. Am mancat din rodul din care mi-ai spus sa nu mananc, i uite ce s-a intamplat. Credeam ca mi se deschid ochii ca
s!-i ridic la Dumnezeu, ca mi-a zis pele, atuncea cand Tu mi-ai spus ca aveam sa mor – i uite ca am murit,
uite ca duhovnicete am murit. Mi s-au deschis ochii,
ce-am vazut? Goliciune i ruine. Dar de ce ruinea asta?
Am pierdut harul Tau, am murit!”

„ Adam nu a spus asta. A ramas ,,în aer:” ,,Iata, femeia pe care Tu mi-ai dat-o, ea mi-a dat sa mananc, i
bineinteles ca am mancat.” A cui e vina? A lui Dumnezeu. Si deci, zic ca Dumnezeu, bland, a incercat prin Eva sa-1
mantuiasca pe Adam, dar nici Eva nu s-a aratat a fi ce a
fost mai tarziu Maica Dornnului, care prin dragostea ei, prin smerenia ei sa mantuiasca pe Adam. Si Eva ca prin cearta a marturisit: ,,Apai ele m-a amagit.” Si de aceea zic ,,ce8.rta,” ca nici Adam nu s-a pocait, nici Eva nu s-a pocait, adica nu s-au *imbldnzit* catre Dumnezeu, nu s-au smerit cu starea aceasta, minunata pentru cine a gustat

catui de pun o data smerenia, ca sa dea ocazie lui
Dumnezeu sa se arate bland i milostiv, indurat, iertator, vindecator; ca, dupa uraciunea pacatului, Dumnezeu sa-i vindece, i Raiul sa nu fie pierdut. Si a ramas carta.

Si au plecat de catre fata lui Dumnezeu, i Raiul s-a inchis cu Arhanghelii i cu Serafimii; i cu sabie de foe! Si iari zic, Dumnezeu ce a racut? I-a acoperit, le-a acoperit
ruinea goliciunii cu haine mai desavarite decat au putut ei sa ii creeze. în aceasta vedeti iubirea nesiarita a lui Dumnezeu. în cearta fiind, Dumnezeu i-a miluit mai mult decat au putut ei inii sa se miluiasca.

Apai daca Dumnezeu este de ce sa nu mergem la Dumnezeu de la inceput i sa spunem, cum ziceam adineauri ca ar fi trebuit sa faca Adam: ,.Da. Doamne, am pacatuit, dar i cer iertare; Doamne, am pauit, dar din viata nu vreau sa cadl" – fiindca nici Durnnezeu nu vrea d cadem din viata.

Frica de Dumnezeu, în sensul prost *al* cuvantului, este ce a *deslrvdr·it* pacatul în Adam: despfiltirea de Dumnezeu. Dar nu a desavarit-o *total,* ca pocainta mai este, dar a pecetluit într-o oarecare masura starea de pacat.

0, daca Adam ar fi inteles ,,fiica de Dumnezeu" ca pe fiica lui Dumnezeu cea adevarata.. . Vedem în cei ce au trait cu fiica lui Dumnezeu, în Sfinti, în Parinti, în Psalmii care ne vorbesc: fiica lui Dumnezeu este ceva ce apropie pe om de Dumnezeu. Apai cum mai este fiica, daca te apropie, i nu te desparte?

Frica lui Dumnezeu este una din trairile iubirii, cand ti-e fiica sa pierzi pe Dumnezeu, caci este a de preos, a de drag, de iubit, de dulce sufletului. Harul lui Dumnezeu este aa incat, candii pierzi, într-adevar ai inteles ce inseamna *moarte* . C! ,,moarte" nu inseamna în primul rand despfiltirea sufletului de trup, ci despfiltirea duhului omului de catre Duhul eel Stant, de harul lui Dumnezeu. Asta este moartea. i de asta suferim noi to. Si atuncea, cunoscand harul, noi avem mai multa experienta decat

Adam, tocmai fiindca cunotem raul. Adam a cunoscut numai binele i,
cum zicem noi, ,,i s-a urat cu binele," cum ar fi. Nu ca i se urase – dar nu l-a pretuit; în sensul acesta ,J s-a urat cu binele, ,. ca nu a tiut sa-l pretuiasca.

Daca unul dintre noi primim har de la Dumnezeu, apai harul nte o oarecare tea.ma, cu plangere. Cum a venit în mine? Cine se sataluiete în mintea mea? Ce este ceea ce mi-a schimbat acum toate gandurile, toa1e

simtirile? Dar, lucru i mai infiicot: cum sa-l pastrez? Cum sa nu-I pierd? Si cu cat e mai puternic harul, cu atat este mai puternica *frica.* Unii vorbesc de ,,teroare," totui nu în sensul urat al cuvantului: o ,,teroare" sa nu pierzi aceasta, harul acesta a de pretios. Dar, o, cat de uor se pierde! Un gand, cat de rnic, care nu este în armonie cu el, **i** s-a dus! Dar nici nu tii ca s-a dus. Te trezeti dintr-o data: A, unde este? Unde este ceea ce-rni era atat de scump'J Era pentru mine atat de bine. Cum sa-l mai aflu?

Si daca vine harul acesta la inceputul vietii, se pierde – fiindca omul nu tie sa traiasca fa'ra pacat, i nu tie sa nu-I piarda. Dar daca continua educatia stanta a omului, revine harul. Dar totui sutletul ii simte de a o gingaie, incat te apuca o groaza cum sa nu-I pierzi. Si fiica aceea care merge pana la groa.za, aceea este fiica lui Dumnezeu. Aceea este, daca vreti, *frica de Dumnezeu,* fiica sa nu-L **pierzi** pe Dumnezeu, Ce!ce te-a racut. Este deja ,,în samanta" dragostea lui Dumnezeu, dragostea de Dumnezeu, dragoste care, în nesavarirea noastra, în starea noastra de pacat, se manifesta ca o fiica, fiica de a fi nevrednici de fiumusetea aceasta nespusa.

Si va spun i lucrul acesta: va rug sa nu va inchipuiti ce poate fi fiumusetea aceasta; ci sa cere Jui Dumnezeu sa v-o arate i sa v-o dezvaluie, sa o trai în sutletele voastre, în inirnile voastre, în oasele voastre, în

camurile voastre, ca este reala, i daca nu e reala, nici nu avem nevoie de ea. Va spun asta ca preot al Bisericii Ortodoxe, ca monah de mai bine de treizeci de ani. Daca tot ce se propovaduiete în Biserica noastra este numai o filosofie, în Jada de gunoi cu ea! Ma iertati ca vorbesc a brutal, dar ·vreau sa titi ca este adevar. Dumnezeu este adevar, i adevarul se traiete; este cu putinia, *literal,* sa fie trait pana ,,în oasele tale."

Literal în oasele tale? Sfa'ntul de care v-am mai vorbit, i va mai vorbesc i altii, Sfantul Siluan, spune ca harul eel mare patrunde pana în *oasele* omului, i de aceea oasele acelui om dupa moarte devin moate. Moatele nu sunt doar ,,oseminte," moatele sunt oseminte sfintite de satluirea harului Duhului Stant pana în oase, i se simte în inima, în sutlet, în minte, în trup, i pana în oase! Si de aceea va cer, tot ca monah al Bisericii, nu incercati sa va inchipuiti, fiindca toate inchipuirile sunt o caricatura groaznica în comparatie cu ce este adevarul harului. Ce este? Traiti în adevar, cereti lui Dumnezeu: ,J)aca eti adevarat, Doamne, trezete-ma i pe mine! Scoate-ma din negura în care sunt. lar pentru pacatele mele mustra-ma, Parinte, cu blandete, ca sunt slab, dar da-mi Tu strigatul celui care se mistuie, i da-mi puterea caintei, dar arata-mi-Te! Fa ca viata mea sa fie adevarata, daca eti Dumnezeul adevarului." Si spun aceasta fiindca Dumnezeu, ori este adevar, ori nu avem nevoie de El. Si aceasta o spun din incredintarea pe care o am din putina mea experienta. dar i prin adeverirea multor sfinti, pe care pe unii i-am cunoscut din c3fti, dar i în viata.

Frica lui Dumnezeu atuncea incepe sa fie ,,inceputul intelepciunii" – *inceputul,* nu intelepciunea! Fiindca s:faritul intelepciunii este dragoste,

de puternica, incat nu mai rarnane nici urma de fiica, cum ne spune Apostolul loan într-una din Epistolele lui. inceputul

intelepciunii este fiica lui Dumnezeu, i fiica lui Dumnezeu este dulce, dei poate sa mearga pana la groaza. Si, sa titi, cum o descria Parintele nostru Sofronie, ca e

diitiitoore de via/fl; nu este covaritoare, zdrobitoare, cum este teroarea i fiica. Este *diitiitoore de via/fl,* i o simti ca

pe un dar pretios, pe care instinctiv nu vrei sa-l pierzi. Nu

instinctiv, intuitiv, dar am intrebuintat cuvantul acesta care este mai aproape de intelegerea noastra. Precum instinctul

ne face. ne impinge. ne calauzete. daca vre. în viata materiala, trupeasca. aa i intuitia în viata duhovniceasca.

Frica lui Dumnezeu atuncea nate în noi o altA fiica de pacat decat cele pe care le-am descris la inceput, fiindca, vazand ca sunt lucruri care nu sunt în armonie cu fiumusetea aceasta nespusa i absolut de nedescris, dar real8., i ca fiumusetea aceasta e de ging ca o poti pierde. de nici nu tii ca s-a dus. dar te trezeti ra.ra ea. te apuca o teama de oriice nu este în armonie cu aceasta. Si
,,oriice-ul" care nu este în armonie cu aceasta, acela este pacatul.

Si definitia pacatului nu este pe linie moral8., sau sociala, sau etica, sau practica (i acolo e un adevar. dar nu-i adevarul ultim). Definitia pacatului este pentru noi definitie vitala: este ceea ce nu e în armonie cu mireasma aceea nemaipomenita pe care o numim harul lui Dumnezeu. Acesta este pacatul ' Si ne apuca o teama de
pacat. Nu o teama bolnavicioasa: Aoleu, sa nu fac asta!
Aoleu, sa nu fac ailalta! Stie sufletul ca Dumnezeu este
marinimos i puternic a vindeca de pacate. dar ne apuca un lucru care devine ce numete Psalmistul: ,,Cu ura desavarita i-am uraf'. adica, tot ce nu este de-al harului devine ura acum. Dar iarai zic. nu bolnavicioas8., ci *desavdr·itii.* O ura în care, daca ai iubit lumina aceasta i viata. urti toate ale moi i

ale stricaciunii cu ,,ura desavarita.”

POSTUL SI IERTAREA, .DESTIN SI VOCATI E A OMULUI İN ORTODOXlE•

ƒ *P.S. Andrei:* lubili frali i surori, incheiem ind serilor duhovniceti din Postul Mare al anului 2002 cu cuvantul Parintelui Rafail Noica, intitulat ,,Postul i iertarea. destin i vocaiie a omului în Ortodoxie." Noi ii mulµimim din suflet ca a raspuns pozitiv invitaiiei noastre i socotim ca acest demers spiritual din Postul Mare se incheie, cum a vrut Dumnezeu, cu incununarea din seara aceasta. Poate ca Pronia a a randuit, ca Parintele sa nu poata veni saptfunana trecuta, ci aceasta, cand incheiem irul intfilnirilor noastre duhovniceti Biue ati venit, Parinte Rafail! Va mulµimim mult t Va ascultam cu drag.

Piirintele Rafail: Am primit titlul acesta pe care I-a citat inalt Preasfintitul nostru, dar eu m-arn gandit sa vorbesc despre aceste patru nouni, sa dam mai multe definitii: Ce e postul, ce e iertarea, ce insearnna destin i ce inseamna vocatie. Iar pentru ca sa vorbesc despre ele m am gandit ca, în primul rand, trebuie sa vorbesc despre Ortodoxie. Ca zice ,,destin i vocatie a omului în Ortodoxie."

De cand omul s-a despartit de Dumnezeu, în Rai – imi vine sa zic: de cand ,,a divortat" de Facatorul lui – omul deci,

ramanand fara de Dumnezeu, nu a incetat sa ii caute Dumnezeul pierdut i sa ii caute adevarata sa fiinta pe care nu i-o *inchegase* inca. Fiindca Adam, ca sa devina

- Cuvancare tinuta la Casa de Cultun'I Alba lulia 25 Aprilie 2002

ce trebuia sa devina, ar fi trebuit sa urmeze o cale pe care Dumnezeu, Facatorul, avea sa i-o dezvaluie.

Dumnezeu a inceput într-un fel paradoxal, cu o porunca ce parea sa fie restrictiva: ,,...iar din acel porn sa nu mananci, pentru Ca atunci cand vei manca, vei muri!”[1]

Restrictiva nu este, fiindca a manca spre a muri nu e o implinire; dar restrictiva în sensul de a nu manca; fiindca zic Parintii ca Adam nu s-ar fi oprit acolo, ci din aproape în aproape s-ar fi dus acolo unde dorea sa ajunga, unde era vocatia lui, destinul lui, adica sa i se deschida ochii i sa devina ca Dumnezeu, cunoscand binele i raul, i mult mai multe. Dar iata ca ele I-a inelat.

Vin tot felul de evenimente care due la un prim sfarit al lumii: Potopul lui Noe. Dar nu s-a sfarit lumea, fiindca Dumnezeu a mai gasit în vremea aceea pe cineva cu care putea sa aiba un dialog, Noe, i prin Noe a salvat omenirea i restul zidirii de la pierzania totala.

Dupa Potop vedeti în Scripturi cum omul se salbaticise total de la Dumnezeu. Citi în primele Carti, i în Cartea Judecatorilor, în ce hal de salbaticie ajunsese omul. Dar nu avem nevoie sa citim în nici o Carte a Scripturii ca sa vedem imprejurul nostru, astazi, în ce hat de salbaticie am ajuns. Dar sa luam treapta cu treapta, toata secventa istorica.

în starea de dupa despartirea aceasta din prima perioada a istoriei pamantului – Potopul, incheierea acelei primi lumi – omul

a ramas despartit de Dumnezeu, invitregit de soarta lui i de destinul lui. Dar omul ramane ce I-a numit Dumnezeu, *chipul lui l hm111eze11* i *asemanarea* (potential asemanare, dar chipul nu s-a distrus în om). i-acest chip *striga* catre ale sale; daca vreti, în termeni politici moderni, ,,ii cauta drepturile.” Acest chip

[1] Facere 2. 17.

al Jui Dumnezeu **ii** *cautii oriKinea* i *destinul.* Si omul, de-a lungul istoriei, cauta pe Dumnezeul Jui i **ii** cauta **fiinta lui.** .

Rezultatul acestei cautari este **puzderia de religii** care acopera intregul pamant, de la cele mai primitive, cele mai vadit draceti, pana la cele mai subtiri, toate care contin pe de-o parte un adanc de intelepciune, care reprezinta pe om ca ,,chip al Jui Dumnezeu" ce-i cauta originea i destinul, i pe de aha tot felul de devieri care *reprezintii inrdurirea duhurilor necurate,* fiecare dintre ele care cauta sa-i afirme divinitatea proprie i cauta sa subjuge pe om poftelor acelor duhuri.

Amintili-va ca unul din Psalmi zice ca ,,Toti Dumnezeii neamurilor sunt draci," [1] adica duhuri necurate. Si tot omul cauta pe Dumnezeul adevarat, **i** tot omul în cautarea Jui ratacete pe undeva, fiindca duhurile rele sunt mai puternice, mai viclene, mai intelepte i mai capabile decat bietul om, care alaltaieri sau rasalaltaieri s-a trezit din vecinica Jui nefiinta, i astazi vietuiete pe pamant: de trei ani, de douazeci de ani, de zeci de ani – dar ce sunt eci de ani de cunoatere a vietii în fata a ceea ce este Viata, adica Dumnezeul eel Vecinic? Si a toate religiile reprezinta un adevar, i toate sunt o deviere de la acel *Adevar* pe care ii cauta omul.

În aceasta tanjire i – hai sa zicem – nevointa a omului, Dumnezeu ii *lntdmpina,*

în masura în care omul este ,,accesibil'' lui Dumnezeu, daca gasete Dumnezeu pe cineva cu care ,,poate vorbi.” Ca, în general, Dumnezeu ,,nu are cu cine vorbi” în lumea noastra. Toti ne-am departat, toti ratacim, toti, zice i Sffintul Pavel, cauta ale sale, i nu ale Jui Dumnezeu.[2] Ei, Dumnezeu gasete un

[1] Ps. 95. 5.
= Cf. Rom. 3. 9-18

Noe, mai tarziu gasete pe Avraam. În generatia aceea gasete doua suflete, pe Melhisedec – enigma aceasta de om, care preinchipuie cinul preotesc unde avea sa vina Hristos, Messia, Mantuitorul – i pe Avraarn. Pe Melhisedec il lasam de-o parte din discutia noastra; el nu are motenire în istoria aceasta, el arata altceva, altceva-ul pe care oti ii cautam, adica vecinicia.

În Avraarn afla Dumnezeu un om în care gasete un ecou i din care poate sa scoata un *neam ales,* adica un nearn unde din cand în cand Dumnezeu gasete pe cate unul: ii nurnim Proroci, adica oameni induhovniciti care au putut sa prinda ceva din Duhul Jui Dumnezeu, fiecare în masura Jui, în masura experientei lui, format (sau deformat într-o masura) i de cultura duhovniceasca în care era el în momentul acela, dar i de capacitatea Jui de a primi insuflare de la Duhul eel adevarat al lui Dumnezeu. Si Dumnezeu gasete oameni apropiati Lui, incepand cu Avraarn i cei doi fii (adica fiul i nepotul), dupa aceea pe Moisi, dupa patru sute de ani, i a mai departe. Prin toti acetia, incepand cu Moisi, ne vorbete Dumnezeu despre El i despre noi, despre destinul nostru, i incearca sa intampine aceasta **cautare** adamica, sau poae avraamica:

,.Cine este Dunmezeu eel adevarat? ··

Aceasta cultura, incepand cu Avraarn, în care Dumnezeu cultiva în om *linia projetica,* adica *linia omului,* o cultura în care Dumnezeu poate sa-i formeze oameni cu care poate vorbi

mai deplin, aceasta cultura culrnina cu un fenomen total de nepriceput omului, care în lucrarea lui Dumnezeu (i în puterea lui Dumnezeu) reprezinta o unicitate istorica: Maica Domnului. Nu numai
ca Dumnezeu putea vorbi cu acest suflet, putea odihni
deplin în acest suflet (,,avea cu cine sa vorbeasca”), dar ea a ramas Fecioara: mai presus de orice consideratie trupeasca, feciorelnidi în daruirea ei J ui Dumnezeu inteleg

fecioria ei mai ales în sensul acesta, ca niciodata în acest suflet nu a fost ceva mai presus de Dumnezeu, inainte de Durnnezeu. intai Durnnezeu, adica prima porunca a lui Hristos, ,,Si sa iubeti pe Domnul Dumnezeul tau, din tot sufletul tau, din toata inima ta, din toata mintea ta, din toata vartutea ta."[1] Asta este cu precadere cine este Maica Domnului!

A spune a — vorbesc acuma omenete, dupa intelegerea mea – ca Dumnezeu, tiind de acest suflet, l-a pus în trup de femeie, i femeie fiind, dintru aceasta a putut El insui sa ii ia trup, a cum tim, i venind insui Dumnezeu în istoria omului pentru prima oarii (dar într-un anume sens i ultima oara), avem pe insui Durnnezeu Care ne vorbete. De-a lungul istoriei, Durnnezeu ne vorbete mai cu osebire prin aleii Lui. Dar totui, ca în Psalmul 1 18, ,,Spus-au mie calcatorii de lege cuvinte intunecate, ci nu sunt ca legea Ta, Doamne."[2] Acuma, nu numai ,,calcatori de lege," dar i proroci i sfinti ai lui Durnnezeu au zis multe i insuflate, dar aha este totui cand insui Durnnezeu graiete despre El insui.

Multi s-au srnintit în zilele noastre de diferenta dintre Vechiul i Noul Legamant. Mui zic: Parca alt Durnnezeu vorbete în Vechiul, decat în Noul. Nu, nu este alt Dumnezeu, dar vorbete în masura în care putea sa

vorbeasca -- pe de-o pa11e, cat a putut .,prinde” din Durnnezeu blandul Moisi (bland, dar nu uitati totui cum

era legea Jui Moisi !), i cat a putut vorbi prin ceilal Proroci; dar i inca un lucru, cat a putut omenirea sa

primeasca, vreo doua rnii de ani de la Avraam pana la venirea Dornnului. Si Durnnezeu cultiva macar în *popon1/ ales* o cultura în care poate veni El, ca sa graiasca lucruri

[1] A Doua Lege 6. 5.

Ps. 118. 85.

de neinchipuit omului. De neinchipuit, de exemplu, ce? Ca *Dumnezeu este Unul,* este efortul intregului Vechi Testament impotriva multiplicitatii de durnnezei ce se prezentau toti omului. Dar, pe de alta parte, acest Durnnezeu intrupat ne zice ca este Fiul unui Tata, i incepem sa vedem o *a doua Persoanii.* Si !n ultima Lui cuvantare, în foior, vorbete despre trimiterea Duhului Stant, ,,Carele din Tata.I purcede” – *a treia Pers<XInii.* **O** revelae a unui Durnnezeu Unul, dar în trei Persoane: ce om ar putea sa-i inchipuie a ceva? Pana i astazi multi spun ca este o trasnaie de-a filosoffuii elenistice, sau mai tiu eu ce. ..

Nu numai asta. Trei veacuri i-au trebuit omului ca sa contientizeze aceasta noua revelatie i sa se nasca cuvantul acesta, ,,Treime,” adica un Durnnezeu în Trei Persoane. Si multe lucruri au trebuit contientizate de-a lungul istoriei: paisprezece veacuri pana la Grigorie Palama, pentru ca omul sa contientizeze ca în Dumnezeu sunt doua aspecte: esenta lui Durnnezeu, ceea ce este El în El, insui, cu care noi nu putem comunica. (Noi nu suntem neziditi, noi nu suntem *fiin fil din sine* precum este Durnnezeu). Si energia, prin care Durnnezeu Se manifesta

i Se daruiete total omului, i prin aceste energii omul se poate indurnnezei mai mult decat **ii** inchipuia insui Adam care cauta sa i se deschida ochii i sa vada ce vede Dumnezeu. Ca omul poate *deveni* un Durnnezeu, prin puterea i lucrarea lui Durnnezeu ca har, pana

la *identitate Iota/a* cu Durnnezeu. Totala, dar nu în esenta. Noi ramanem rapturi, dar viata care va fi în om în vecinicie este viata a insui Dumnezeului celui mai nainte de veci. Viata insai este durnnezeiasca, viata insai este mai nainte de veci, deci fa'ra de inceput i Iara de srarit, i de aceasta viata se va impartai deplin omul în desavarirea Jui, la

sffiritul veacurilor, cand Dumnezeu va deveni *toate intro*
tof i.

Si-acuma am ajuns, cu Hristos i cu intruparea, în ceea ce numim noi Noul Testament sau Noul Legfunant, o noua epodi a istoriei. Si ce se intampla în acest Nou Legamant? Deja Apostolii anuntau ca ,,lupi cumpliti”[1] vor veni sa sfiiie turma Jui Hristos. Si au venit, i au siat-o, i au bantuit. Acuma nu paganismul, ca **paganismul reprezinta omul în necunotinta lui,** i oarecum într-o anume **nevinovatie** ce **ii** cauta originea i Dumnezeul i soarta; acuma **ereziile reprezinta omul, care se arata refractar revelatiei dumnezeieti,** care acuma cunoate i respinge i leapada adevarul. Vedeti ca, în sensul acesta, erezia este mult mai cumplita, mult mai vinovata decat vechile paganisme. Si aceste erezii au fost prevlizute i de Dumnezeu, i oarecum i în prorociile din Vechiul Legamant, i· de Apostoli; i ereziile acestea vor bantui pana cand rautatea **ii** va atinge strafundurile care sunt prorocite în Cliftile Scripturii noastre.

Bineinteles ca tragedie cumplita, dar în care vedem ca D1:1mnezeu este Cel ce tine haturile destinului istoriei, de exemplu cand zice Mantuitorul, în prorociile despre sfiiritul lumii: ,,Iara cand aceasta Evanghelie” – adica bunavestire a imparatiei – ,,se va propovadui tuturor neamurilor, spre marturie lor” – adica putere de a se
mantui i ele – **,,atunci** va veni sfiiritul.''[2]

Zice Mantuitorul: „Yeti auzi de razboaie i veti de razboaie, dar sffiritul nu va fi inca; ca acestea trebuie sa vina."[3] Deci atunci cand Dumnezeu Îi va termina lucrarea de mantuire adarnica, atunci, prin Pronia lui Dumnezeu, va

[1] Cf. Faplc 20 29.
:Mal. H. J .t Ma rcu 13. IO.
[3] Cf. Mal. 2-t. 6-7: Luca 21. 9.

fi la fel cum a fost în zilele lui Noe cu Potopul (care Potop este, mai mutt decat probabil, lucrarea vrajilor care se raceau în vremea aceea; daca vreti, o amintire a acestui Potop în rnitologie este mitul ucenicului vrajitor care a dezlanµiit apele i nu a tiut cum sa le stavileasca). Dumnezeu a stavilit acel Potop pana cand ultimul, Noe, a intrat în chivot i a inchis chepengul, i-atunci s-au dezlanµiit rautatile omului.

cred di va fi i sfiirituL Are aerul ca rautatea biruie, cane navatesc i ne inghit toate puterile intunericului, precum a zis Hristos în Ghethsimani: ,,Ci acesta este ceasul vostru i stapanirea intunericului.” [1] Dar eu am inceput sa inteleg: de nu ar fi zis Cuvantul lui Dumnezeu acest cuvant, ca ,,acesta este ceasul vostru i stapanirea intunericului,” pana astazi nu ar putea sa-l faca nirnica. A fost un cuvant de **ingaduinfa,** prin care dupa aceea s-au putut dezlantui sa-L aresteze, sa-L judece pe nedrept, sa-L osandeasca mo11ii pe nedrept, sa-L rastigneasca, sa-L batjocoreasca, i El – ca un neputincios. De ce? Fiindca eu sunt neputincios! Ca un vinovat – de ce? Fiindca eu sunt vinovat! Ca un pacatos – de ce? Fiindca eu sunt pacatos' A luat asupra Lui toate ale mete.

,,N-a putut'' sa Se pogoare de pe Cruce cand I-au provocat

De ce Fiindca eu n-a putea sa ma pogor de pe cruce, nici cei de la dreapta i de la stanga Lui; i Si-a *asumal* acest

,,canon” al pocaintei, care este al meu, pana cand prin Cruce – cum zice Liturghia Sfiintului Vasilie – S-a ,,pogorat în iad ca sa plineasca cu Sine toate.” Si racand aceasta, ,,a dezlegat durerile mortii.”

Adar, cu Hristos avem pe Dumnezeu Care ne graiee, Dumnezeu Care ne arata care este sensul zidirii, ce gand a avut Dumnezeu cand a zis ,,Sa facem om în

[1] Luca 22. 53.

chipul nost ru i în a noastra asemanare,” [1] care este originea omului i care este destinul omului. Si aceasta descoperire dumnezeiasca este ceea ce numim – fie sub fonna ei apostolicii, fie sub fonna ei de-acum – Biserica.

Biserica este acolo unde, la chemarea lui Dumnezeu – hai sii zicem ca în Rai: ,,Adame, unde eti?”
– Adam, în loc sa raspunda cum a raspuns el în Rai, sa
_poata raspunde: ,,lata eu!”; acolo unde, la g•asuJ chemiirii lui Dumnezeu, omul se prezinta inaintea lui Dumnezeu (i zic: se prezinta a cum este!), i unde primete de la Dumnezeu aceasta descoperire, i incepe, cu dumnezeiasca insuflare, ciilatoria Jui dintru aceasta nefiintii, în care suntem incii, intru fiintA.

Viata aceasta care în terminoJogia Noului Testament se numete pociiintA nu este nimic altceva decat *dinamica cautarii vec1111c1e1,* raspunsul adamic la chemarea lui Dumnezeu, i acest ,,Iata eu!”, cand Adam, în Joe sii se mai ascunda dupa copaci fiindca este pacatos, vine la Dumnezeu a cum este. La fel cum facem noi în taina marturisirii, ne aratam precum suntem, i zic: Fara
,,fiunze de smochin” (Dumnezeu ne acopera cu imbracaminte mai adevarata decat fiunzele noastre de smochin). Dumnezeu este Cel ce ne scoate din nefiinta, Dumnezeu este CeJ ce ne *imputernicete* în ciilatoria aceasta dintru nefiinta intru fiinta. *,JJevenirea intru .fiinf,{l” aceasta este: pocain!a, dinamica .\fJre viaf,l 1 vecinica.* Ea presupune dreapta inteJegere,

pana cand Dumnezeu va fi grait insui cu Adam, ca din bJUra lui Dumnezeu sii iasa adevarata revelatie. Nici religiile pagane, dar nici Prorocii nu au putut sii diiruiasca omului limpezimea acestei ciilatorii, *adeviiml,* prin care omul sii poata ajunge la adevaratul siiu destin.

[1] Facere I, 26.

Dreapta intelegere a **acestui adevar,** pentru care Dumnezeu a trebuit sa Se pogoare prin intrupare, pentru care Dumnezeu a trebuit sa-i asume Lui ,,canonul” nostru al mortii pentru pacat, jertfa pe Cruce, pogorarea în iad, invierea a treia zi, ina.Jtarea la ceruri, ederea de-a dreapta i cea de-a doua i infiicoata venire – ca i tot ceea „Ce emana de aici, se numete **Ortodoxie.** Dreapta intelegere, dreapta proslavire a Jui Dumnezeu este Ortodoxia. în invalmgul duhovnicesc al vechii lumi, lume care culmina cu Vechiul Testament i venirea Domnului, ortodoxia era reprezentata de un Avel care se ucide de fratele Jui; de Sith, care inlocuiete pe Avel, de Enoh, un nepot de-al lui Sith, apoi de Noe, prin care Dumnezeu salveaza ce poate salva din lumea veche, de Avraam i de Melhisedec, de Moisi i de Proroci, i de Maica Domnului, care este culmea omenirii, culmea raspunsului *adamic;* i toata cultura de la Moisi pana la Hristos: **asta** reprezenta *ortodoxia,* dreapta slavire. în toata harababura aceea a duhovniciei *primitive* a lumii Vechiului Testament erau

cateva glasuri i era un popor i o cultura care, de bine de rau, se tineau de Dumnezeu eel Adevarat. în Noul Legamant, adica perioada istorica de dupa Legamantul lui Hristos, Dumnezeul intrupat, ortodoxia este exprimata, a cum se invatA i în teologie, în diferite dogme ce trebuie intelese totui nu în litera, în slova moartfl, ci în duh i în adevar, cum a zis Mantuitorul Samarinencii; o intelegere

care-i ingaduie omului sa urmeze calea cea adevarata ce
duce la mantuire.

· Ce este mantuirea? Mantuirea în veacul acesta este *dinamica.* Mantuirea se manifesta prin faptul ca, din aproape în aproape, mai multa dreapta intelegere intra în inimile noastre, mai multa lumina ne cuprinde, lumina ce se manifesta în faptele vietii noastre. Care fapte? Pai *adevara/ii <Xlmeni* nu suntem noi; antropologia noastra,

bineinteles, e Hristos Omul, dar dupa El sunt Sfintii. Sfa'ntul nu este un om programat candva mai nainte de catre Dumnezeu, ca sa-l puna pe un piedestal inalt i sa-l proslaveasca. Sfa'ntul este un om care din aproape în aproape i-a savarit drept ca!atoria aceasta, cu din ce în ce mai pune alunecuuri, pana cclnd viata lui a devenit
cum ne prezicea Hristos: ,,Ce! ce crede în Mine, faptele care Eu le fac le va face i el,”[1] minuni, invieri din morti, cuvant prorocesc, nepatimire – în cele mai cumplite conditii.

Mucenicii care patimeau (i, oarecum, nu patimeau), au putut sa-i asume chinuri de neinchipuit, i nu numai barbati vanjoi i eroi, dar femei, ba chiar copii, care au putut sa sfinteasca pamantul cu sclngele !or. De unde puterea aceasta, de unde viata aceasta? Aceasta este ceea ce se numete **mantuire în aspectul ei istoric.** lar **mantuirea în aspectul ei final,** bineinteles, este ederea de-a dreapta lui Dumnezeu i Tata! impreuna cu Iisus Omul. Dar deocamdata mantuirea în aspectul ei dinamic se manifesta în fapte dintr-astea. Facerea de minuni, de exemplu, este numai unul din lucruri, i nu eel mai preųiit de sfintii istoriei. Cele mai pretuite de sfintii istoriei sunt virtuti ca **smerenia,** de pilda, care este **poarta deschisa dragostei,** dragostea fiind *cuvdntul la care se reduc toate poruncile dumnezeieti.*

Ca Hristos a aratat ca prima pdrunca este *a iubi* pe Dumnezeu, a doua *a iubi* pe

aproapele; iar a treia porunca
o arata atunci cand zice Mantuitorul: ,,Noua porunca dau voua, ca *sa va iuhi!i* unul pe altul a cum Eu v-am iubit."[2]
Cum ne-a iubit? Ca zice ca daca I-a iubit pe ai Sai, I-a iubit pana în sia.rit, i sia.ritul a fost pe Cruce. Si zice: ,,Nimeni

[1] loan 14. 12.
loan 13. 34.

mai mare dragoste nu are decat cea de a-i da sufletul pentru prietenii sai Voi sunte prietenii Mei, daca tine cuvantul Meu."[1] $i ne-a poruncit aceeai porunca. Deci trei porunci care se reduc la un singur cuvant: dragoste. ·

Asta este ceea ce pretuiau mai presus de toate sfintii din istorie. Dar rezultatul acestei vie este ca a face minuni, de

exemplu, cum incepeam sa zic adineaori, nu este un lucru

a de uimitor, este *.firesrnl* acestei vieti. A putea grlii cuvant dumnezeiesc, a fi proroc deci, nu numai în sensul de a vesti ce va sa fie, dar acum a vesti cuvant de-al lui Durnnezeu nu mai este ceva deosebit, este *.firesc ul* acestei vieti, este firescul viei în care se manifesta ceea ce numim noi *mdntuirea.*

Acuma, în perioada Noului Leglimant, cu ereziile în care se manifesta omul ce continua sa fie lepadator de

Durnnezeu, Ortodoxia ramane ca un fir subtire în contextul acestei omeniri o *moJtenire a unor -ftn fi* ce nu au vrut sa lepede pentru nimic în lume, pentru nici un ideal, pentru nici un profit, fie el temporal sau vecinic, Adevarul pe care Hristos Dumnezeu eel intrupat ni I-a aratat. Biserica

nici nume de Biserica n-ar trebui sa aibli, darlimite titlul de

,,Ortodoxie," dreapta slavire. Bineinteles cli, daca e Bisericli, este Ortodoxie – dreapta slavire sau ,,dreapta opinie" (ba chiar ,,dreapta intelegere" este Inca o posibila

traducere, depinzand de context). Toate acestea nici n-ar trebui sa existe. Ortodoxia nu este altceva, în esenta ei, decat 8$8 cum l-8 gandit Dumnezeu pe om dintru inceput. Dar în cacofonia aceasta duhovniceasca a istoriei, a multilor pretini dumnezei, a multelor pretinse inalte idealuri, cum au fost toate ereziile care au bantuit i bantuie pana azi istoria, acest *firesc* intru care Durnnezeu a

[1] loan IS. 13-14.

Ia.cut sa se nasca chipul Lui i asemanarea Lui a trebuit sa-i ia i el un titlu, i i-a luat titlul de *JJreapta-slavire.*

Deci, iubiti frati i surori, a inteleg eu Ortodoxia. Si m-au intrebat mai multi dintre voi de-a lungul anilor cat am fost aici, cu cati m-am intalnit, ce am inteles eu cand am zis atuncea în '93 ca *Ortodoxia este .firea omului.* Asta inteleg. Este felul în care Durnnezeu a Ia.cut pe om, lucru de la care omul s-a despartit prin Adam; i omul ii cauta de-a lungul istoriei adevarata lui fiinta, adevarata Jui origine i adevaratul lui destin. Pentru mine asta este Ortodoxia, i daca astazi Ortodoxia este inchegata într-o Biserica care, intre altele, are un aspect istoric, institutional, cu canoane, cu feluri de-a fi, cu un fel de-a se imbraca, poate un fel de a vorbi – toate astea sunt ceea ce numesc eu o cutie de carton pe care scrie ,,PTT" i inauntru sunt ,,comori de nedescris." Dar sa ma ierta, i

inalt Preasfintite, i teologi, sa nu se mai auda intre noi ca

Ortodoxia este o ,,institutie," fie ea ,,divino-umana." Ortodoxia nu este o cutie de carton pe care scrie ,,PTT': este *ceea ce confine.*

în aceasta Ortodoxie imi cere titlul de astazi sa vorbesc despre post i iertare ca destin i ca vocae. Eu imi voi lua ,,obraznicia" i raspunderea de a defini pur i simplu cei patru termeni – post, iertare, destin i vocatie.

De unde voi incepe? Poate sa incepem de la destin i de la vocae, fiindca de mai

multe ori am spus ca omul
ii cauta destinul Jui adevarat i Durnnezeu, vorbind omului, ii arata care-i este destinul. Destinul nu este altceva dealt ceea ce cauta Adam, i ii pacalete ele, implicit, pretinzand ca Durnnezeu vrea sa-l opreasca de la
asta, ca ,,daca vei manca din acela, sa tii ca o sa ti se
deschida ochii i vei deveni ca Dumnezeu, i vei cunoate

binele i raul." ı Si a mancat i, zice Scriptura, ,,i s-au deschis ochii." Si ce ,,taine dumnezeieti" a vazut Adam cand i s-au deschis ochii? Ce lucruri negraite? S-a vazut gol, i s-a *ru·inat* de el insui i de sotia lui, Eva, i ea de Adam.

Asta este dumnezeire, frati i surori? Asta este ce voiete omul? Dar asta, tim cu totii din pacate (din pacatele noastre), este rezultatul pacatului – dezamagire. *Dez-amagire* – interesant cuvant, i de luat în serios! Cand suntem dezamagiti, sa ne uitam unde eram amagiti, i atuncea durerea dezamagirii v putea deveni un moment al 11).antuirii noastre, sa nu mai fim amagiti. Deci o *putin{ll de s ne lumina.*

Dar sa continuam cu destinul. Destinul adevarat al omului este deci ceea ce toata traditia filocalica, traditia bisericeasca de la Apostoli – ba chiar de la Adam! – numete *indumnezeirea.* Daca Dumnezeu a racut pe om ,,chip i asemanare," apai nu a glurnit. Si uitati-va ce are de zis *Via/a Mariei Eg. iptea1K:a,* cand Sfa'ntul Zosima s-a ·uimit în ce fel, i prin ce metode Dumnezeu a mai adus Inca un suflet la mantuire – i ce mantuire! Ca Zosima, daca va uitati atent la scriere, era omul eel mai lurninat din vremea Jui, om care din pruncie s-a dat Jui Dumnezeu i a urmat toate nevointele de inchipuit, i a inventat i el altele prin care sa ajunga mai

aproape de Dumnezeu. Si ingerul vine sa-i spuna: ,,Du-te acolo, Zosima, ca sa vezi ca eel desavarit are o calatorie mai lunga de racut decat cea pe care ai savarit-o pana acum!” Deci Zosima era un om desavarit, iar calatoria ca sa atinga inalmea Mariei Egipteanca era mai lunga. Si a ramas uirnit Zusima. Vedeti ce scrie cartea: a ramas pana la urma ucenicul acestei sfinte.

[1] Facere 3, *S.*

Deci destinul omului este acesta, atata cat putem vedea în istorie. Dupa istorie ce vedem? Pai ui-va la toti sfini acetia care sunt nite morti: avetn pe pamant motele tor în bisericile noastre, trupuri moarte, oseminte dar zicem ,,moate," le cinstim, i pe buna dreptate, ca ele nu ne prod uc efectele moqii . în eel mai rau caz, nimic: Un os! Dar în general ele prezi nta lucruri ce nu se asociaza cu moartea, miresme. Moartea nu este o mireasma, pute – iertati-mi cuvantul, dar asta-i realitatea. Moartea este uracioasa; de la mote izvorasc miruri illf!llresmate cu care ne vindecam de boli. De I.a aceste ;,oseminte moarte" izvorasc puteri care invie pe altii din
moartea tor, i-i aduc inapoi la viata ca sa-i continue calea pocaintei pana sa se desavareasca i ei. Deci cand zice Hristos ca ,,Cei care cred Mie, cele ce fac Eu i ei vor face"[1 –] uitati-va. ca i dupa moarte!

Parintele Paisie Aghioritul spune undeva ca cineva I-a acuzat ca ,,Voi monahii suntefi pomi sterpi, ca voi nici macar nu aduceti viata în lumea asta." i zice: ,,Ce zici, mai frate? Ca daca vreun monah sterp, cum ii zici, se sfintete, el i dupa moarte nte: te din femei sterpe zam.isliri, nte din pacatoi sfinti, nte din mofli, prin minunile acestea, invieri, i alte minuni de negrait." Toate acestea nu sunt superstifii, nu sunt mituri, a cum o vrea de multe ori modernitatea, sterilitatea carei gandiri s-a infihrat pana în randurile gandirii bisericeti.

Adica cum a prorocit Mantuitorul: ,,Cand va veni Fiul Omului, gasi-va El credinta pe pamant?” [2] Rugati-va. frati i surori: ,,Da, sa gaseti, Doamne, în mine sa gaseti credinta!”

Deci acesta este destinul, dupa -zisa ,,moarte” a omului. Vedem ca ceea ce face Dumnezeu, daca cu

[1] loan 14, 12.
[2] Luca 18, 8.

credinti cerem de la Dumnezeu ceva i ni se implinete rugaciunea. putem cere i Maicii Domnului ׀ Uite un om ca
no ca sa zicem a uite Stantul Nicolae, uite Sfintii
Apostoli – oriicare dintre Sfin iti *poote face ce face ·i Dumnezeu.* Si în viata -asta, într-o masura. ei au aratat aceste semne, dar mai ales dupa moarte aceti sfintii se comporta ca Dumnezeu. De ce? indumneuirea omului! Acesta este destinul, i aceasta este ce inseamna Dreapta Slavire.

Dreapta Slavire – ca sa luam o explicatie ,,negativa" din Crezul Sfantului Athanasie – ,,Cel ce nu crede *ceya,* în afara de multe incurcaturi în viata aceasta (iertati-ma, parafrazez în cuvintele mele, nu va pot cita exact), ,,în afara de multe tulburari i incurcAturi în viata aceasta, risca i pierzania vecinica." Deci luand pozitiv cuvantul acesta, dreapta slavire, ortodoxia, ,,eel ce crede „ în afara de reuita duhovniceasca în viata aceasta, dupa aa-zisa ,,moarte" devine i mai mult ca Dumnezeu. Pana cand? Pana la trambita cea de pe urma, cand ini mortalitatea aceasta, osernintele noastre vor invia i vom fi *cu lmp cu toi* ca Hristos eel de dupa Inviere, impreuna cu Hristos, de-a dreapta Tatalui. Deci destin: acesta este destinul nostru.

Vocatie. Ce este vocatia? Tradus în romanete, vocatiei putem sa-i zicem *chemare.* Vocatie este un cuvant pe care I-am importat în limba noastra din apusenistica (original din latina), voce, vocatie. Este chemare,

chemarea catre om: ,,Adame unde eti?”, cu sensul ca:

,,Hai. vino, primete de la Mine acuma duhul mantuirii,”[1]

cum ar zice Dumnezu, .. i în duh de pocai.nta reia-ti drumul pana la indumnezeirea pe care o *pofte ti!”*

[1] Cf. Isaia 26. 18 (dupa vcrsiunea Scptuaginla).

Deci vocatia omului este chemarea lui Dumnezeu spre indumnezeire, chemarea prin care Dumnezeu cheama pe om spre a-i implini destinul: pe pamant, în masura pamanteascli, iar · dupa -zisa ,,moarte," vecinicia, destinul în vecinicie, deci fericita imparatie impreuna cu Dumnezeu, în vecii vecilor.

Atuncea, în contextul acesta, ce este postul? Si ce este iertarea? incep cu iertarea. Cand l-a intrebat un legiuitor pe Hristos care este porunca cea dintai, cea mai importanta în Lege, Hristos a spus: ,,Sa iubeti pe Dumnezeu." Aceasta-i prima porunca. Si rara sa i se cearli, Hristos S-a grabit sa-i citeze din Vechea Lege o a doua poruncli, care zice ca este în chipul celei dintai: ,.Si iubete-ti aproapele ca insuti pe tine."[1] Este Hristos, Cuvantul lui Dumnezeu, care a pus cele doua porunci impreuna. Ele se contin în doua Cfilti separate. în A Doua Lege, în cele zece porunci, prima porunca într-adevar este: ,,Auzi Israil, Dumnezeul tau un Dumnezeu este, i sa iubeti pe Dumnezeul tau,"[2] aa cum a zis i Mant uitorul. A doua porunca este în Levitic, unde spune iT'.tr-un cu totul alt context: ,,Sa iubeti pe aproapele tau ca pe tine insuti."[3] Sau, în zicala romaneasca, ,,Ce tie nu-ti place, altuia nu face." Dar Hristos le-a pus pe acelai plan, ca prima i a doua porunca.

Ce se intampla în aceasta iubire? Hristos zice: ,,Cel ce pazete cuvantul Meu este eel care Ma iubete."[4] Deci daca Adam nu a pazit cuvantul dumnezeiesc în Rai, inseamna ca

într-o masura a cazut de la dragostea de Dumnezeu, a incalcat iubirea lui Dumnezeu. Cred ca nu este om pe pamant care sa nu tie cat de dureroasa este o

[1] Cf. Ma t. *22 .* .17-.\ 9.
:Cf. A Doua Lege *(i.* -5.
J Lev. 19. 18.
Cf. loan 15.
10.

iubire tradat8, o iubire ranita. în masura în care ai iubit pe cineva i acel cineva ti-a fost nevrednic iubirii tale, tii cat de dureros este.

Deci dragostea, fie ea i atotputernica a Jui Dumnezeu, este, putem zice, vulnerabila. Dragostea lui Dumnezeu este *suhfire.* Nu ca Dumnezeu e vulnerabil, nu atotputerea Lui – departe de mine gandul asta! – *dar ca/itatea dragostei este vulnerabilitatea. Dragostea este o 5ubfirime a diirii de sine celuilalt, diirnire Iota/ii.* Ne-a aratat Hristos pana unde S-a dat pe Sine, nu numai pana la Cruce i pana la moarte, dar pana i la **strafundurile iadului,** pana i a imparti soarta Lui cu nelegiuitii, i în ultima clipa a vietii a gasit un fel de a mantui pe un pacatos; ca a provocat, prin razvratul unui tfilhar, pocainta

i spovedania dreapta a celuilalt talhar, pana unde sa poata

sa-i spuna: ,,Amin, astazi vei fi cu Mine în Rai."[1] Astazi!

Deci iubirea este de o subtirime, de o gingaie, de o duioie a unei dari de sine pe care noi nu o inchipuim, ca suntem Inca grosolani în biologia noastra i badarani în neduhovnicia noastra. Dar în sensul acesta vreau sa zic ca dragostea este o traire de o deosebita subrime, a carei inca.Icare este o deosebita durere. Iata insa ca eel ranit, *eel care iubete i se riinete nu este eel care moare: eel care moare este eel ce incalcd dragostea.* Cel care iubete se ranete nu atata ca este lepadat, dar se ranete vazand ca eel iubit al Jui, pentru pacatul ce ii face

impotriva lui, *va muri.*

Dumnezeu nu este a cum it vede o teologle mmcmoas3, ,,ofensat de transgresiunea Jui Adam." Dumnezeu moare; de durere ca eel iubit al Lui, intfuul

[1] Luca 23. 43.

plasmuit, i to care aveau sa se nasca din el, vor muri de acum incolo. ,,Pamant eti i în pamant te vei intoarce.” [1]

Dumnezeu, în dragostea Lui, nu a putut sa lase pe eel iubit sa piara i a luat asupa-Si ,,canonul” de pocainta, canonul pacatos, adica crucea i ruinea. Uita-va cum o intreaga munca a lui Hristos ca Dascal care a propovaduit dragostea s-a zadamicit în cateva ceasuri ! Deci ruinea zadamiciei unei vieti intregi de nevointa. Toate ruinile i toate neputintele i le-a insuit Cel Atotputemic, ca sa Se asemene intru totul neputintei omeneti, ca sa poarte asupra-Si neputinta mea, pacatul meu, uraciunea mea, rautatea mea, ca i um El era pacatos, neputincios, urat, rau i supu!? moqii. De ce? Fiindca Dumnezeu, fiind atotputemic, nu este nimic în cer sau sub ceruri care poate sa-L biruiasca. Face El pe neputinciosul pana Se pogoara în iad – dar atunci, iadule, sa vezi ce te ateapta! Zice Siantul loan Gura de Aur în Propovaduirea de Pati: ,,Iadul trup a pri mit, i de Dumnezeu s-a lovit.” Sau, cum zic alte tropare sau icoase pe care le avem în Triod: ,,De-abia a inceput sa se infiga Crucea lui Hristos în pamant, ca iadul a inceput sa se planga: Cine a pus un piron de lemn în inima mea?” [2] Asta este puterea lui Dumnezeu. Si, cum spunearn candva la Manastire, tot

într-o cuvantare, daca noi eram filosofi adevarati, daca noi avearn premisele gandirii noastre drept inchegate, numai din a privi toate filosofiile, religiile i idealurile acestei istorii am intelege ca singur Hristos este Dumnezeul eel adevarat, tocmai din neputinta în care Se inratieaza. Cine ii poate permite atata neputintfl? Cine ii poate permite o zadamicire a toata lucrarea lui? Numai Cel ce tie ca este atotputemic i ca nimic nu ii poate birui. ,,teapta tu,

[1] Facere 3. 19.
:Cf. *Triod,* Saptamana Patimilor.

moarte, ateapta tu, iadulel Nu ma impotrivesc Crucii, nu ma lupt acuma ca sa arat omului ca pot sa ma dau jos de pe Cruce, nu fac minune sa vina llie sa ma ia de pe Cruce, sau mai tiu eu ce... Ateapta tu, iadule, eel de pe unnal”

Toti intemeietorii de religii, de filosofii sau de idealuri au luptat, în tot felul. Si a trebuit ca i Moisi sa ii apere religia, ideologia, filosofia, cu tot felul de amenintari, ba chiar cu moartea. Atotputemicul nu are nevoie sa fie aparat. Zicea cineva la noi, acolo în Anglia, care voia sa marturiseasca adevarata credinta, i imi spunea: ,,Si o sa ma lupt ca sa apar adevarul!” Si mi-a venit cuvantul acesta: ,,De ce nu te lai aparata tu de adevar, de Adevarul insui?” Si i-a ,,picat fisa,” i a tiut de atuncea ce sa faca.

Nu atat noi aparam adevarul, cat noi trebuie sa intram în adevar i sa lasam *Adeviiml sii ne apere* pe noi. Adevarul ce este? intrebare eretica. Fiindca Adevarul este un ,,cine.” Hristos, Cuvantul lui Dumnezeu, a zis: ,,Eu sunt Adevarul i Calea i Viata.” [1]

în acest context al iubirii, iubire ranita de incalcare, daca cineva moare incalcand dragostea, ce se intampla cu el? Ce! care iubete nu rabda ca omul sa moara. Ce inseamna toate cele pe care le lntreprinde Dumnezeu în intruparea Lui? Ce altceva, decat iertarea?

Dragostea iarta celui pacatos. Si acuma

va spun ca iertarea nu este un procedeu. Iertarea este o parte integranta a iubirii. Daca de cateva ori m-am dus la duhovnicul meu cand am Ia.cut vreo boroboatfl i am cerut iertare, mi-a spus: ,,Parinte Rafail, eti iertat inainte sa ceri;

dar daca eti a, noi cum putem sa traim cu fr1e"„

Iertarea este data *i11ai111e sii o c.:erem.* ,,Dumnezeu este dragoste," z1ce Apostolul. Putem sa z1cem:

[1] loan 14. 6.

,,Dumnezeu este iertare.” Iertarea este deja data, noi trebuie sa ne-o insuim, trebuie sa ne ridicam la vrednicia acestei iertari, i atuncea vom vedea cum iertarea face parte integranta din lubire. Aa trebuie sa devenim i noi. în sensul *acesta* iertarea se poate intelege ca vocatie a omului, adica sa invatam sa devenim precum este Dumnezeul nostru, sa invatam sa impartaim aproapelui nostru ceea ce i noi dorim sa prirnim de la Dumnezeu, ba i de la aproapele. Sau, cum ne spunea stareµil într-o cuvantare în Durninica de dinainte de Post, Durninica lertarii: ,,Noi ca oameni nu putem sa nu pacatuim unul impotriva celuilalt, dar datoria noastra este sa ne iertam unii pe ali i sa ne reluam, sa continuam, calatoria pocaintei i a mantuirii.”

Postul. Ce este postul? Postul, ca orice infranare de

-.la cele ale lurnii acesteia, de la cele ale vietii *hio/ogice,* este parte dintr-o nevointa omeneasca prin care miqoram putin partaia noastra cu materia, cu biologia. E o taina în om, unde, impunandu-se puterea acestei *biologii* grosolane, se poate da mai mult liber-frau duhului sa-i exprime ale sale. Daca vreti, în expresia Srantului Pavel,

,,trupul ravnete impotriva duhului i duhul ravnete impotriva trupului.” [1] $i poate toti, sau multi dintre noi

cunoatem i asta: sunt momente, care sunt probabil momente de har, cand, daca mancam, parca ,,stricam” ceva care mica în duhul nostru, în inirnile noastre. Daca mai avem prea multa partaie cu ale pamantului, parca

se risipete ceva mai pretios.

Aceasta contientizare poate sa mearga foarte departe, pana la acele nevointe precum le canta Troparele pentru sfinti cuvioi, ,,nevointe mai presus de fire.” Dar deocamdata nevointe pe masura puterii noastre fireti, dei

[1] Gal. 5. 17.

postul, cum e Postul acesta de Pti, nu este *post* în sensul adevarat al cuvantului – cum a postit Moisi, cum a postit Ilie, cum a postit Mantuitorul, patruzeci de zile nemancand nimic. Si au postit i Parintii notri din oala filocalica, ca sa-i zicem a de cand cu Antonie eel Mare, ba poate i inainte. Au postit i patzeci i, zic ·în Patericul Egiptean, eci de zile (i au socotit ca totui patruzeci de zile este masura omului cum a aratat-o Hristos, Dumnezeu eel intrupat). Dar ce numim noi post este un prim pas, accesibil tuturor. Este, putem zice, un *regim,* o dieta. Vede ca postul, ca orice infranare, tine de dragoste. Dragostea cere o nevointa. Si dragostea celor ale lumii acesteia cere nevointfi. Cate fete tinere astazi nu n *regim* ca sa-i pastreze silueta? în masura i în legile dragostei de care eti cuprins este i masura i legile infranarii sau nevointei cu care o sa te nevoieti.

Noi ravnim catre cele ale viei vec1ruce, dar trecem prin nevointe asemanatoare; ne nevoim nu ca sa ne pastram silueta, nu pentru aceleai motive ca tinerele care vor sa ii ctige pe cineva în viata aceasta, un sot, ci în primul rand, fiindca un trup prea greoi nu prea se da rugaciunii. Si chiar pentru motive de sanatate am putea sa tinem acest post, fiindca sanatatea este folositoare pentru viata noastra duhovniceasca. Si-n a1 doilea rand, dar cu mai multa importanta, pentru a lasa mai mutt liber-frau duhului sa se manifeste. Caci, cu precadere la siaritul Marelui Post de

acuma, al Patilor, de am postit bine, sau de am postit mai putin bine, sau chiar rau, totui în preajma Patilor parca altceva mica în noi, parca altfel ni se da rugaciunea decat în zilele cand, fiindca suntem mai liberi, ne imbuibam cu toate bunatatile pamantului.

Deci imi vine sa zic aa: A nu se intelege ca postul i iertarea sunt destin i vocatie a omului în Ortodoxie. Postul este o nevointa, un *mij/oc* ca toate nevointele;

iertarea este acea manifestare a iubirii; iar vocaa omului este dragostea, care i este destinul omului, în masura i în sensul în care, cum zice Apostolul, „J)umnezeu este dragoste.”[1] Si-aceasta dragoste este legea viei i legea
vec1mc1e1.

fntrebare: Parinte Rafail, ce este viata duhovniceasca?

Plirintele Rafail: Foarte buna intrebare, dar e subiect pentru inca o conferinta. în cateva cuvinte, o sa
pun nite esentialuri. Buna intrebare, fiindca astazi se confunda cu o moralitate neinspiranta i insipida. Nu! Moralitatea este numai un prim pas, un prim pas primitiv de intoarcere la viata duhovniceasca. Cand cititi Noul Testament vedeti de cate ori Apostolii vorbesc de ,,noua
viata în Hristos.”[2] Este într-adevar o viata în Duh. Viata
duhovniceasca este a trece de la viata noastra primitiva, biologica, pentru care nu am nici un cuvant de prihana – dar este doar asta, ca-i primitiva, i se termina cu mormantul. Viata în duh inseamna a patrunde în legile vietii dumnezeieti (daca le putem numi legi), care viata nu cunote stricaciune, nici miqorare, nici suferinta.

De ce sufera omul? Suferinta este un mers spre moarte, o pierdere a vietii. Deci viata duhovniceasca adevarata nu cunoate pierdere. Si a intra, inainte de moartea

noastra biologica, în aceste elemente ale vietii vecinice, este viata duhovniceasca.

Sa luam dragostea. Uite, va dau un exemplu. De cite ori au venit la mine oarneni zdrobiti de viata aceasta, cu incurcaturi inexplicabile, cu probleme de nerezolvat, i

[1] 1 loan -t 8.
:Cf. Gal. 6. 15: Efes. -L 22-2-l: far. 10. 19-22: I Petru -l. l - 5.

în neputinta mea, a cum mi-a spus Parintele nostru Duhovnic, daca au venit la mine, i-am pnrrut cum i-au primit i fratii mei din Manastire. Si daca i-am ascultat, daca am avut cat de puna dragoste sa-i ascultam Iara sa judecam, de multe ori a de putina dragoste a lucrat a o inviere în viata acestor oameni, ca uneori am ramas pur i simplu uimiti, trasniti, ,,de unde i pana unde" !

Deci" ce vreau sa zic? Dragostea., în cele mai mici manifestari, nu este o chestie psihologica, nici macar morala. Este **legea vietii.** Viata duhovniceasca este lucrul despre care se vorbete astazi în teologia noastra cu terminologie eretica: *misticl1.* Pentru noi, în Ortodoxie, *mistica* nu exista. Mistica, ce se numete mistica, este viata duhovniceasca. E *mistica,* fiindca-i a Duhului; ca Duhul nu se poate exprima nici în termenii logicii formale, nici în materialitate; e *tainica,* fiindca face lucruri pe care le numim minuni, lucruri la care nu ne ateptam; chiar i asta, ca impartaeti putina dragoste unui aproape, i te uimeti ,,de unde pana unde," ca invie toata viata Jui – de multe ori i altii imprejurul Jui.

Deci, în cateva cuvinte, aceasta este viata duhovniceasca. Si tare m- bucura ca cuvantul acesta,
,,mistica," aproape sa nu se mai auda, fiindca vine dintr-o erezie care nu a tiut rational unde sa plaseze nite fenomene pe care nu le putea nega; i atuncea a inventat un ,,sertar" pe care l-a intitulat ,,mistica." Si tot ce nu

intelegi, bagi acolo, fiindca este mistic, ,,asta este mistica.” Nu! Asta-i *via/ii duhovniceasca.* Noi nu avem nevoie de termenul acesta. Se intrebuinteaza i el, dar pentru noi este viata duhovniceasca. Adica viata prin care acum incepe sa lucreze, sa zicem, pocainta noast ra, incepem sa vedem mai !impede. Azi poate inteleg mai bine cuvantul acesta din Scriptura decat ieri. Maine o sa inteleg mai multe lucruri. Fae un lucru care, prin a-l face, imi deschide ochii, daca

este drept lucrul pe care I-am racut, ¡experienta fizica pe care o am, poate ca imi deschide nite orizonturi la care nu ma teptam. Uite cum se impletete viata practica cu luminare, care luminare nu este, iari, un fenomen doar intelectual sau cultural, ci este ceva ce ma va urma dupa moarte.

Ce este pocainta? lari, un lucru ce nu se intelege drept astazi. Pocainta nu este numai o parere de rau i o ,,miorlaiala" pentru nite rautati pe care le-am racut; pocainta este *dinamica* spre viata vecinica. Parintele nostru duhovnic, Parintele Sofronie – i, daca va uitati, în armonie cu toata filocalica – spune ca este inceputul *autenticei contempliiri.* Ce se intampla în pocainta? Uitati va cati oameni imprejurul nostru sunt incontienti de pacat, dar i noi ieri-alaltaieri; traiam pacatul i nici nu tiam ca-i pacat. De cate ori n-am auzit: 0, Parinte, nu tiam ca asta-i pacat! Sau eu, candva, n-am tiut ca asta-i un pacat, decat cand am vazut într-o rugaciune, sau în intrebarile acelea din Molitfelnic.

Deci, contientizarea pacatului. Dar contientizarea nu este numai lucrul acesta faptic. De cate ori ai incercat sa convingi pe cineva ca asta nu-i un lucru bun, asta-i un pacat, i nu te-a crezut! Si ce se-ntampla cand incepe sa te creada? Ce se intampla cand eu contientizez ca un lucru a fost pacat? incep sa vad intunericul în care sunt. Si ce imi arata acest intuneric, decat ca e

prezenta *o lumina* pe undeva în viata mea? Deci contientizarea pacatului, în doua cuvinte – v-o spun din partea filocalicilor i a Parintelui meu duhovnicesc – este *lumina necreata,* este Dumnezeu insui care-mi lumineaza contiinta. Acum rise deznadejdea, dar nu-i momentul sa ,,deznadajduiesc ca sunt mult mai rau decat ieri”: ba sunt mai bine, fiindca sunt tot pacatosul de ieri, dar incep sa fiu *con·tient.* Vazand acuma haul i intunericul pacatului meu, pot sa

deznadajduiesc, dar sunt mai pretios în ochii lui Dumnezeu deca.t cand eram acelai pa.catos i habar nu
aveam. De ce? Fiindcii inseamna ca Dumnezeu gasete în
mine pe cineva cu care poate sii inceapa a vorbi.

Si zicea Parintele Sofronie: Viata
poclintei nu este altc.eva dee.at intoarcerea omului de ciitre intunericul, pe care astazi lumina lui Dumnezeu ni-l descoperii, ciitre acea lumina. Si contemplarea, contemplarea luminii necreate, adicii a lui Dumnezeu insui, nu este un fenomen cum ni-l inchipuim noi, ci un lucru care este într-un *jiresc*
al dezvoltarii omului, al devenirii omului intru fiintA, w1. firesc al omului devenit o minte de
Dumnezeu vazatoare; fiindca printr-o ascultare a graiului tainic al lui Dumnezeu, sau prin ascultarea acestei lumini dumnezeieti care astazi imi dezviiluie intunericul, incep sii vad candva, în viata mea – da-ne Doamne, i auzi-ne aceasta ca rugaciune! -incep sii viid ini lumina.

Si Parintele Sofronie zicea: ,,De-abia atUO((i o sa- dai seama ca asta este acea tumina care în zilele deznadejdilor tale te lumiJ1a ca sa qi vezi intunericul, ca sa
incepi calatoria dintru intuneric intru luminii." Deci iata ce numesc viata duhovniceasca.

fntrebare: Ati vorbit mult despre

dragostea cea adevarata, care este iertare, este postire, este jertfire. Cum explica degradarea iubirii în iubire patima?

Parimele Rqfai/: Tot omul çauta adevarul, cauta viata, de unde vine i unde este destinat sa mearga. Si indriiznesc sii mai aduc aicea i alt cuvant al Piirintelui meu duhovnic: ,,Nici un om nu vrea sii pacatuiascii." M-arn uimit atuncea, fiindcii eu tiam ca toti vrem sii paciituim, dar e interzis. Nu-i adevarat! Omul nu cauta pacatul. Pacatul, în general, este o deformare. Pacatul n-are fiinlii în sine, nu

exista, fiindca Dumnezeu nu I-a racut, i ce nu a racut Dumnezeu nu exista.

Ce este pacatul? Este o defonnare. Si va dau ca pilda lucrul acesta: Mi s-a lamurit într-o zi, cand ma gandeam ce este murdaria. Sa lufun, de exemplu, bategarul. în grajd este balegar. Rau nu face, daca rrar trebui sa-l cureti de-aoolo, sa-t scoti de-acolo. Pe c.3.mpul meu, unde o sa seman grciu. sau alte lucruri, este ,,aur”_, dar pe covorul meu, în salon – nu, metsi! Acolo irni este *murdiirie.* Murdaria nu este ce este, ci **unde** este. Cam -i i cu pacatul.

La fol i dragostea: Dumnezeu este dragostea! Si zicea un Parinte, Dionisie de la Muntele Athos (un batran care mai traiete inca, un batran Roman imbunatatit) – de trei ori l-arn vizitat asta-vara, i de trei ori a zis inai multora, în diverse contexte, acest cuvant: ,,Fratilor, paziti dragostea, ca dragostea e de la Dumnezeu!” Bineinteles ca-i de la Dumnezeu, pentru ca este Dumnezeu!

Deci omul, chipul i asemanarea Jui Dumnezeu, ce va fi, daca nu dragoste? Si daca dragostea în om piere, dragoste va cauta. Si daca nu va gasi în Duh i în Adevar, ca sa reluam cuvantul Mantuitorului, în deznadajduirea i în intunericul Jui o va gasi într-alt fol, într-un fol stramb, i tot va trebui sa aiba ,,dragoste.” Daca nu este dragoste dumnezeiasca în om, va curvi, dar i se va parea lui într-o masura ca asta-i

dragoste; se va dezamagi, poate ii va reveni, ca fiul risipitor, i se va intoarce i va cauta adevarul; poate nu, Doamne forete! Dar omul nu poate tara dragoste, omul nu poate tara tot ce este cuvant de la Dumnezeu. Dumnezeu ne da porunci, cum zice Apostolul, care nu sunt grele, care nu sunt ingreuitoare; Dumnezeu cand poruncete ne arata ceea ce suntem noi. Ori ca
suntem, i nu cotientizam, ori ca trebuie sa devenim.

Si deci degradarea dragostei a este: în intunericuJ pacatuJui, omuJ nu tie, dar tanjete, insetoeaza i infometeaza dupa cele adevarate, i netiind, cauta aiurea. Si asta inteleg ca degradare a dragostei.

intrebare: Cat de departe trebuie sa mearga ascuJtarea celui din lume fata. de duhovnicul sau?

Parintele Rafail: inca o intrebare foarte importantat Ascultarea nu este o *disc.:iplina.* în Dreapta Slavire, în Ortodoxie, ascultarea este o *laina.* lertati-ma, frati teologi ! Biserica noastra nu reduce Biserica la pte taine: Sunt nenumarate taine! Chiar daca pte, ba opt, ar trebui sa le nurnim taine *de capatdi.* (Care-i a opta? Daca Nunta este o taina, apai calugaria nu e i ea o taina?) Hai sa zicem pte taine *de capatdi* – dar multe sunt tainele Bisericii ! Oriunde este vorba de viata duhovniceasca, este vorba de viata tainica, o nurnim rnistica (rnistic=tainic).

Ascultarea este taina în care omul cauta voia lui Dumnezeu pentru el insui, în care omul poate afla i poate ramanea în voia i proniile Jui Dumnezeu. Si aceasta se face prin duhovnic.

Acuma, cum spunea Parintele Sofronie, nu exista o mantuire a monahului i o mantuire a rnireanului; ca altfel ar fi dat Hristos alte porunci i alta Evanghelie: pentru monahi i pentru rnireni, pentru femei i pentru barbati, pentru Chinezi i Romani, i mai

departe. O EvangheJie, i aceJeai porunci – EvangheJie, adica bunavestire a invierii din moryi, i aceleai porunci pentru Jumea intreaga. Deci i mireanul este acehi om ca i Adam, ca i Eva, ca i mine, monahul. Avem nevoie de aceeai intelegere a voii Jui Dumnezeu. Deci ascuJtarea, daca o intelegeti, este cautarea voii Jui Dumnezeu în care trebuie sa intru. Ce gandete Dumnezeu? Cine sunt eu? Un

mirean de la Bucureti zicea: ,,A vrea sa tiu cine sunt eu i ce vrea Dumnezeu cu mine.” Asta-i ntrebarea de capatai, i pentru mine asta este ascultarea. Domnul, Facatorul meu, trebuie sa-mi spuna cine sunt i ce vrea cu mine, adica ce rol am de jucat, ca sa zicem a!? Cl, în aceasta istorie. în plus, cum sa-mi gasesc fiinta mea cea adevarata, mantuirea mea.

Deci în ascultarea de duhovnic, daca o intelegeti drept, nu este vorba de ,,orizontalism” intre tine i duhovnic; este vorba de cautarea voii lui Dumnezeu prin duhovnic. Si asta-i intelegerea dreapta. Si taina aceasta se savarete astfel: tu, ca ucenic, eel ce te duci la duhovnic, fie sa te spovedeti, fie sa ceri sfat, cere intai Domnului, în taina inimii tale. De cate ori te vezi pacatos, spune Domnului: Uite, Doamne, sunt pacatos; iarta-ma, vindeca ma! Si cere-I iertare. Si cand te duci la duhovnic, cere lui Dumnezeu ca prin preotia duhovnicului, prin lucrarea tainica cum ne-a lasat-o Biserica, sa ti se ierte pacatele. Si nadajduiesc ca daca vei face aceasta, daca o vei face în duh i în adevlir, cat de putin, de la fiecare spovedanie o sa iei mai mult sau mai putin ,,zburand.” Si acest ,,zbor” nu este doar o stare psihologica, ca te simti ,,psihologic” uurat, nu este ,,sufletistic;” ci într-adeva.r în duh se **intimpla** uurarea, de care, da Doamne, sa ai parte acum i în veci!

Daca te duci pentru un sfat, intai lui Dumnezeu sa-l ceri îndrumare: ,,Doamne, sa fac asta sau sa fac

ailalta? Spune-mi prin duhovnicul meu.” Si cand simti oarecum în rugaciunea ta, în viata ta, ca vine momentul, ca s-a copt momentul, du-te la duhovnic cu gandul la Dumnezeu, cu atentia catre Dumnezeu. Si atuncea pandete de la duhovnic. Spune-i esential problema ta, i

pandete de la duhovnic **primul cuvant.** it

citez pe Sffintul

erafim, dar citez intreaga ,,filocalica”: Acel

prim cuvant!

Dumnezeu Atotputernicul e bland, este adierea de glas subt:ire pe care a auzit-o Prorocul Ilie i de care s-a impresionat mai mult decat de cutremur i decat de uragan i decat de foe.[1] Adiere de glas subtire, dar mai rapid decat toti dracii, (daca lucram în ascultare lui Dumnezeu), i atotputernic. Acea adiere de glas subtire care spune: ,,Asta!” Primete pe acel ,,Asta'„ i pecetluie te cu duhovnicul tau, cerand: ,,Blagoslovete, Parinte!” Blagoslovenia Parintelui te va urma i-t:i va da putere multa spre a- implini ascultarea, i de-acuma eti sub voia lui Dumnezeu. Nu intreba pe duhovnic mai departe: *prime te* cuvantul. Asta-i cuvantul **tau.** Duhovnicul nu ti-I poate explica. Este dialogul **tau** intim cu Dumnezeu. Daca ai cerut de la Dumnezeu, daca în felul acesta **ii** vei prirni de la duhovnic, primul cuvant, sa nu ccitteti, sa nu te impotriveti, fiindca riti sa ,,retezi” cuvantul lui Dumnezeu. Ba chiar, în momentul cand spui: ,,Parinte, explica-rni mai bine,” ai pierdut firul cu Dumnezeu, ai inchis telefonul, i-acuma vorbeti, cum ar fi, cu aparatul de plastic (daca-i vorba de telefon); acuma vorbeti cu duhovnicul ca **om.** Asta sa nu faci! Primete cuvantul cu credinta, cere blagoslovenie, i **tu** vei intelege ace!cuvant racandu-l.

Unul din chipurile ascultarii este în intfunplarea cu cei zece leproi.[2] Hristos le-a spus un cuvant foarte

,,indiferent”. Cei zece leproi: ,,Mantuitorule, miluiete-ne i pe noi'„ Zice. ,,Duceti-va i va aratati preotului!” Pai asta n-are nici un sens! Fiindcli, în primul rand, ce poate sa-rni faca preotul? în al doilea rand, Moisi a randuit cli,
daca te-ai curatat, sau ti se pare ca te-ai curatat, du-te la
preot i el va cerceta i va vedea, i daca te va gasi curatat

[1] Cartea a 3-a a imparatilor 19. I I- I 3.
:Cf. Luca I 7. I I -I 9.

de lepra, te va incadra inapoi în societate. Dar ei erau inca leproi. Si ce-au Ia.cut? S-au intors i au Ia.cut ascultare,
fa.ra sa judece, fa"ra sa carteasca. De ce s-au vindecat? Era
puterea dumnezeiascii care era confinuta în acea porunc8.,
iar ei, Ia.cand ascultare, i-au insuit-o. Aceea i-a inviat din moqi, aceea i-a curatit, aceea trebuie sa o cautati voi ucenicii; iar noi, duhovnicii, trebuie sa invatfun sa cerem
de la Dumnezeu cuvant, sa nu raspundem din mintea noastra.

Zice Sia.ntul Serafim: ,,Cand raspundeam cu mintea mea, se Ia.ceau greeli." Si Sla.ntul Siluan zice: ,,Si greelile pot fi mici, dar pot fi mari." Deci noi, duhovnicii, trebuie sa ne rugam lui Dumnezeu, i Dumnezeu în inima
noastra sa. puna cuvant. Si trebuie sa. ne nevoim sa.
desluim acel prim cuvant. Dar nadajduiesc ca pana vom ajunge i noi sa desluim acel prim cuvant, daca voi, ca
ucenici, veniti la duhovnici cu credinta, credinµt voastra va face din noi ,,proroci." Pentru tine! Poate nu pentru celalalt, care vine în neascultare. Dar daca tu vii cu inima a cu rugaciune la Dumnezeu i cu deschiderea asta, tu vei face din duhovnicul tau un ,,proroc," i pentru tine va fi proroc, de fiecare data cand vei veni în aceasta ascultare la duhovnicul tau.

Multe s-ar putea zice: celelalte, cer Domnului sa vi

le zica în inima voastra – i fratilor duhovnici, i celor ce va duhovniciti.

intrebare: Parinte, daca am o problema, spuneti mi la cine sa merg, la un preot sau la un psiholog?

Parintele Rafail: Eu zice: Bineinteles ca ar trebui la un preot. Dar observ cu multa, multa durere un lucru în lumea noastra: simtim din ce în ce mai des ca noi, preotii, nu gasim felul *ortodox* de a-I asculta, de a-I

intelege, de a-I invia pe om. Si zic a ca unul care vine din Apus, unde Biserica de o rnie de ani nu a fost, i unde spiritualitatea apuseana a falimentat total; veacul al XX-lea i-a manifestat falimentul care era în ea dernult. Si acum Apusul, cei lurninati ai Apusului, cauta din ce în ce mai mult catre Ortodoxie, acea Ortodoxie care-i prost inteleasa pe aceste meleaguri de batina ale Ortodoxiei. Si riscam sa fim acuma în pozitia Evreilor, care ei inii au pierdut traditia ce s-a dat neamului lor. Va spun tocmai ca sa nu se intfunple lucrul acesta, ca sa cer Dornnului ca nu numai apusenii sa gaseasca adevarul, dar ca i voi sa va innoiti în bogatia care este motenirea voastra, a noastra

Deci în A.pus, unde Biserica nu mai este, am impresia ca tiinta asta a psihologiei este i ea un fel de rnila a Jui Durnnezeu într-o lume în care Durnnezeu nu mai exista. Si exista o para-Bisericii, o para-preotie, ca sa zic a; nu vreau sa-i zic ,,pseudo" – dei ar fi. trebuit, probabil.

Adica ce este psihologul? Este un om la care te po duce i poti descarca toate, i poti spune toate, i tii ca nu o sa fi.i judecat, i ca, pentru motive profesionale,

acela iti ne ,,taina spovedaniei." Parinti preoti. asta este prerogativa noastra! Noi trebuie nu numai sa putem sa inlocuim pe psiholog, dar i sa depim, peste orice teptare, ceea ce poate face psihologul pentru clientul Jui.

De ce? Fiindca avem Taina, avem pe Durnnezeu, pe Care

ii putem impartai. Si va spun acest lucru iari: Un pie sa intram în Taina Jui Durnnezeu, i nu tiu pana unde va merge. Am vazut ,,inviere în masa;" am vazut, de la o persoana care s-a intors catre Durnnezeu, zeci de farnilii care au inviat din morti, în Apus, i aicea la fel.

Deci, a zice, bineinteles ca la preot ! Dar iertati mii, fra preoti i arhierei, trebuie sa spovedim i adevarul acesta: Suntem în a un hal, ca nu ne mai tim vocatia. Si

atuncea poporul, debusolat, merge unde poate i la cine poate. Si va spun i lucrul asta: Psihologia care, din cite tiu, a inceput cu DI. Freud i a continuat cu DI. Jung i cu alte nume care se cunosc astazi, a racut multe rele pentru om, dar iarai. daca priviti dimr-un punct de vedere istoric, pana i acolo omul ,,se cauta," ii cauta adevarata fiinta. Si va spun, sunt multi psihologi – eel putin în Apus am vazut asta, i cred ca sunt i mai multi pe la noi i în tarile de batina ortodoxa – care gasesc i descopera multe adevaruri. Daca va uitati bine, acele adevaruri erau cunoscute candva în Biserica, i nu le mai traim i, spre ruinea noastra, nu le mai aplicam.

Stiti, eu consider ca noi toti suntem *1111 sinxur um,*

spovedania mea este spovedania ta, viata mea este viata ta; impartaim aceeai soarta. Si a dori sa va chem pe to, ca un singur om, sa ne innoim în Duh. Nu zic asta ca voi, mirenilor, sa judecati pe preoti; zic ca voi, mirenilor, sa va

rugati pentru noi, ca Dumnezeu sa ne lumineze ca sa va putem lumina. Zic asta pentru fratii mei preotii, ca sa tie

ca suntem într-o decadere cumplita, i ca sa luam pilda de

la dreapta i de la stanga, i de la Parinti, i prin psihologie. Si sa ne invatfun i din lumea dreptatii, i din lumea

pacatului, din toate marturiile sa intelegem, cu ajutorul lui Dumnezeu, i sa ne intoarcem, cum zice în Apocalipsa

uneia din Biserici: Jntoarce-te la cele dintai, pana nu-ti voi lua lumina din mijlocul tau." [1]

intrebare: Ati spus odata: Toate lucrurile se leaga i se dezleaga în Duh. Explicati-ne, va rog.

Parintele Rlfai /: Da, am spus-o i pe asta. Tot ce face omul incepe în nevazut, adica în taina inimii tale.

ı Cf. Apoc. 2. 5: 3. 3.

Cand -ai pus în inima ,,asta”, Dumnezeu a vazut. Si daca te-ai hotarat pentru acest ,,asta”, este foartc probabil ca
acel lucru va incepe candva sa se în!aptuiasca în viata ta.
Uita-va, dau o pilda: un monah mi-a spus într-o zi: ma certasem cu alt monah dintr-o alta manastire, i m-am ca.it dupa aceea., i am vrut sa-mi cer iertare. Dar nu mai voia
sa tie de mine, era de ranit. Si mi-am zis: Ce sa fac? Mfune-poimfune trebuie sa plec; eu vreau sa ma apropii de
S:fanta Imparte, iar eu am ranit pe fratele meu. Cum o
sa pot sa ma apropii de impartaanie, cum sa continui viata
poca.intei mele, ca fratele meu nu ma mai primete. Eu vreau sa-i cer iertare, i el nici nu vrea sa auda. Si mi-am
amintit de un cuvant din Liturghia Slantului Vasile eel Mare (monahul acesta e grec), i în greaca – imi pare rau ca în traducerea noastra nu reiese a — la pomeniri, dupa sfintirea Tainelor, cand spune ,,Pomenete, Doamne, pe cei pe care ai invrednicit sa imparateasca pe pamant,” spune
: ,,glasuiete în inimile lor cele bune pentru Biserica Ta, i pentru poporul Tau.” Monahul i-a adus aminte de acest *gliisuiete,* i a zis: ,,Doamne, *glasuie. te* în inima Jui pentru poca.inta mea; spune-i ca ma caiesc :)entru ce am Ia.cut, ca-i cer iertare, i ca eu il iert.” Si, mi-a spus: Data urmatoare cand l-am revazut, parca nu fusese niciodata

,,nor pe cer” intre noi, totul disparuse i impacarea noastra era deja Ia.cuta. Cand am auzit cuvantul asta, am sratuit multe persoane în aceasta directie **i** aproape de fiecare data s-au intfunplat minuni dintr-astea.

O monahie care era noua într-o manastire spunea:

,,Parinte! mi-e frica de toata lumea” (era foarte sensibila i ranita, mai ales de monahia ,,cutare”, care era un pie mai în varsta i mai autoritara). Imi zicea: ,,Cand intru în bucatarie, ma apuca groa.za, nu tiu ce sa fac.” I-am spus sa se roage: ,,Doamne, spune în inima ei, pentru mine un cuvant bun”. într-o zi vine tUgind catre mine: ,,Parintel

Parinte! titi ce s-a intamplat? A venit maica ,,cutare”, i m-a apucat groaza i am zis: ,,Doarnne, spune-i ca o iubesc!” i, nu tiu Parinte, coincidenta. sau altceva, dar s a uitat fiumos la mine, i mi-a zis ceva frumos”. Ultima oara cand am vazut-o, acum un an, avea aceei fata luminata ca atunci, acum vreo zece ani, i era impacata cu toata lumea, i imi vine sa cred ca au continuat aceste . . . ,,coincidente”.

Deci se leaga i se dezleaga în Duh, în taina inimii. Si profit, ca sa spun i lucrul asta: trebuie sa ne nevoim în ceva ce·stramoii notri cred ca·laceau firete: banuiesc ca stramoii notri, care erau, cat de cat, apropiati de Dunmezeu, în mod firesc, pentru *fiecare* Jucru chemau pe Dunmezeu: vezi o primejdie: Doarnne! Si zici ceva Jui Dunmezeu. Vezi un pacat în tine: Doanme, uite ce-i în mine, nu ma Jasa aa' Vezi pe cineva care te supara, i nu . te poti impaca cu el: Doanme, spune ceva în inima mea pentru aproapele meu! .a.m.d. Chemati-L pe Dunmezeu. Zicein ca lisus Mantuitorul este singuruJ Mijlocitor intre Dunmezeu i omı. indraznesc sa spun ca Jui Dunmezeu ii place sa mijloceasca i intre omi om. Chemati-L pe Dunmezeu, Mijlocitor intre tine i vrajmaul tau, intre tine i cei cu care te-ai certat, i sa vezi, cum spuneam catre cineva acum catava vreme: Dunmezeu nu exista. Nu! Doar se preface! Fa

i tu ,,ca i cum ai crede”, i sa vezi cum i Dunmezeu se face ,,ca i cum exista”! Si provocam
,,coincidente” dintr-aceJea.

în esenta, profit ca sa zic Sa invatam, fratiJor, sa cheman1 pe Dunrnezeu în toate imprejurariJe, sa-l cerem sfatul Jui Dumnezeu, sa muJ tumi m J ui Dumnezeu cand ne-a dat ceva ce I-am cerut, sa-L intrebam pe Dunmezeu ce insearnna ,,asta”, i toate nedumeririle

[1] Cf. I Tim 2.5

noastre sa I le spunem. intai **,,Doamne!”** sa fie În inimile
noastre,i dupa aceea tot restul. Daca vrei sa-l vezi pe duhovnicul tau, i este la o suta de metri de tine, trebuie sa
faci o suta de metri, i poate altcineva I-a i inhrqat, sau trebuie sa iei telefonul, i sa faci un numar. Cu Dumnezeu
– nimic din toate acestea: **acum** poti sa zici ,,Doarnne!”, i ai contactat ,,satelitul
'Doarnne!”, cum spunea cineva; i sa
vezi cum se ,,preface” acest Durnnezeu ca exista!

fntrebare: Parinte Rafail, ati spus ca pe meleagurile noastre Ortodox.ia este putin lnteleasa i traita.
Am dori sa ne contientizati mai mult asupra acestui lucru.

Parintele R<.fail: Da., ma bucur de intrebarea aceasta! Ce mi s-a intamplat mie, s-a intamplat multora în
Apus, cand ne-au lipsit toate cele ce le luam de bune i am inceput sa cautam. Cautand, am gasit mai mult decat ne-am
ateptat. în cazul meu, cand vii spun ca am trait Ortodoxia ca fiind ini firea omului, a fost acel ,,mult mai mult”
decat ce ma ateptam. ii intrebam pe Dumnezeu în taina
inimii: Doarnne, dar de ce ar fi Ortodoxia mai adevaratii, sau mai inteleaptii, sau mai adanca, sau mai nu tiu ce decat Protestantismul pe care-I descoperisem eu, aa cum mi se parea. Si mi-a aratat Dumnezeu ca nu era ,,mai,·· nu

era mai inteleapta, mai adevarata – era firea omului ! De-aceea este ,,mai” decat oriice. Orice religie, orice ratacire, orice ideal este un om ce se cauta – i Ortodoxia este ceea ce cauta omul 1

Pe meleagurile noastre se intampla cum se intampla cu Evreii în Vechiul Legamant: contientizati de descoperirea durnnezeiasca, cum ca ei sunt poporul ales, bineinteles ca pacatul ,,i-a tras spuza pe turta lui,” i atuncea au inceput sa se mandreasca. Care este primul cuvant de propoviiduire al Glasului Cuvantului lui

Dumnezeu, adica loan Botezatorul (ca Troparul zice ca este Glasul Cuvantului, glasul eel din pustie): ,,Si sa nu ziceti intru voi ca sunteti samanta lui Avraam, ca zic voua ca i din aceste pietre Dumnezeu poate sa ridice fii Jui
Avraam.” [1]

Echivalentul acestor cuvinte este valabil pentru toata Ortodoxia în batina ei astazi – la noi, probabil la Rui, la Greci am vazut aceleai lucruri. Si, paradoxal, dar ce s-a intamplat în istorie i-n Vechiul Legamant, se intampla i astazi: multe rataciri în Apus, i-n diaspora, i
intre toti ortodoqii; omul se cauta, i un pie se gasete, i
un pie se pierde, dar contientizarea a ce este Ortodoxia, mult mai putemic se da, de multe ori, acolo unde ea nu este, i omul cauta, decat acolo unde, fiindca o ai ,,pe toate drumurile,” o iei de buna; ai o biserica aici, ai una acolo, strazile i pietele sunt pline de preoti: vrei sa te spovedeti, ai unde sa te duci Toate sunt la indemana, dar fiindca o luam de buna, o pierdem. Fiindca pacatul ii trage spuza pe turta lui, pacatul fiind indiferenta, pacatul fiind nepasarea, pacatul fiind mandria ca noi suntem popor ,,a i pe dincolo,” poporul lui Dumnezeu.

Va spun ca, din popoarele pe care le-am cunoscut, nu e un singur popor care sa nu fie ,,buricul pamantului.” E un pamant cu zeci de burice, dintre care eel dintai, **bineinteles,** sunt eu i poporul **meu'** Acesta este pacatul i spuza pe care i-o trage, i cu asta., pentru asta

poporul ales al Jui Dumnezeu, pe Dumnezeu L-a rastignit, i pe Dumnezeul tor L-au pierdut, i traditia lor. Apostolul Pavel s-ar fi facut el anatema de la Hristos, numai ca poporul lui sa poata reveni la Adevar – i n-a venit pana astazi! (Vine astazi, multi se trezesc!) Dar spun lucrurile acestea tocmai ca sa nu facem i noi grea asta. Spunea

[1] Mat. 3. 9.

Parintele meu duhovnic: ,,Noi suntem ortodoqi, dar noi nu putem sa fim **mandri** ca suntem ortodoqi; noi trebuie sa fim **smeriti** ca suntem ortodoci, i Ortodoxia în
smerenie se pastreaza.”

Iiurebare: Parinte Rafail, cum sa ma pazesc de gandurile cele rele care.imi vin în minte?

Piirintele Rafail: Nu te poti pazi! Si ce am spus altor tineri va spun i voua astazi: **Tot** ce este porunca lui Dumnezeu, **tot** ce ti se pare teribil de greu, nu este greu deloc: este . **cu neputinta!** Firea ta, cand se simte deznadajduita, ca ,,voi putea eu vreodata sa ajung la asta?”
– firea ta marturisete ca ,,lucrul acela nu face parte din mine,” nu face parte din firea noastra biologica. Dar, de la Dumnezeu, nici sa nu teptati mai putin decat cele cu neputinta! Dumnezeu **numai în cele cu neputinta**
lucreaza, ca cele cu putinta le facem i noi. Nu Dumnezeu
invarte la mamaliga ta! Dar daca este vorba de poruncile lui Dumnezeu, numai Duhul Jui Dumnezeu în tine va putea lucra. Vrei sa te pazeti de ganduri? Di.;mnezeu sa te ajute, i ta asta: de cate ori vezi un gand rau în inima ta:
,,Doamne, uite ce este în mine!” Si cere Jui Dumnezeu! Poate ai nedumeriri: ,,Dar de ce este pacatos gandul asta?” intreaba-l pe

Domnul. Leaga i dezleaga ,,în duh i în nevazut.” Vrei sa tii cum sa nu-I mai faci? Cere Domnului: ,,Cum sa nu-I mai fac?” Cere Domnului aparare sa nu cazi în pacat. intotdeauna cu Domnul lucreaza. Dumnezeu, tiind ca ne da porunci, cuvinte cu neputinta omului de urmat, *total cu neputin/il,* pretind eu, nu teapta ca eu sa le implinesc; ateapta ca eu, vazand ca nu sunt acela care ar trebui sa fiu, sa zic: ,,Doamne, ta Tu ceva! Du-ma Tu pe calea Tai” Cum zice Hristos, i zice i Apostolilor: ,,Precum zic ludeilor, a zic i voua: Unde

Eu merg, voi nu puteti sa mergeti." [1] Nu puteti! ,,Dar veti veni mai pe urma."[2] Cand mai pe urma? Dupa pogorarea
Duhului Siant. Acea pogorare faca-se voua, tie frate sau sora, care rru-ai pus intrebarea, i tuturor! Contactati satelitul ,J)oamne!"

intrebare: Cum putem ajunge la rugaciune curata, la statornicia gandului în rugaciune?

Parintele Rafail: Iari va zic: Este cu **neputinta!**
Rugaciunea curata este o stare mai presus de fire. Ei, acest
,,cu neputinta" sa vi se faca voua, prin lucrarea Jui Dumnezeu ! Acuma, lucrarea lui Dumnezeu are mai multe laturi. Tainele Bisericii, toate astea... Cand spunem în Rugaciunea de Multarnita de dupa Sianta impartaanie,
,,sa-rni fie acestea merinde spre viata de veci," ce este aceasta *merinde?* Este imputernicire; cand eti slablinogit, ca ai muncit mult, te aezi nitel, iti tragi sufletul, mlinanci
ceva, i-o iei din nou de la inceput, i continui sa lucrezi.

sunt ·i aceste ,,merinde," Tainele Bisericii, cu precadere S:fanta impartanie, dar toate sfinteniile Bisericii: aghiasma, uhtdelemnul sfintit, adica S:fantul Maslu, anafura i tot ce este sfintenie, lucruri prin care prirnim aceste energii, prin care putem sa continuam viata pocaintei noastre, ba sa o

facem i lucratoare i, ,,ajungand la Cel Neajuns” (cum zice despre Maghi Acatistul Maicii Domnului), i noi ajungem la Cel Neajuns. Adica cele cu neputinta omului se vor intampla în noi prin lucrarea Jui Dumnezeu, cu impreuna-lucrarea noastra.

Si aicea profit ca sa va spun inca un lucru: De multe ori am avut i eu intrebarea, i multi tineri m-au

[1] loan 1 3. :n.
:loan 13. 36.

intrebat: ,,Dar daca Dumnezeu tie toate, de ce trebuie sa ma rog i sa-l spun?” Nu *trebuie,* dar de multe ori rugaciunea este singura metoda, singurul fel în care imi pot arata impreuna mea lucrare cu Dumnezeu. Zicand:
,,Doamne, vreau asta,” Dumnezeu tie ca vreau; dar lacand a, incep o *impreuna-lucrare.* Uneori e poate singurul lucru pe care pot sa-1· fac, alteori se adauga la ceea ce fac. Deci ,,Doamne, da-mi rabdarel” este deja o impreuna lucrare, Dumnezeu vrea sa-mi dea rabdare. De ce? Fiindca Dumnezeu este indelung-rabdator. Vine un moment în care pot sa-mi manifest rabdarea? incerc cum pot. Voi reui sau voi cadea – vedea-voi ı Dar deja, cerand de la Dumnezeu rabdare, impreuna-lucrez cu Dumnezeu în mantuirea mea. Nu atept: ,,Pica, para malaiat în gura lui natafleata'„ Fae i eu ceva. Si ce pot face? Intai sa cer Domnului: ..Doamne, da-mi asta ı”

intrehare: Parinte Rafail, unii preoti spun ca nu e bine sa ne impartaim des. Ce ne slatuiti referitor la Sia.nta impartaanie?

Pari111ele Rqfail: Slatuiesc pe toti sa se impartaeasca cat de des posibil, atat de des cat ii slatuiesc duhovnicii lor. Si asta nu numai pentru a. nu intra în conflict cu duhovnicia în care sunt, dar fiindd – i acesta-i un lucru foarte important de inteles – omul nu este un obiect, i ca atare nu este

supus unei legi. Fiecare om este o exceptie. Fiecare suflet care va fi existat în istoria aceasta este o calatorie dintru nefiinta pana intru vecinica dumnezeire. Si o calatorie unica. Si eu slatuiesc la impartire cat mai des – nu imparte *deasa*, ci zice impartaanie des. Dar cat de des este bine tie, sau tie – asta

o las duhovnicului tau. Si cer Domnului sa insufle pe fiecare duhovnic cat de des e bine pentru cutare i pentru

cutare. Pentru tine poate: Vino peste doi ani ! Pentru tine, în fiecare Durninica. Pentru altcineva, Durninica i de Praznice, pentru altii la doua saptamani, .a.m.d.

lntrehare: Parinte, dati-ne un indreptar practic de viata, p1in care sa punem i noi un inceput bun în viata noastra.

Parimele Rafail: Da, asta e simplu, în legatura cu ce am vorbit. Apropo de faptul ca toate se leaga i se dezleaga în duh i în ,,nevazut," singurul dreptar pe care-I pot da tuturor este ,,Contactati satelitul 'Doamne'I" Sa ne invatftm sa chemam pe ,,Doamne" în toate imprejurarile, i sa incepem cu ,,Doarnne," i alt indreptar nu cred ca a putea sa dau, Ia.ra ca pe unul sau pe altul sa-l poticnesc. Ca toate legile ii au valoarea lor, dar i lirnita lor. Dar ,,Doamne" nu are nici o lirnita.

imrebare: Am vazut ca ati folosit foarte des cuvantul ,,slava," evitand ,,marire". Se poate face o diferentiere intre acestea doua?

Pari111ele Rafail: Nu I-am *evitat* pe ,,marire". Limba romana este singura din Se pe care le tiu (i banuiesc ca din multe altele). care face confuzia asta intolerabila intre ,,slava" i ,,marire." Si nu numai. Daca analizati limba noastra, o sa vedeti ca se fac confuzii

intre
toate conceptele apropiate. De exemplu, în vechea traducere a Psalmului 50, ii zice Jui Durnnezeu: ,,Ca sa Te *indreptezi* intru cuvintele Tale i sa biruieti cand vei judeca Tu.” Ei, cum sa se *indrepleze* Dumnezeu'J Dar eu cred ca nici un Roman n-a crezut ca Dumnezeu trebuie sa fie ,,indreptat;” au inteles ca ,,sa Te **indreptate ti** intru

cuvintele Tale.” Deci intre a se *indreptiifi* i a se *ind.rep/a,*
iarai confuzie!

Gandirea romaneasca nu este Inca pusa la punct.

,,Slava” i ,,marire” sunt doua concepte apropiate, dar
distincte. Si nu exista limba, din cele pe care le cunosc, care sa le confunde. Sunt de apropiate, incat e greu de
zi.s în ce consta diferenta, i singura adevarata nevointa pentru a distinge, ar fi *traduceri corecte,* i din context sa vedem unde ,,marire” i unde ,,slava.”

Acum pot sa va spun ca în greaca mult mai rar se intrebuinteaza cuvantul ,,marire” decat ,,slava.” Nu pot sa
va explic de ce. putea sa analizez i sa fac o oarecare
sinteza, dar mult mai rar se intrebuinteaza. La noi, pentru tot felul de motive (intre altele, istorice i ideologice), chiar s-a incercat inlocuirea lui ,,slava” cu ,,marire,” ceea ce este pur i simplu ratacire, ratacire semantica, ratacire filologica. Sunt doua cuvinte: µ.cyaA.uvco (a mari) i B<X;cll:co (a slavi); µ.cyaA.Eta este ,,marire” i 8a este
,,slava.” Meyac; inseamna *mare (megaloman,* ,,omul cu mania de marire”), iar *Ba,* care ii are originea într-un alt concept, insemna la inceput ,,opinie, parere.” în Pilda Bunului Samarinean, cand Mantuitorul ii intreaba pe legiuitor ,,Care ti se *pare* tie, din aceti doi, a fi aproape celui ce a cazut intre tfilhari?” se intrebuinteaza

cuvantul 8oKEt: ttc; *OoK8tO'Ot,* ,,cine ti se pare," ,,cine, în *opinia* ta, este..." Acest 8oKeco da 8a, i cred ca evolutia cuvantului face ca eel care este inalt sau mare în opinia oamenilor, este *prosliivit.* Deci ,,slava" are o alta traire decat cuvantul ,,marire.,,

Sunt greu de definit toate nounile astea duhovniceti. ,,A mari" este a face mai mare, a-L mari pe Dumnezeu este a-L face mare intre celelalte care ne intampina în viata noastra; dar ,,a-L slavi pe Dumnezeu"

se simte ca un lucru mult mai inalt – trairca acestui cuvant,
,,slava," se simte ca un lucru mult mai duhovnicesc.

Nu atata am evitat cuvantul, cat nu mi s-a prezentat contextul în care sa-l intrebuintez, di vorbeam de *dreaptii sliivire;* or ,,dreapta marire" nu exista nicaieri în limba greaca. ,,Biserica dreptmaritoare" nu exista în limba greaca; asta-i o confuzie a gfmdirii noastre, confuza inca. Si gandirea cred ca-i mai pufin confuza decit graiul care ne-a ramas confuz din istoria noastra. Este inca un lucru pe care trebuie sa-l contientizfun, i oarecum sa-l punem la punct, iar punerea la punct – sa ma iertati, frati savanti! – nu de la filologie o nadajduiesc eu, cat de la liturgica. Contiinta cuvantului se nate în liturgica i în rugaciune. Si dupa aceea tiinta, de exemplu filologia, poate sa-i manifeste puterea ei. Dar trebuie intai contiinta duhovniceasca, contiinta liturgica.

fntrehare: în legatura cu aceasta, ce credeti despre traducerile în limba romana ale Sfintei Scripturi i ale cartilor de cult'>

Piirintele Rafail: în realitate, ar trebui reracute dintru inceput. Este cumplit, va spun! Daca am intfilnit Biserica noastra în limba greaca i în traducerea slavona, i am revenit la limba noastra, va spun, traiesc cu multa durere tot ce intampin. Dar nu tiu daca în perioada aceasta a istoriei se va mai putea face ceva, fiindca traducerea incepe totui cu o viata

imbunatatita, cu o intelegere *liturgicii.,* Nu poti cu dictionarul, sa te uiti în greaca i sa traduci în romana; trebuie sa ai *trairea* în greaca, ba chiar în slavona daca ai avea-o. Slavona e aproape un ,,decalc” al limbii greceti, dar slavona nu a fost tradusa de slavi. Toata liturgica i Scripturile au fost traduse incepand cu Chiril i Metodie, doi sfinti ai limbii

greceti. Ce au trait ei în limba lor, au transpus într-o limba pe care o cunoteau foarte bine. Dar aceste traduceri n-au fost destul, ci au fost diortosite de Srantul Maxim Grecul, un monah vatopedin, de la Muntele Athos, care a diortosit din cap pana în coada tot ce a existat în Biserica Slava, i a Ia.cut o lucrare minunata. Ca zic, astazi, daca s-ar pierde greaca i ai traduce cuvant cu cuvant din slavona, ai cadea aproape exact pe ce fusese inainte.

Ei, asta trebuie sa fie romana, i romana noastra e capabila, romana noastra are un mare potential, dar n-a fost cine sa-l actualizeze în istorie. Or astazi nu cred ca mai este nici putint[l, nici timp. Cred ca suntem la srarit de istorie. Nadajduiesc totui ca se va putea face i lucrul acesta, dar daca nu se va putea face, ramane cuvantul din Apocalipsa: ,,Alta povara nu iti pun: ce ai, pastreaza.” Adica, de bine de rau, în traducerile astea – cu care atata m-am mfilm.it inainte, dar aveam putin de-a face cu ele, i

mai ales acuma, ca opt ani am fost numai în asta – totui

ceva din adevarata dreapta slavire se pazete, i poate e

destul ca sa ne mantuim. A ca, în eel mai rau caz, ,,ce avem sa pastram;” dar sa nu pierdem mai departe! Dar bine ar fi sa contientizam din ce în ce mai mult, i poate, ca Cenueasa, inainte de miezul noptii sa ajungem i noi la o contientiz.are mai deplina. Si cred ca e cu putinta. Dar asta intre Dumnezeu i neamul meu.

intrebare: Este oportuna o actualiz.are a limbajului din cftrtile de cult?

Parintele Rafail: Depinde ce numiti actualiz.are. Ce numesc *eu* actualizare este Ia.uririea unui grai care exprima într-un mod *vrednic:* ceea ce vrea sa exprime. Si aici este unde prihanesc eu limba noastra, ca nu destul de *deplin* exprima cele ale duhului. Si poate! Ca, va spun, i

franceza are problema asta, dar franceza nu poate, nu are! în franceza cred ca trebuie nu tiu cate generatii de monahi care sa prelucreze o limba liturgica. La noi este potential! Deci asta-i *actualizare.* Dar ca sa-mi baga în limbajul bisericesc toate franµ.tzismele, cu care ne-am incarcat limbajul de la Heliade-Radulescu i pana astazi – *mersi,* nu! Iertati-ma! Dulcele nostru grai sa nu fie doar o piesa de muzeu undeva, la Muzcul Satului din Bucureti Dar putea-vom') Nu tiu . .. Va spun i lucrul acesta: a fi evitat, aproape, intrebarea; dar daca mi-ati pus-o, apai ,,crezut am, pentru aceea”... va raspund.

intrebare: Ati pomenit de Stareiul Manastirii Essex, Parintele Sofronie; vorbiti-ne despre experienta vietmm Sfintiei Voastre alaturi de acest Parinte duhovnicesc, ucenicul Sla.ntului Siluan Athonit ul.

Parintele Rafail: în legatura cu ce ziceam, ca sfintenia nu este un lucru pe care I-a gandit Dumnezeu, pentru cativa, mai nainte de veacuri, i pe acei cativa, cand s-au nascut, i-a pus pe un piedestal inalt, Parintele Sofronie, poate mai presus de multe lucruri, aprecia *jirescul.* Si el era un om a de firesc! într-una din Evanghelii se zice ca Apostolilor Îi se impietrisera inimile, erau obinuiti cu minunile pe care le Ia.cea invatatorul.

Vedeti firescul sfinteniei i cum te po blaza, cum ti se poate uri cu binele! Asta contemplam, într-un oarecare grad de contient, cand eram cu Parintele Sofronie;

observam ca ma obi nuisem cu Parintele Sofronie.

Acesta-i un element intre multe altele; a putea sa vorbesc zile intregi dar, nu tiu de ce, elementul acesta al *jiresc ului* imi vine intai.

Pana unde mergea el? în batranetile Jui, Parintele Sofronie nu mai primea, nu mai putea nici sa spovedeasca,

nici sa vorbeasca cu oamenii. Ne liisa noua asta. Rareori daca mai venea, un Episcop, sa zicem – a venit inalt Preasfintitul Serafim, Mitropolitul Gennaniei, i atuncea Piirintele Sofronie a racut un efort sa vorbeasca cu dansul, dar asta doar cu foane rare o<.:azii. Dar daca era cineva bolnav de cancer care venea sa-i ceara rugaciunea, pentru asta intotdeauna iea, de m.ulte ori sprijinit de doi, ii purtam doi, unul la dreapta i unul la stanga, i-l duceam inapoi acasa. Cei care veneau din Grecia ca sa se trateze de cancer în Anglia, inainte de a merge la spital (sau eventual dupa), treceau pe la Manastire sa ceara rugaciunea

Parintelui Sofronie. Si am inceput sa banuif sc ca nu era

doar o intamplare, ca probabil se intamplase cate ceva în Grecia. Ei, în vara asta am auzit de o sumedenie de rninuni care s-au intamplat. Dar traiam langa Parintele Sofronie, în firescul acesta – i. cum spuneam la inceput, pe sfinti nu rninunile ii atrag i ii intereseazii eel mai mult, ci smerenia i dragostea, care sunt temeiul, de multe ori neobservat de om, pe care pot dupa aceea sa se intample i rninuni, la o adica. Minunea este firescul omului cand s-a imbunatat. i imbunatatirea este sfintenie. Si, spunea Parintele Sofronie, cancerul e o boala care se teme de rugaciune. Si zambea, i chiar radea. lar despre el insui. de multe ori seara cand ma duceam la el, spunea: ,.Uite, iar au venit din Grecia. Ei cred ca sunt un sfant, imi merge acuma renumele în Grecia ca sunt un srant. Dar lasa-

i, nu-i nirnic, sa creada ca sunt sia.nt. o sa aiba incredere în rugaciunea mea, i atunci rugaciunea mea o sa-i vindece,” zicea el; ,,dar Dumnezeu gasete mijloace sa ma smereasca.,, Si radea, il pufuea rasul. Zicea: ,,Pentru mine exista doar o singura reatitate acuma: Toate dor! Toate oasele mele dor!” i într-adevar, a era. Zicea asta i radea.

Iata un crampei din trairea. cu un om ca acesta. Si am vazut acest firesc i la Piirintele Porfirie. Nu I-am

cunoscut personal, dar prin ucenicii Jui i prin cartile pe care le avem Si la Patintele Paisie – pe el I-am cunoscut – i la altii, Efrem de la Katunakia (i despre el s-(!, scris ceva). Toti oamenii acetia., mai în duh, sunt oameni aa simpli! Unii fiindca sunt i tarani, oameni simpli, tara carte; altii, ca Parintele Sofronie – carturar, cu multa cultura i educatie i nu tiu ce – dar simpli i fireti!

Si zic asta fiindca i noi trebuie sa o urmarim. Parintele Sofronie incuraja catre asta, catre *firesc.* Lui nu-i placeau lucrurile prefacute, comportamentismele i manierismele. Nu-i placeau deloc. ,,Smerenia.," zicea, ,,e adevarat fireasca, lucru frumos, lucru sla.nt." Si *frumos, sjdnt* i *firesc* erau trei cuvinte care de multe ori erau în aceeai fraza.

DESPRE OM.

Antropologia studiaza pe om ca sa vada ce este omul, dar noi studiem pe Hristos ca sa vedem ce este omul. Hristos este Durnnezeu, dar este Durnnezeu care a venit în firea noastra, ca sa ne arate ce este omul aa cum L-a gandit El. Nici unul din ti.ii Jui Adam nu a putut sa ajunga la slava a ceea ce este sa fie un om deplin. Si atuncea Dumnezeu, ca un meter, Si-a ,,suflecat manecile" i S-a pus pe lucru ca sa arate ucenicului cum trebuie sa faca lucrarea. El, adica, S-a facut Om, a intrat în firea pe care a infaptuit-o El insui i ne-a aratat ce este un Om

Ce era Adam inainte de cadere? Ce este cu pacatul, pana la urma? Pacatul nu este numai o cunotere ca atare ,,a binelui i a raului," cum a zis rpele: ,,Yeti fi ca durnnezei, cunoscand binele i raul." ı Adica Dumnezeu, chiar fara de pacat ti.ind, cunoate binele i raul, i le distinge. Mancarea este o *impartii}ire:* Adam s-a *impiirt·it* cu raul. Mancarea este a prirni viata din ceea ce mancam, a asirnila, deci viata pe care a prirnit-o Adam de la impflrtairea cu raul a fost o stricaciune, o otravire a vietii lui.

Bineinteles ca Hristos a trait în lumea asta i. cum spune Sfiintul Pavel în Epistola

catre Evrei, cand arata ce fel de Arhiereu este Hristos pentru noi, zice ca a fost om în totul ca noi, ispitit în toate ca i noi, dar Ia.ra de pacat. El

Cuvantil rostit la studcntii tcologi din Alba J ulia. Post ul Marc 1995.

[1] Faccrc 3. 5.

este singurul om care nu a alunecat de pe drum, care a tinut calea adevaratei omeniri, de la inceput i pana la capat, i astfel a rezidit chipul omului, a cum ii racuse El în Rai.

Si ce era omul inainte de cadere? Pai era într adevar – cum am citit la Slantul Serafim din Sarov – era un imparat al rapturii. Zice Sfantul Serafim ca apa nu-I putea inneca, focul nu-I putea arde, animalele toate ii erau prietene, nu era supus muncii, chinului, ostenelii i lucrurilor acestora: avea o desavarire pe care a pierdut-o dupa cadere. ı

Dupa cadere a intrat în uvoiul acesta al vietii animale, ca toate animalele. Stiinta nici nu poate distinge deplin intre om i animal. Adica, tiinta a recunoscut ca omul este un ,,animal” de o inteligent[l superioara, chiar daca uneori a incercat sa dezminta i acest lucru. Fara intelegere în duh, nu este cu putint[l deplin a distinge intre om i animal.

Deci Hristos, traind o viaμt fiira de pacat, a fost singurul Om care i-a trait firea din zarnislire pana la moarte desavarit. Si ee se intampla? Firea omeneasca fiind **una,** toti ne impartaim cu ea. Lucrarea lui Hristos a fost impartirea firii omului, pe care traindu-o desavarit, a vindecat-o. Astfel, în firea muribunda de la Adam incoace, El a adaugit un nou potential: reintregirea firii, vindecarea ei totala, pana la invierea din morti (chiar i a trupului, la trambita de apoi), i ederea de-a dreapta Tatalui. Daca ne impartaim cu Trupul i Sangele Domnultli, noi ne impartaim cu Omul în a carui Persoana s-a reintregit firea.

Si atunci noi ne impartaim cu aceasta reintregire i, fiecare pe calea vietii lui, ne putem insui

[1] Sf. Scrafim din Saro\'. (*'011mrh1rea cu .\/otcwi/m·.* cap. V.

aceasta vindecare, adaugand nevointa noas:ra ca act al liberei noastre alegeri.

Sa titi ca mai adevarat decat aspectul *moral* al caderii omului este chipul caderii, ca boala; acesta este un aspect fiinal: pacatul este firea insai care s-a imbolnavit, s-a otravit, i moartea nu este numai moartea trupeasca, ci mai ales în duh – un pie din ceea ce spuneam în seara aceasta: vai noua ca ne indulcim de lucruri care nu pot indulci, fiindca nu cunotem gustul adevaratelor indulciri
ale harului Duhului Stant! Am *murit* pentru acelea – nu
• simtim, nu le putem dori.

În Hristos se dobandete putin cate putin insanatoirea fiintei fiecarei persoane omeneti, impartindu-se cu acea Persoana în Care firea a fost reintregita. Este inca un aspect pe care l-am inteles mult mai tarziu: Adam nu a fost un om intreg, în sensul ca firea lui nu i-a savarit calatoria de la Alfa la Omega (Hristos
spune: ,,Eu sunt Alfa i Omega – inceputul i srarítul”[1]).
Adam s-a nascut pe pamantul acesta i, cum spune Liturghia Sfa'ntului Vasilie, ,,Dumnezeu i-a iagaduit viata vecinica în paza poruncilor.” Or, prima porunca pe care a intfilnit-o, unde evident ca avea sa vina i ispitirea (adica cercarea poruncii – Dornnul a lasat i a ingaduit, cum face intotdeauna, ca ispititorul sa-l incerce pe Adam, ca ispita inseamna incercare), Adam nu a tiut sa o pazeasca.

în cuprinsul intregii firi omeneti Adam reprezinta *copilaria* omului. CopiJul, dragala, fiumos, induiotor, are o oarecare desavarire, o nevinovatie, o curatie, dar cu toate acestea o netiinta, o nedesavarire, o necoacere care este tocmai groaza parintilor: de exemplu, copilul meu poate sa cada în foe, în apa, de pe terasa, sa-l ,,ia tiganul” sau ·mai tiu eu ce, fiindca el habar nu are, nu tie sa se

ı Apoc. 22. 13.

apere, i într-un anume fel Adam, dei era un om adult care putea intelege, totui într-un anume inteles era nedesavarit, în sensul ca avea nevoie de o coacere prin traire.

Si porunca lui Hristos – ca Hristos era Cel ce vorbea cu Adam în Rai, Cuvfmtul lui Dumnezeu este eel care intotdeauna a vorbit cu omul din partea Tata.lui – avea sa-l ca.Iauzeasca pe o cale inca netiuta lui Adam, cu toata
,,desavarirea" Jui pe care o avea; dar el s-a poticnit la prima piedica. Prima oara cand a venit glasul *strii.ilmlui* (de aceea I-am asemanat cu un copil în netiinta sau nevinovatia lui) ar fi trebuit sa tie sa asculte de Dumnezeu
cu mai multa dragoste, cu mai multa incredere, cu mai multa credincioie; dar iata ca s-a lasat amagit i a cazut,
, poticnit de ,,glasul strainului" [1]

Adam atuncea a ramas un om pamantesc, în timp ce pamantul este o trecere numai, toata lumea asta, toata viata este o trecere; dar omul nu este un animal al pamantului, i nu se poate indestula cu el, cu ale
pamantului. Si daca nu tim sa vedem aceasta în duh, o
putem vedea macar în ale pacatului – uita-va la orice viata a pacatului, nu numai în viata noastra: sunt tot felul de romane unde vedem ca nici un pacatos, niciodatii, nu i-a gasit o implinire totala, i fiindca nu ii poate implini pacatul, cauta cu i mai multa pofta i

ravna; trebuie chiar sa ii atate pofta cand slabete, fiindca toate poftele astea lumeti, ca tot ce este lumesc, slabesc la un moment dat.

Cand ai terrninat de mancat i nu-ti mai este foame, daca vrei totui sa mananci, ca sa te indulceti de bucuria de a manca, ce faci? E, ca i romanii din vechime, orgiile tor, i a mai departe. Dar ce placere este aceea?

[1] loan 10. *5.*

Fapt este ca nu numai cu mancare va trai omul,
,,nu numai cu pfune, ci cu tot graiul care iese din gura lui Dumnezeu;”[1] i daca omul tie de unde ii vine nesatul acesta, apoi duhul în el este de nesaturat cu ale lumii, cu
ale materialitatii, fie ele drepte sau pacatoase.

Hristos este singurul Om care a intregit firea omeneascii, ducand calatoria omului nu numai de la zamislire i pana la moarte, ci i dupa aceea. Unde? Vedem în icoana invierii pe Hristos ridicar.d din iad pe Adam i pe Eva, iar în icoane mai mari i mai complete recunotem Prorocii din Vechiul Legamant, pe David, pe Solomon, pana i pe loan Botezatorul. Adicii, oricat de sfinti erau, nu ajungeau sa-i implineasca firea, sa fie cu Tata.I.

Iisus Omul a fost singurul care dupa inviere, sau poate sa zicem la inviere, a rezidit omul adamic, eel dinainte de cadere. Un Om ce nu mai are nevoie sa bata la u: ,,Deschideti-mi!” Intra, iese, apare, dispare, nu mai tine de legile firii, poate manca – a mancat pete i nite miere inaintea Ucenicilor – dar nu mai era supus legilor la care noi suntem supui.

Mantuirea noastra nu este numai reintregirea omului celui vechi, ci este i ,,calatoria” pana la erea de-a dreapta Tata.Jui. Si noi ne impartim acuma cu un Hristbs Care nu numai ca a adus pana la inviere pe eel ce murise, dar l-a dus pana la ederea de-a dreapta Tatalui. Dupa caderea Jui Adam nimeni nu putea sa se duca în cer,
fiindca firea noastra se stricase inainte sa fi

savarit cineva
acea calatorie. Cu Hristos ni s-a daruit iarai viata, prin inviere, dar i mai mult: ni s-a daruit tot restul caiatoriei, pe care nu o racuse nimeni, pana la ederea de-a dreapta Tata.Jui.

[1] Mat. 2. -l.

În Jegatura cu tot ce am vorbit, irni vine i
intrebarea: Ce este omul? De cativa ani mi se desluete o anume definitie a omului. Ce este omul? *Omul este ce ramdne dupii Judecata lui Hristos · Judecata de Apoi.* Ce ramane dupa Judecata de Apoi?

Noi vedem în multi dintre cei apropiati ai notri oameni care ne sacaie, ne pJictisesc, ca sa iau partea cu care ,,avem de furcft," cu care nu ne impacam, care ne
,,enerveaza" sau de care ne e fiica, pe drept sau pe nedrept,
.a.m.d. Dar acesta este omuJ?

Cand ajung la Judecata Jui Hristos **(i** sunt menit de catre Dumnezeu pentru vecinicie), daca nu cad în osanda vecinica, am trecut prin Judecata Jui Hristos ca printr-un filtru: indaratul meu au ramas pacatele mele i
moartea, i eu m-am mantuit. Pe tine te-am suparat, fratele
meu, te-am infiicot în tot feJuJ, i poate tu te-ai suparat pe mine, dar trebuia sa vezi în mine ceea ce ramane dupa
Judecata Jui Hristos, dupa ,,fiJtru." Si deocamdata asta cred ca este definitia cea mai ziditoare pentru om: *Omul esle ce ramdne dupii Judecata lui Hristos.*

Si de aceea, intre altele, putea Hristos sa ne porunceasca: ,,Iubiti-va i vrajmaii l" Ca pfu:a la urrna nu tim care ne sunt vrajmaii. lata, unul din cei doisprezece iubiti ai Lui Apostoli, dupa Judecata Jui Hristos se adeverete a fi vanzator i vrajm, dar altuJ,

care va nirnicete i ucide, devine ,,ApostoluJ neamurilor.” Si judecata asta, numai în istorie, daramite Judecata de Apoi, dupa care este invecinicireal

Si poate cu aceasta definitie sa i inchei cuvantuJ despre om.

Despre Sianta impartaanie

Intrebare: Va rugam sa ne vorbiti putin despre imparte, despre deasa impartae. Poate cunoateti problema de la noi din iara, referitor la cei doi mari Luceferi ai Ortodoxiei, Parintele loan de la Recea i Parintele Cleopa, care au pareri diferite. Ce legatura este intre parerile lor?

Parintele Rafail: intili a vrea sa indemn pe toti fratii sa nu impfiltim Biserica, sa nu se ,,polarizeze" Biserica. Nu trebuie sa gandim ca doi poli. Eu zice ca eel mai drept ar fi sa gandim ca *coli* diferite, pentru nevoi diferite.

Eu nu tiu de ce este i las în milinile Domnului, Care Singur tie sa mantuiasca pe om; dar s-ar putea ca în jurul Parintelui Cleopa sa se mantuiasca un anumit fel de om, iar în jurul Parintelui loan, un alt fel de om -într-adevar, nevoi diferite!

Aceasta viziune a intregimii Bisericii nu este numai un arbitrarism pentru a evita scandale, ci este o traire mai-adevarata, daca o traim în duh i în adevarul lui Hristos. Deci a vrea sa indemn pe toti fratii i surorile catre aceasta traire, sa titi intai macar teoretic; dar rugati-va ca Dumnezeu sa dezvaluie, i noua, i Bisericii intregi, aceasta viziune – ca mi-e teama uneori de acest rise de polarizare. Si acesta este primul lucru.

Al doilea lucru pe care I-am vazut citind scrierile Parintelui Cleopa (am citit

putin i am auzit putin din
lucrurile nenumarate cu care ne imbogaete Slantul Parinte), dar vad ca nu este de definita pozia lui ca
fiind impotriva desei impartai. Din ce am citit eu, a spune ca lasa eel putin u deschisa, dar are i o anume
pozitie, i probabil ca pozitia aceasta este în legatura cu

tipul de suflete pe care Dumnezeu vrea sa le trimita la Parintele Cleopa. Iar, intre noi, eu zic : Domnul sa lumineze pe fiecare – daca sufletul meu are nevoiE de

coala Parintelui Cleopa, apoi la coala Parintelui Cleopa sa ma mantuiasca Dumnezeu (nu zic neaparat ca trebuie sa

ne ducem la acest Parinte; dar oricare Parinte o sa dea blagoslovenie, mai rar pentru unul, i mai des pentru altul). Jar daca sufletul meu are nevoie de oala Parintelui loan de la Recea, apoi sa am parte de colirea în felul Parintelui loan. Deci trebuie sa avem ingaduintA, sa lasam ,,ui deschise” i sa dam posibilitatea Jui Dumnezeu sa ne mantuiasca pe fiecare cum tie, fiindca omul nu este un obiect al producpei în masa ca în fabcile modeme.

Fiecare om este o alta mantuire, fiecare suflet este un alt aspect al chipului Jui Dumnezeu, care nu a mai fost niciodata în istorie i în toata creatia, i niciodata nu va mai fi. Si asta are de-a face cu maretia fiecarui om. Si deci fiecare este o cu totul alta cale decat oricare alt om, dintru nefiinta intru fiinia,. Se aseamana caile, uneori sunt aproape paralele, dar niciodata identice: precum razele unui cerc, cum descrie Awa Dorothei al Gazei.

în creapa Jui Dumnezeu nu exista repetitie; se pare ca nici fulgii de zapada, cate miliarde de miliarde ar fi, nu sunt doi la fel: cu cat mai mult fiecare om are felul Jui! Acuma, ce se intampla? (Eu totdeauna am avut tendinta sa gandesc intre doua extreme, sa

due gandirea pana la capat, ba chiar adesea pana la absurd) în Biserica Ortodoxa este oprita impartairea mai des de o data pe zi. în Catolicism pot sa faca pana la pte liturghii pe zi, i ace) preot sa se impartaeasca de pte ori. în Biserica noastra, nu.

face un pas mai inapoi, în inceputurile facerilor Jui Dumnezeu. Pentru Dumnezeu nu exista repetitie, dar în nici un fel i nicaieri. Dumnezeu face o data pentru vecinicie, i cuvantul lui Dumnezeu nu se repeta. Daca

Hristos i-a dat Trupul i Sangele ca sa impartaeasca pe om, omul se impartaete o singura data în toata vecinicia i e destul. Parintele Sofronie mergea mutt mai departe; spunea ca i orice rugaciune, daca o spunem o data, i nici macar rugaciunea intreaga, doar cuvintele ,,Tatlil nostru," în deplina contiinta duhovniceasca, suntem mantuiti pentru vecinicie.

Adica, în gandirea lui Durnnezeu, în facerea lui Dumnezeu, mantuirea s-a racut. Dar ce se intampla: Noi care traim în timpul acesta al *.piralei,* al repetitiei, al renaterii, .a.m.d. – cicluri, ciclicitatea aceasta a vrernii i a materiei – ne trebuie ceva din timpul acesta pentru ca sa ajungem la desavarirea oricarui lucru pe care vrem sa-l desavarim. Nirnica nu se intampla ca pentru Durnnezeu: ,,Sa fie!" – i iata a fost. Pentru om nu este a, el trebuie sa munceasca pentru aceasta cu sudoarea fruntii. i la mantuire. Ce se intampla? Ne impartim; dar am cunoscut oare harul, în intregimea Jui, fiindca ne-am impartait cu Trupul i Sangele lui Hristos? Sau am cunoscut doar o pregustare (sau nimic – Doarnne ferete! – cum de multe ori ne impartaim, cum spunem în Rugaciune, ,,nedesluind Trupul i Sangele Tau"). Si atunci ce facem? Pai revenim, i revenim, pana cand repetitia – nu pentru Durnnezeu, ci pentru mine – ajunge la un obicei, la o acumulare, la tot ce aduce repetifia.

Si revin la Biserica Ortodoxa: nu mai des decat o data pe zi, i o data numai într-un anume loc. De exemplu, nu se poate sluji Liturghia pe acelai altar de doua ori în acei zi. Ce este acest inteles al *zilei?* Pentru Dumnezeu este o data, o data pentru vecinicie.

Vecinicia ce este? Nu este un ,,timp" care se desara la un infinit matematic. ,,Vecinicia," spunea tot Parintele Sofronie cu un zfunbet iret, ,,este foarte scurt3.,

este numai o clipa;” doar o clipa care nu sfa' rete, nu are desla.urare, este *vecinicul prezem.*

Ce este prezentul pentru noi? Am zis prezent, dar acuma cuvantul meu este deja în trecut, iar ce am în andul meu este în viitor; cand ii spun, s-a i dus în trecut. În scurgerea aceasta a timpului **nu exista prezent.** Din punct de vedere tiintific am putea zice ca prezentul este o fictiune. Dar noi nu zicem ,,fiq:iune,” fiindca nu-I facem *mincinos* pe Dumnezeu, pentru ca prezentul ii traim: dar prezentul este un fel de *limitii* intre trecut i viitor, care tot curge, curge. curge...

Vecinicia este invecinicirea acestei *limile,* care nu are nici un pie de timp, cum nimeni, din cei ce nu au trait harul veciniciei inca de pe pamant, nu poate sa o conceapa macar. Noi, în eel mai bun caz, putem intelege vecinicia printr-o capacitate ,,filosofi.di,” la care ma refer eu acuma.

Deci vecinicia este o clipii, clipa scurtii, dar sa nu ne inchipuim prea mult, fiindca nici nu putem în starea noastra – numai harul singur ne-o poate dezvalui prin traire. Dar, pentru moment, sa ne oprim rnintea la aceasta: pentru om, somnul unei nopti inchipuie moartea; iar ziua ce se incheie cu noaptea – chipul intregii vieti; iar intreaga viata este chipul veciniciei. Adar o zi este chipul intregii vecinicii. chipul ..zilei celei neinserate.”

Limitati-va gandurile la ziua de astazi. e destul trezvia aceasta *(,,Asliizi* de veti auzi glasul Domnului ..."[1]). Si acel *asliizi* devine un fel de vecinicie; nterea zilei, moartea zilei, o ciclicitate caracteristica experientei viei noastre de la natere pana la moarte. Si deci ziua reprezinta în viata pamanteasca a omului un fel de ,,vecinicie." Si

Biserica spune: E un nonsens sa te impartaeti de doua ori cu Dumnezeu. Cu Dumnezeu nu ai nevoie sa insiti

[1] Cf. Evr. 3. 15.

niciodata: o data – i pe veci ! Dar care veci? Ei uite, traim un fel de ,,vecinicie” în douazeci i patru de ore.

Dar acuma merg mai departe. Daca ,,nu mai des de o data pe zi,” inseamna ca impartaa se poate primi în fiecare zi. Si Slantul Vasile, -dar i alti multi sfinti spuneau ca cretinii ar vrea sa se impartaeasca zilnic, ca sa incepem fiecare zi cu Dumnezeu, fiecare ,,vecinicie” s-o sfintim cu Dumnezeu.

impartindu-ne cu Dumnezeu, avem acum puterea de a continua, de a trai poate chiar ceea ce cerem în Liturghie, ,,ziua intreaga, desavaritii, sfa'ntii, rara de pacat.” Fara Dumnezeu nimic nu se poate face; ca i Mantuitorul a spus: ,,Ramane în Mine, ca altoiul în vitii, ca tara de Mine nu puteti face nimic” [1] - ca i cum ai taia o craca dintr-un trunchi, i se vetejete. Si a zice ca, într-o anume masura, o zi tara impartaanie este o zi în care *ne vetejim* duhovnicete.

Dar povestea noastra nu s-a oprit aicea. Experienta Bisericii este ca nu toti au intensitatea i ravna Apostolilor care au cunoscut pe Hristos; i atuncea a intervenit, prin intelepciunea, prin inteleptirea omului data de catre Duhul Slant, i practica aceasta a abtinerii. De exemplu: ,,Cu cine eti, omule, cu Dumnezeu sau cu satana? Daca nu cu Dumnezeu, atunci ramai tara Dumnezeu i gusta i vezi.

Iti place? Yrei asta? Ca Dumnezeu nu

forteaza nimica. Si aicea intervine notiunea adevarat cretina de pedeapsa.

Pedeapsa (în grecete *;rai&vaz)* insearnna ,,educare de copii” *(pes* în grecete inseamna ,,copil). Dumnezeu prin pedeapsa ne *invaµi.* Cum ne invata? Daca noi ne tragem de la Dumnezeu, Dumnezeu nu ne trage catre El, ci zice: ,,Bine, incearca, gusta.” L-a oprit oare Dumnezeu pe Adam sa manance din pomul acela? Fructul

[1] Cf. loan 15. -|.

nu a fost oprit. Noi cfuld zicem ,,oprit,” sa bagam de seama ce zicem, sa intelegem ce zicem prin ,,rodul oprit.” Pericolul este ca nu era ,,oprit,” nu l-a oprit Dumnezeu, ci a zis numai: ,,Adame...,” i aa mai departe. Acuma., vrei sau nu vrei? Daca Adam ,,nu a vrut,” Dumnezeu i-a dat voie, dar mai tarziu 1-a cercetat; în cuvintele lui Dumnezeu, ,.Adame, unde eti?'„, este un fel de a zice: .,Te bucuri de asta? Nu ti-am spus Eu ca o sa fie moarte daca o sa mananci din asta? Ti s-au deschis ochii, cum ti-a spus ele? Asta era ce voiai sa vezi? Sa te vezi gol i sa te ruinezi? Te ruinai tu inainte sa mananci din rodul acesta? Goliciunea pe care Eu ti-am dat-o avea vreo ruine în ea? Nu te acoperea harul cu lumina lui? Te bucuri de ce eti acuma?”

Adam nu a inteles graiul lui Dumnezeu i a dus pacatul mai departe. în loc sa zica ,,Am greit, Doamne, într-adevar nu voiam.,” a dat vina pe Dumnezeu: ,,Pai, femeia pe care *Tu mi-ai dat-o...”* Si Dumnezeu iarai l-a lasat, i. S-a intors catre femeie: ,,Hai sa-mi iau raspunderea asupra Mea, poate ca el Ma vede pe Mine vinovat, pe Mine, Dumnezeu. Bun, imi iau raspunderea., vorbesc cu Eva: Tu ce ai facut?” Si Eva raspunde în acelai duh. Si atuncea ce se intfunpla? *Pedeapsa,* educat:ia: Adam trebuia sa guste din moarte i, gustand din moarte i din durerile ei, poate candva avea sa strige:
,,Miluiete-ma, Dumnezeule, greit-am,

nelegiuit-am inaintea Ta:· cum spunem în Canonul Stantului Andrei. Si strigatul acesta al Prorocilor, ,,Pleaca cerurile i Te pogoara, Doamne, ca Iara Tine nu ne mantuim!” ... Si ,,a plecat cerurile,” i S-a pogorat, i a preluat creat:ia Lui, reinnoirea omului. Dar vedet:i ca Dumnezeu *nu oprete,* ci

tasa, i asta-i pericolul cu Dumnezeu. Si asta se intfunpla i

cu no1.

Paganii, fiind intor$i dintr-un intuneric al paganatatii, au simtit harul puterii vietii *celei noi,* au putut sa traiasca aceasta noua ravna a dragostei Jui Hristos, oarecum ca Srantul Pavel (dei el nu era pagan). Ceca ce era lumina în Vechiul Testament, În Lumina Jui Hristos s-a racut intunerec; iar acuma, *lumina* în care marele Ilie a ucis opt sute de proroci ai Jui Baal, racandu-se *intuneric,* cu aceea$i ravna mergea acest Pavel, ,,ca un al doilea Hie," sa distruga de pe fata pamantului ,,secta asta care indumnezeie$te pe un om oarecare." Deci pentru ravna asta, buna în sine, chiar daca prost intrebuintata, Hristos Dumnezeu, $tiind ce era bun în inima Jui Pavel, vine $i i se arata în Lumina. Dupa Lumina aceasta, Pavel orbe$te (fiindca ce era lumina în Yechiul Legamant ramane ca intuneric fata de lurnina Noului Legamant, fata de Lurnina Jui Hristos); $i Pavel se preschimba, $i cu cata insuflare poate sa vorbeasca el despre Cel pe care odinioara ii omora $i ii prigonea, $i devine marele stalp al Bisericii, $i ,,Apostolul neamurilor."

Cu timpul insa s-a introdus în viata $i experienta Bisericii o anume ,,polaritate" intre ce este *mdntuitor* $i ce este *ziditor* – un paradox! *Mdntuitor* este a se imparta$i cu Hristos. Dar în unele cazuri se arata a fi mai *ziditnr* unora sa nu se imparta$easca o vreme, pentru felurite motive. Si aceasta, mai ales incepand cu Sfiintul Constantin eel Mare, cand tot] membrii lmperiului Roman au trebuit sa se boteze, din porunca imparatului. Da, cre$tinismul devenise religia noului Imperiu, dar daca nu toti devenisera cre$tini din

convingere, nici con$tiinta lor nu era la inalt]mea cre$tinismului originar. Si totu$i, a inceput o perioada lunga în care Hristos avea sa ,,imparateasca cu sfintii Lui,”[1] eel putin în masura în care Biserica a imparta$it

ı Apoc. 20. 4: 6.

lumii, prin sfintii ei, viziunea ei dogmatica, teologia ei, canoanele, ca un fel de nonna etica a societatii cretine. *Cretine* – dar numai într-o oarecare mlisurli, ca aceste nonne, aceste ,,valori,” fonnal acceptate de ,,toata lumea,” au suferit mult amestec cu ipocriziile i vicleniile unei omeniri, care în realitate niciodata nu a primit pe Hristos. Mircea Eliade zicea di doua mii de ani nu au fost destul omenirii ca sli inteleaga mesajul lui Hristos.

în aceasta ,,imparatie” a lui Hristos pe plimant cu sfintii Lui, care au dat canoanele i nonnele, felul de a fi, etosul i etica moralli, omul nu a tiut sli traiasca niciodata lucrul acesta, cum Adam nu a tiut sli traiasca în Rai; i, în loc sli se apropie de Dumnezeu, omul s-a instrainat,
,,i s-a urat cu binele,” cum zicem noi. Totul era uor, biserici la doi pi una de alta, preoti cati vrei, cu duiumul, te puteai implirtai oriiunde, oriicand i în fiecare zi: Raiul pe plimant! Ei, nu a fost sa fie a fiindca omul nu a tiut sa-i traiasca Raiul, i atunci Biserica a recunoscut nevoia de a indeparta putin impartaania, de a introduce un
,,pelerinaj,” un post, i asta ca omul sa vina la implirtae cu o contiinta ascutita cat de cat, sa simta ,,pe pielea lui” ca este ceva important.

Caci ce vedem noi? Pai pe popa, care are o linguritli cu o bucatica de paine i un pie de vin. Cum zicea un preot care intreba pe parohieni; ,,Stiti cu ce va implirtiti? Stiti ce este implirtaa?” ,,Apai cuminecaturli,

Dom' Parinte."
,,Si cuminecatura ce este?" ,,Apai impartaanie, Dom' Parinte." Si nu o mai scotea la capat. Si aa, am ajuns într-o situatie în care omul nu mai are nici o notiune despre cele sfinte; nici ca un pacat este un pacat, i nu cunote ,,nici gustul harului." Si atunci de unde sli incepi? Pai incepi punand cateva stavile, infiicod putin pe om, i aici trebuie multa bagare de seamli, ce fel de infiicoe, nu ca sa-l alungi pe om de la Bisericli, dar ca sa-i trezeti o

oarecare contiinta, sa-l incretinezi putin cate pun i sa-l aduci la impartae, la lucrul eel mantuitor, mai des.

dar se intampla ca neimparta poate fi în unele conditii – cum am spus mai sus – mai ziditoare. Acuma, acele vremuri au trecut, modernismul a *ucis* Biserica, i acum ne vedem în aceasta epoca *postmodemii.* Iar daca va ganditi la cuvantul acesta, este un cuvant vadit eshatologic; pentru ca modemul nu are o epoca oarecare.

,,Modo'' pe latina inseamna ,,astazi.” Deci suntem în ,,post astazi,” suntem în ziua de ,,maine” deja, i viata tragica pe

care, într-un anume sens, am simpt-o mai mult noi, pribegii în strainatate, în sensul ca, acolo, nu mai avearn biserici ortodoxe, acolo eram straini în pamant strain, intre

neamuri straine, cu legi straine, totul era strain ... Si acolo, daca am tanjit catre Biserica, apoi tanjirea era vie, i era simtul mortii în noi, i de aceea s-au facut mPlte innoiri, ca i pentru Israil în pribegiile lor vaviloniene. S-au innoit i ei într-o oarecare masura, dar vreau sa zic ca acuma vine i aici (a venit, prin comunism, o urgie peste nearnul acesta) i peste tot nearnul ortodox, vine urgia ,,Noului Veac,” New Age, *postmodemi mul,* sau cum vreti sa-i spuneti, pe care I-am trait noi deja în Apus, i se nimicete viata Bisericii, se reintroduce vechiul duh al pagclnismului pana Ia capat.

în America, de mult, de zeci de ani, exista

inregistrate biserici sataniste: asta-i numele

lor, i gata, sunt inregistrate în lege, i fac acolo ce fac. Vreau sa zic ca s-a terminat cu epoca aceea ,,uoara;” acum din ce în ce mai mult este *cemerea,* i tare mi-e tearna ca o sa vedep i voi, dragi studenp, în zilele acestea... cine tie?

Deja, spune Preasfintitul, unii oameni – probabil boteza cretini ortodoci – nu se supun Bisericii, chiar dintre profesori. Asta este, ca sa zic *normal* pentru zilele noastre. Pregatiti-va pentru acestea, i pentru mai

rau. Cemerea este: ,,Vrei, Adame, sau nu vrei? Daca vrei, eti cu Mine; daca nu, ti-am spus...”

Cuvantul din Apocalipsa, ,,De acum, eel ce nedreptatete mai nedreptateasca, eel ce spurca mai spurce, eel drept mai lucreze dreptatea i eel srant mai sfinteasca-se”'[1] arata ca acum e un tel de ,,a face ce vrei”.

Si aicea., iarai zic, este pericolul pentru om de a se prapadi. Dar în prapadul acesta pe care-I traim pe pamant se poate nte i contiinta (care a inceput poate mai ales în pribegie) unei nevoi mai mari de imparte mai des. Si imi inchipui ca va fi simtita nevoia aceasta din ce în ce mai mult i în Romania, i în Grecia, i în tarile acestea unde Ortodoxia a fost prigonita ca la noi, cdelalte tan de sub comunism, unde, avand indaratul nostru o *inertie* de doua mii de ani de istorie, greu se schimba lucrurile.

în Apus, unde eram ca nite craci taiate din trunchi – cu craca poti sa faci cum vrei, dar cu trunchiul este mai greu – dar vreau sa zic ca acolo iediat am resimtit nevoia de mai mare apropiere de Sfa'nta Impartae. Aicea este inca lucrarea Bisericii Ortodoxe care ne mai tine. Si v! spun inca un lucru: sectarii i catolicii (greco-sau romano), roman.ii botezati în orice secte, nici nu-i dau seama în ce masura traiesc i ei din sangele Ortodoxiei, din duhul, din aerul ortodox pe care-I respira.

Un pastor protestant Elvetian a venit de doua ori în vacantft în Romania, i aa de mult

a indragit tara aceasta i Biserica Ortodoxa, incat pe cei doi copii ai lui i-a botezat ortodox la noi în tar3., dei el i soa lui au ramas protestan – ca imi inchipui .ca nu voiau sa faca scandal în biserica lor (nu tiu exact, dar cam asta este problema clasica a lor). Si el zicea entuziasmat ca în Romania parca i natura este altfel simtita, i m-am bucurat sa aud asta, ca

ı Apoc. 22. 11.

eu tiu ca a este. Asta se exprima în teologie în nite
,,fonnule'' pe care le invatati. Dar uite ca ,,formula” a izvorat dintr-o experienta traita concret de cineva care a vazut ca natura este sfintita.

Cum sa nu fie sfintita, cand în toata Romania sunt
biserici ortodoxe de mai mult sau mai pun de doua mii de ani – nu tiu ce se intampla în Transilvania pe vremea Jui Bukow – dar de vreo doua mii de ani se tot sfintete apa la Boboteaza, i se sfintete toata firea cu apii sfintita, i oamenii se impiirtesc, cat de cat. Si sectele care traiesc aici la noi nici nu-i dau seama cat traiesc din aer ortodox.

în Apus, unde acest ,,aer” nu exista, sub presiunea modernitatii, duhovnicia apuseana din ce în ce mai mult da faliment, i din ce în ce mai multi dintre credincioii
apuseni se intorc catre Ortodoxie. Ortodoxia, sa titi, este
mult mai apreciata în Apus decat aici, în tara noastra – bineinteles, în cercurile capabile sa aprecieze. Nu vorbesc de lumea afaceritilor etc., dar cei ce apreciaza cat de cat
duhul, poate nu devin ei inii ortodoqi (ca i pastorul acela protestant, care nu a devenit ortodox), dar au un drag de Ortodoxie i o cinstire, pe care rar o gaseti într-un ortodox în locul de batina. Si aicea este un moment paradoxal: suntem în situatia Evreilor de pe vremea Jui Hristos, în care noi suntem pe

pozitia de a ne pierde motenirea, spre profitul strainilor sau paganilor. Adica paganii L-au primit i iubit pe Hristos, i neamul Lui l-a lepadat. Si de aicea mai mult nevoia unei impiirtairi,
pentru ca, pur i simplu, sa putem supravietui.

Stiu ca sunt oameni care se impartaesc zilnic. Si chiar i Parintele Sofronie, cand ii intrebau oamenii: ,,Ce sunteti voi, calugarii, ce faceti? Ce vreti voi, de ce deveniti
calugari?”, Parintele Sofronie le spunea, le explica în cuvinte ca acestea: ,,Noi am vrea, daca am putea, sa
incepem fiecare zi cu Sranta Liturghie.” Dar cum titi,

inalt Preasfinte, la noi o Sfiinta Liturghie nu inseamna doar o slujba la care zicem ,,Amin,” ,,Doamne rniluiete!” La noi toti se impartaau, în principiu, la fiecare Liturghie. Aveam Liturghia de trei ori pe saptamclnli, de trei ori ne impartaeam; aveam de patru ori, mai toti se impartaeau de patru ori. Nu puteam mai des, dar daca ar fi fost zilnic, ne-am fi impartait ca în Saptamana Lurninatli, cand toti ne impartaim zilnic (în afara de Luni, fiindca ne-am luat noi un canon ca numai Lunea sa nu ne impartim, fiindca în noaptea de Pati mclncam o bucatica de came, fie ea i ,,simbolica,” una pe an, i atunci, fiindca am mclncat came, nu se impartaete decat preotul care slujete).

Dar am simtit o nevoie din ce în ce mai mare de imparte, i cred ca o sa vina i aicea, o sa se resimta o nevoie din ce în ce mai mare pentru impartaie des, dar intre timp subzista aceste doua tendinte care dau doua coli diferite.

Acuma nu vorbesc de vrednicie i nevrednicie, fiindca toti suntem nevrednici; este vorba de o *ca/itate* de nevrednicie, care face ca pentru unii este mclntuitor i ziditor sa se impartaeasca mai des, sau chiar zilnic. Pentru altii este mai ziditor sa se abtina, poate ca sa intareasca lucrarea – simtul pocaintei. A cum se canta într-un Tropar din aceasta saptamana a Postului Patilor – ,,Camara Ta, Mclntuitorule, o *vad* impodobitli, *dar imbrdcaminte 1111 am* ca sa intru într-insa;,, deci sa stameasca un pie de ravnli, de dor, de

,,dureri mantuitoare.” Dar, pana la urmli, irni inchipui ca o sa ramana nevoi diferite.

Si, în concluzia acestei teme, a zice ca trebuie sa fie a: duhovnicul sa fie eel ce hotarte în cazul fiecarui suflet. Fiecare om, fiecare suflet are nevoie de altceva. Si, a zice, nu numai *011111/* ca individ, dar poate i ca *toe* – cine tie daca bietul Ardeal, care a cunoscut atata

prigonire de la 1700, i pe Bukow, i altele, nu are nevoie de impartaire mai des. Si cine tie care-i situatia în Moldova! De ee Parintele Cleopa este în Moldova i Parintele loan este în Ardeal?...

Sunt lucruri pe care nici nu-i nevoie sa le scotocim prea mult, ci doar, fiecare dintre noi sa ne socotim inaintea lui Durnnezeu, pentru spovedania noastra, i sa ne socotim cu Durnnezeu prin duhovnicul *pe care-I avem,* i sa vedem cum ne randuiete Durnnezeu mantuirea noastra.

în rest, atitudinea cea mai sanatoasa este sa lasam la discretia duhovnicilor, i sa tim ca sunt mai multe cai, i mai multe tipuri de duhovnicie care corespund diferitelor tipuri de oameni, i ca noi toti fom1am o **singura Biserica.**

Stantul Apostol Pavel spune: ,,Ce! ee mananca sa nu defaime pe eel ce nu mananca, iar eel ce nu mananca sa nu judece pe eel ee mananca, pentru ca Durnnezeu I-a primit, caci i unul i altul multamete lui Durnnezeu;”[1] deci amandoi sunt pe calea cea buna.

Acum mi s-a limpezit i un alt gand în legatura cu Stanta impartanie. Anume, ca teologic ar fi poate mai drept sa zicem ,,impartanie des” decat ,,impartanie deasa.” Pentru ca ,,des” se refera la viata noastra practica, o viata compusa din ciclicitati (zile i nopti, toamne i primaveri etc.); dar chiar aceasta viata. candva. se va trai ca o singura ,,zi,” o singura clipa (de pilda, la Judecata de Apoi). în schimb

impartaania. ca tot actul durnnezeiesc, este prin ini esenta ei ,,eq>cfaai.;” – o data pentru totdeauna.

Alt gand pe care I-a impartai fara zabava este ca niciodata, în legatura cu nici un subiect, nu trebuie sa uitam *conlextul* deplin din care face parte *eleme11111/* pe

[1] Rom. 14. 3: 6.

care ii gandim. în cele de mai sus, m-am nevoit sa raspund cat de strict la insai intrebarea pusa; insa nu trebuie uitat tot restul *contextului* VIetn mantuirii în Biserica: rugaciunea, postul, mult-discutata ,,pregatire," pocainta, sufletul, vecinicia, Dumnezeu... Cugetul Bisericii este ,,intreaga-cugetare," crw<(>pooUVrJ; ,.intreaga" – i în sensul de ..sanatoasa" Untreg la minte"), i în sensul de *integritate* a viziunii. Fara aceasta, riscam sa ne impartim în diferite tabere, ,,mainitii" sau ,,picioritii," uitand ca este vorba de intregul trup, unde nici mana, nici piciorul nu pot fi dispreµiite. Riscam sa uitam ca ce este important, în final, este ca toti sa ne intalnim Ja Poarta Raiului," cum ne zicea Parintele Cleopa.

„IN LOC DE POSTFATA”
,,Scrisoare catre un Arhiereu”

Iubite Preasfintite Parinte, blagosloviti.

[...] indraznesc sa spun acum ca nevoie este ca, mai ales noi, „Jetele bisericeti,” sa ,,deosebim vremea” (cf Le. 12, 54-57) în care ne aflam istoric, spre a lucra impreuna cu Dumnezeu în via Lui – i sa tragem în aceei directie cu El.

Vremea este a cemerii. Va trebui sa pierdem pe multi din randurile preotilor i din numarul credincioilor: aceasta în Apus s'a i Ia.cut, mai ales dupa razboi, indeosebi din anii '50 incoace; iar cei ce au ramas – dintre acetia sunt cei care acum recunosc, i iubesc – i primesc, acolo, Ortodoxia.

Paradoxal, pe noi Comunismul ne-a pazit, într-o masura, în felul Jui; dar acum a venit vremea (cf Io. 17, 1). Yorn fi nevoiti sa vedem propairi i izbanzi din partea Catolicismului i a celorlalte secte; sa ne vedem facuti de ras i de ruine de catre mass-media, i pe noi inine, i pe iubita noastra Biserica, i tot ce avem mai scump i mai Slant în Jume; sa rabdam OCarl j prigoane din afarii, iar dinlauntru smintiri, i poticniri, i vanzan (Apoc. 13, 7).

Comunismul a lovit cu sabia; ,,New-Age”-ul – mai ales cu minciunile acestui veac trecator: caci a inceput ,,ceasul lor, i stapania intunerecului” (cf Le. 22, 53). Si daca ,,s'a dat lor stapanire” (cf Apoc. 13, 7), cine va putea sta irnpotriva voii Jui Dumnezeu?

Dar, Jui Dumnezeu voim noi a sta impotriva? Cum, atunci, vom fi Lui Biserica, i Mireasa Hristosului Lui? Caci judecand dupa Scripturi, precum i dupa privelitea care ne inconjoara, nevoie este de acest necaz, pentru ca Biserica – adica noi – sa se cu1ete de toate preacurviile ei, sa se spele de toata necuratia ei (cf lez. cap. 16), sa se ,,lamureasc3,” intru cele din urmii, ca aurul în cuptorul ispitirii, sa se lepede de tot ce este strain sfinteniei ei, sa se smereasca pana în s:farit, sa se gateasca Mireasa intru intampinarea Mirelui (cf Apoc. 22, 16-17).

Acum va trebui sa se lamureasca credinta noastra; acum se va vedea., în srarit, ce va fi fost Biserica – i ce nu; acum – care va fi fost acel ,,popor binecredincios de pretutindenea” (cf Liturghierele recente), i ce anume va ramanea ,,neclatit de portile iadului” (cf Mt. 16, 18). . . i ce va trebui sa cada. Nevoie este de acest ,,necaz” (cf Tes. 5, 3), pentru ca acum, în srarit, Vremea sta sa nasca Yecinicia. infiicotoare lucruri.. . dar nu ,,bagandu-ne capul în nisip,” ca struttJI, ne vom pregati pentru ceea ce nu vom putea stavili. infiicoata vreme; dar, daca de la Dumnezeu ingaduita – mantuitoare. ,,Acum mai aproape este noua mantuirea decat cand am crezut” (cf Rom. 13, 11), i decat cand au crezut stramoii notri; cii, daca

în zilele Srantului loan Botezatorul doar ,,se apropiase” imparatia Cerurilor (cf Mt. 3, 2), acum este ,,langa ui” (Mc. 13, 29), i ,,rnladitele smochinului” vestesc vara (cf Mc. 13, 28). Acum a i inceput acea vreme cand ,,eel ce nedreptatete – mai nedreptateascii, i eel ce spurca – mai spurce” (Apoc. 22, 11) – i oare nu s'a umplut intreg globul pamantesc de ,,promiscuitate” i de libertinaj neinfranat, ca cele de negandit în urma cu vreo treizeci de ani – acum sunt ,,moneda curenta”? – . . .dar, dei mai putin vadit, vremea cand ,,i eel drept mai faca dreptate, i eel

srant mai sfinteasca-se,” ca ,,Cel ce este sa vie va veni, i

nu va [mai] zabovi,” i ,,plata Lui în mana Lui” (cf Evr. 10, 37 i Apoc. 22, 11-12) pentru fiecare.

Vremea este ca Biserica sa se intoarca intru ale sale, sa ne reinvatam mai multa incredere în Dumnezeu decat în cele vazute i ,,mai la indemana,” i sa ne sprijinim mai mult pe mijloacele Jui Dumnezeu, decat pe mijloacele acestei lumi: iar aceasta, indeosebi cand aceste mijloace ne silesc sa imbratim i atitudinile acestei lumi, punand deoparte, fie i provizoriu, poruncile Jui Hristos. Ca astazi, de ne vom afla despfilliti de Hristos, ce ne vom face, de la noi inine, cand ne vor intampina ,,portile iadului” (cf Ier. 12, 5)? – ,,Nu intru putere mare, nici intru tarie, ci intru Duhul Meu, zice Domnul Atottiitorul” (Zah. 4, 6).

[...]

Iubite Preasfintite, ma rog Domnului sa va impartasca în inima ce este în sutletul meu, racand i scriind acestea, ca nu numai sa nu va intristez, ci, poate chiar, oarecum, sa va iaduca bucurie.

[...]

Domnul sa ne lumineze în toata vremea sa facem ce este drept inaintea Lui. lar acum ca imbatranim, El insui sa ne invete sa facem precum pe Petru I-a povaµiit sa faca, ,,cand va imbatrani” el (lo. 21, 18).

[...]

C U P R I N S